

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno 80 Din, za
inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp, peti vrsta
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 2 D, 3 D, 4 D, 5 D,
v uredniškem delu
vsi pa po 10 Din
Pri večjem g.
naročilu popusti
Izide ob 4 zjutraj
ročno, ponedeljek in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne vrnemo. Uredništvo
telefon šte. 80, upravnštvo šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7363, Zagreb
št. 39.071, Praga in Dunaj št. 24.797

Italijanski pakti
in mi.

Italija ne pride iz triumfov. Ni se še po-
legla slava njenega pakta z albanskim quasi-
kraljem Ahmet Zogujem, že se napoveduje
v Rimu obisk mažarskega ministrskega pred-
sednika grofa Bethlena, da tudi sklene pakt
z Italijo. Brez ironije: to so dejstva, ki jih
more Italija v svoji obkroževalni politiki proti
Jugoslaviji zaleležiti kot uspeh. Drugo vpra-
šanje pa je seveda, ako ta obkroževalna poli-
tika Italije ni sama v sebi pogrešena. Pa o
tem ka neje.

Mažarska se je torej končno veljavno od-
ločila, da sprejme italijanske ponudbe in se
v mednarodni politiki postavi pod italijanski
protektorat nam pa je okrenila ledja. Dobila
bo svobodno ceno na Reki in njene notranje
in zunanje politične aspiracije se bodo smele
— vsekakor samo teoretično! — prostješe raz-
vijati. Za nas pomenja to znatno gospodarsko
in še večjo politično izgubo. Reči moramo
enostavno, da je naša zunanja politika na
vzhodu bankrotna. Naša diplomacija z dr.
Ninčevićem na čelu se je dala od Italije narav-
nost dupirati. Je res smešno: Balkanci smo,
pa nas je prav na Balkanu na čisto balkanski
način ukanila Italija.

Treba namreč priznati, da se od jugoslo-
vanske strani ravno Mažarska ni nikoli odbi-
jala, zanjo so se našle v Beogradu vedno zelo
spravljive besede, a v zadnjem letu, ko se je
sprožilo vprašanje o mažarskem izhodu na
morje preko Splita, smo pokazali nasproti Ma-
žarski toliko dobre volje, da zadovoljimo nje-
ne gospodarske potrebe v čim največji meri,
da dalje res nismo mogli iti. Le dovolj hitri,
dovolj si ni nismo znali biti, naša diploma-
cija se ni zavedala vseh možnosti, ki so pre-
stale od italijanske strani. To je njena velika
krivda. To so sadovi tako zmotno grajene
Ninčevićeve zunanje politike, temelječe na ita-
lijanskem prijateljstvu.

Toda če je italijansko-mažarski pakt uka-
nil nas, se nam zelo zdi, da je ukanil tudi
Mažarsko. Prvič: Kaj pomaga Mažarski svo-
bodna ceno na Reki, če pa vodi pot do tega
pasu preko Jugoslavije? Drugič: Če Mažarska
mili, da bo smela po italijanski milosti
uresničiti svoje sanje s Habsburgovci in ste-
gati roke po prejšnjih ozemljih krone sv. Ste-
fana, se zelo moti. Naj se le gane v tem na-
menu, pa se bo takoj prepirala, kako malo
daleč sega italijanska moč. Zato ponavljamo,
da se je tudi Mažarska zelo uračunila s svojo
politiko, ki jo je zvedla v zvezo z Italijo, s
katero nikjer ni v neposrednem sosedstvu, in
jo odbila od Jugoslavije, s katero ima skup-
nih toliko interesov. Menimo, da bi se to ne
bilo zgodilo, ako bi bila na Mažarskem na kr-
milu vlada širokih ljudskih slojev.

Pa tudi italijansko zmagovalstvo nad tem
novim paktom, ki naj pomenja nov člen v
verigi, v katero hoče zajeti in potem polago-
ma zadržati Jugoslavijo, ni tako brezpogojno
opravičeno in utemeljeno. Ako Italiji uspeva
njena politika na Balkanu, ji ne uspeva tako
na zapadu, ako se vežejo z njo Albanija in Ma-
žarska in morda še katera izmed naših sosed
— jo pa odbijajo zapadne velesile in izklju-
čujejo iz svojih bodočih kombinacij. In po
vsej pravici, kajti Italija vsak dan znova do-
kazuje, da ne ume duha novega časa, da ne
sprejema nove politike mednarodnega spo-
razuma in solidarnosti, marveč da hoče pre-
ko slej pomati zgolj svoje imperijalistične in-
terese, naj se še tako križajo z interesi kate-
rekoli druge države, kateregakoli drugega na-
roda ter s splošnimi in celovitimi interesi. Ita-
lija pomeni danes v krogu ostalih zapadnih
velesil manj, nego je pomenila kdaj prej.

Posebej je vredno zabeležiti ob tej priliki,
da se je v zadnjih mesecih tudi Rusija znatno
odmaknila od Italije. V sovjetskih polslužbe-
nih listih so bili izšli ostri napadi proti Italiji,
tako, da je došlo do medsebojnega razjašnje-
vanja, ki je bilo vse prej ko prisrčno.

Vprašamo: Kdo stoji za Italijo, na koga
bi se smela zanesti, da bi jo podprl v borbi
za njene osvobodilne cilje, ako bi prišlo do res-
nosti? Albanija, Mažarska — morda tudi Ro-
manija, a izmed velesil nobena! Danes vemo,
da je Italija z albanskim paktom prevarila
tudi Anglijo. Sploh je izključeno, da bi Anglija
Italiji na ljubo izdala svoje lastno mednarodno
politiko, kateri na ljubo je doprinesla tako
težke žrtve, kakor jih pomenja zanjo locarn-
ska garancijska pogodba, nova ustava impe-
rija, njena politika nasproti Kitajski in mar-
sikaj drugega.

Zato je gotovo, da Italija svojih uspehov
na Balkanu ne bo mogla tako izkoristiti, ka-
kor bi rada in zato se dvakratvajo tisti, ki

Boj za Balkan.

MAŽARSKI NAČRTI IN USPEHI.

Dunaj, 12. jan. Avstrijska javnost se živo
zanima za potevanje grofa Bethlena v Rim, ki
mu je že pripravil rešitev vseh v poštev pri-
hajajočih vprašanj mažarski poslanik baron
Zichy. Ta vprašanja bi bila: italijansko-ma-
žarski prijateljski pakt na širši bazi nego je
romunski; mažarska svobodna ceno na Reki;
vprašanje kraljevstva v Mažarski in poroka
nadvojvode Albrehta z romunsko princezino
Ileano.

Istovrstno se poroča o uspehih, ki jih je
dosegla mažarska diplomacija na poslanški
konferenci v Parizu. Konferenca je glasom lah-
poročil dovelila, da smeta obe tovarni orožja
v Gyeru in Crepetu v neomejenem obsegu iz-
delovati orožje za Romunijo in Italijo. Dalje
se je Mažarski dovolilo novačenje in ustano-
vitev novih padstveniških šol. Končno naj bi
se bile Mažarski priznale neke olajšave glede
triannske pogodbe. Te vesti pa uradno še
niso potrjene.

Budimpešta, 12. jan. Vladno glasilo »Bu-
dapesti Hirlap« pše glede svobodne cene na
Reki in tranzita preko Jugoslavije, da mora
dati jugoslovanska vlada za varnost tega tran-
zita p lno jamstvo.

Budimpešta, 12. jan. Opozicijsko časopis-
je se odločno izraža proti potevanju grofa
Bethlena v Rim. Kakor se zatrjuje, bo opo-
zicija o tem vprašanju v parlamentu vložila
interpelacijo.

Bukarešta, 12. jan. Bivši mažarski ministr-
ski predsednik baron Banffy, ki je sprejel ro-
munsko državljanstvo, se že več dni mudi v
Budimpešti, kjer se je sestel z nadvojvodom
Albrechtom. Banffy je glavni propagator ro-
munsko-mažarske personalne unije, ki naj bi
se uresničila tako, da bi nadvojvoda Albrecht
zasedel ogrski prestol in poročil romunsko
princezino Ileano. Tuktajšnje časopisje piše,
da je potoval Banffy v Budimpešto v izredno
važnem političnem poslanstvu in z zan-
manjem pričakuje njegovega povratka v Buka-
rešto, kjer da se bo sestel z ministrskim pred-
sednikom Avariescom.

* * *

Belgrajska »Politika« poroča iz Sofije, da
deja bivši generalissimus bolgarske vojske ge-
neral Savov na to, da prevzame Anglija pro-
tektorat nad Bolgarijo. Po mnenju Savova sta
Bolgariji odprti samo dve poti: ali sporazum
z Jugoslavijo ali pa protektorat. Prvo je iz-
ključeno, ker v Bolgariji ne bo več zavladala
kmetijska stranka, preostaja torej samo še pro-
tektorat, in to angleški. Za uresničenje tega
načrta naj delajo bolgarski vojaški krogi iz
vseh sil. Anglija je pripravljena, da podpre
vse bolgarske narodne težnje.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) V vseh političnih
krogih je vest o potevanju grofa Bethlena v
Rim izzvala senzacijo in težko razpoloženje.

Uzunović v finančnem odboru.

MIN. PREDSEDNIK UZUNOVIĆ PRIZNAVA, DA JE NA VSEJ CRTI DOŽIVEL FIASKO.
— KLJUB TEMU GLEDA NA SVOJO VLADO OPTIMISTIČNO. — APELIRA NA SLO-
VENSKO LJUDSKO STRANKO, DA NAJ GA PODPRE. — ODGOVOR POSLANCA
SMODEJA.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Na današnji seji
finančnega odbora se je pričela podrobna raz-
prava o vrhovni upravi. Takoj v začetku je
v imenu celokupne opozicije poslanec HFSS
dr. Polić protestiral proti temu, da seji ne
prisostuje ministrski predsednik, o čigar pro-
računu se razpravlja. Radi tega se je seja pre-
kinila. Med tem časom so obvestili g. Uzu-
novića, ki se je takoj na to pripeljal v skup-
ščino, nakar se je seja nadaljevala.

Prvi je govoril skupščinski predsednik g.

nanjo zidajo svoje načrte. Zato tudi ni treba,
da bi zaradi tiranskega in mažarskega pakta
obupavali. Treba je le, da se še tesneje na-
sločinimo na angleško-francosko-nemško mirov-
no politiko, na Društvo narodov, kamor mora
prej ali slej priti tudi Rusija in da naša dip-
lomacija odslej svojo zunanjo politiko trdno
in dosledno usmeri v tem pravcu.

Toliko je govelo: Italija nas ne bo ugo-
nobila in naj si še toliko prizadeva v svoji
obkroževalni politiki in naj žanje še toliko
enodnevnih uspehov. Preti pa nam velika ne-
varnost, da se ugnobimo sami. Ako bo Bel-
grad v n tranji politiki nadaljeval pot, kakor
jo zaznamuje zopet najnovejši proračun, nas
more pred poglobit rešiti samo čudež. Tisti, ki
ste poklicani, če ljubite državo, spametujte se!

Ta vest, ki se je danes potrdila, jasno kaže,
da Italija vedno bolj dela na popolni izolaciji
naše države. Poučeni krogi zatrjujejo, da je v
najkrajšem času pričakovati sličnih korakov
z Bolgarijo.

Nasproti taki živahnosti italijanske di-
plomacije je v našem zunanjem ministertvu
popolna letargija. Ni prav nobene delavnosti
in ni videti nobene akcije, ki bi morala z oži-
rom na težavni položaj biti tem energičnejša
in hitrejša.

Opozicijski krogi bodo zato podvzeli
vse potrebne korake, da se naša država reši
iz tega kvarnega položaja, v katerega je zašla
radi miroljubne Ninčevićeve politike, ki je te-
meljila na rimskem prijateljskem paktu.

»Politika« piše o tem paktu naslednje.

Ko je g. Mussolini dovršil zadevo z Alba-
nijo, se je brez oklevanja vrغل na Mažarsko,
da bi z njo dovršil isto. Zatišje oziroma na-
petost odnošajev z Beogradom mu je prišla
ugodno. Naši merodajni činitelji se dosedaj
niso potrudili, da bi od Albanije zahtevali,
niti niso mislili na to, da bi se pojasnilo, kar
se je zgodilo v Tirani. Tudi ta okolnost gre na
roke rimskemu diktatorju, da brez nadaljnjega
kuje in razteza železni obroč okrog naše dr-
žave.

Nato »Politika« govori o gospodarskih
koncesijah, ki jih bo Mažarska dobila od Ita-
lije. Obenem apelira na našo vlado, da bi sto-
rila hitre korake. Tak Mussolinijev korak nas
je postavil pred nov problem, ki je istotako
mučen, kakor je bil prvi. Namesto da bi bili
po prvem problemu, kateremu je sledil Nin-
čičev padec, storili vse potrebno, da bi se pri-
nas razbistril položaj in da bi Italijanom po-
kazali svojo notranjo silo, pa se je skrpala
vlada, ki nima potrebnega ugleda.

Istotako se ostre kritike ne more vzdr-
žati oficioelno »Vreme«. Zanimivo je, da se
tuji diplomati živahno zanimajo za to zadevo.
Številni tuji zastopniki so obiskali našega zu-
nanjega ministra, da bi se pri njem poučili o
našem stališču glede tega novega agresivnega
koraka Italije.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Popoldne se je
vršila seja demokratske stranke. Na njej so
razpravljali o notranjem in zunanjem polo-
žaju. Poslanci so izrazili željo, da bi čuli Da-
vidoviča in Marinkoviča, kaj misli o zuna-
njem političnem položaju. Nato sta oba po-
jasnila značaj novega mažarsko-italijanskega
pakta za našo državo. O njunem poročilu se
je vršila debata. Končno so razpravljali o
shodbi, ki se bodo vršili.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Dopoldne je bil
predsednik ministrskega sveta g. Uzunović
sprejet v avdienco pri kralju. Zdi se, da je ta
avdiencia v zvezi s težavnim zunanje-političnim
položajem.

Vabilo na

javni shod
somišljenikov SLS

ki se bo vršil

v nedeljo dne 16. januarja t. l. ob 10 dop. v
veliki dvorani Uniona.

Na shodu bodo poročali: g. dr. Anton Ko-
rošec, načelnik SLS in ljubljanski poslanec,
ter kandidatje SLS za mesto Ljubljana v
oblastno skupščino, gg.: dr. Anton Breclj,
zdravnik v Ljubljani, Anton Rojina, industri-
jalec v Ljubljani, dr. Juro Adlešič, odvetnik
v Ljubljani, in Franc Terseglav, urednik v
Ljubljani.

Somišljeniki. Vaša dolžnost je, da se polno-
številno udeležite tega shoda.

Somišljenike, ki bi iz kateregakoli vzroka va-
bila ne prejeti, vjudno prošimo, da se kljub temu
shoda udeležijo.

Izvršilni odbor SLS za Ljubljano.

ga ima radikalna in radičevska stranka, smo
vzeli položaj v svoje roke. Naš program je re-
dukcija velikega števila ministrstev, in s tem
v zvezi, sprejetje zakona o ustroju minist-
stev, nato pa redukcija osebja. Dalje spre-
jetje stvarnega realnega proračuna in izena-
čenje davkov, končno ureditev dolgov v ino-
zemstvu, da bi s tem pridobili na kreditu.

Ta vlada bo stopila pred parlament in bo
zahtevala zaupanje. Vlada dosedaj pred par-
lamentom ni bežala. Proračunsko delo v fi-
nančnem odboru je vladni onemogočalo, da bi
stopila pred parlament. (Polič: »Z ozirom na
to dalmatinski agrar ne spada v vladni p.e-
gram?«) Kar sem povedal, je vladni program.
To ne izključuje tudi drugih poslov. Neupravi-
čene so naše opozicije z ozirom na datum
25. januarja. Vladna večina se je manifestirala
v finančnem odboru na zadovoljiv način. Z ozi-
rom na odnošaje v radikalnem klubu je ne-
dopustno delati kakšne kombinacije. Po mojem
mnenju uživamo polno zaupanje našega kluba.
Drugeče to biti ne more. Delovni program
vlade je delovni program države. Glasovanje
v radikalnem klubu ne kaže, da ne bi vlada
uživala zaupanja. Vsi gg. člani so izjavljali, da
se ne bodo ločili od kluba, nego da bodo de-
lali v soglasju z vlado. Mirno je treba poča-
kati sestanka narodne skupščine. Jaz se na-
dejam in — obrnil se je k g. Smodeju — se
obračam na Vas s temi besedami, da se bo
ustvaril širok temelj. Da bi se to doseglo, ni
treba odprte krize. To se lahko doseže tudi,
deklar se vlada nahaja v svoji funkciji. (Pri-
trjevanje radikalnih poslancev.)

Govor poslanca Smodeja.

Nato je govoril poslanec Jugoslovanskega
kluba g. Franc Smodej. Najprvo je odgovarjal
na Uzunovićevo izjavo, da Slovenska ljudska
stranka pač ni odgovorna za to, če je prišlo
pri sestavi vladi do disonanc. Mi smo nava-
jeni, da pri sestavi vlade postopamo po prin-
cipih, kakor so običajni v vseh parlamentar-
nih državah. G. ministrski predsednik je na-
glasil, da upa na razširitev sedanje koalicije.
Če misli storiti te korake, potem pač kot
predsednik vlade ve, kakšne korake mora
podvzeti.

V svojem nadaljnjem govoru je poslanec
poudarjal, da bi morali biti v vprašanju dr-
žavne reprezentance bolj pazljivi, kakor smo.
To ni ravno velik činitelj v zunanji politiki,
vendar se ne sme zamerjati. Poljski parla-
mentarci že čakajo več let, kako bi nam vrnili
obisk, pa niso imeli prilike. Sedajni, ne baš
rožnati politični položaj naše države nam na-
laga dolžnost, da iščemo ožjih stikov s slo-
vanskimi državami.

Govornik se zavzema za ureditev plač
skupščinskemu uradništvu, ker je treba tudi
tu reda. Ostro kritizira graditev novega skup-
ščinskega poslopja. Človek dobi vtis, kakor da
bi se krediti, ki so za to namenjeni, ne upo-
rabljali v ta namen, nego da izginejo nekam
drugam. Pravilnik o avtomobilih se je izkazal
kot slabega in ni dosegel svojega namena. To
ni varčevanje. V predloženem proračunu o
vrhovni upravi so se zvišale postavke za avto-
mobile za 216 tisoč dinarjev, namesto da bi
se znižale. Tudi dispozijski fond predsedni-
štva vlade je previsok. Od večine predlagana
redukcija na 4 milijone 200 tisoč je še vedno
prenizka. Nagrade za izdelavo zakonskih pred-
logov ne bi bile previsoke, ako bi se pred-
lagali zreli zakonski načrti. Tisti, kakorve
dobivamo na klopih v narodni skupščini, tega

denarja niso vredni. Zato naj bi vlada izročila to delo strokovnjaško bolj izvežbanim ljudem, kakor dosedaj.

Govornik ostro kritizira, da se niso izpolnile obljube dosedanjih finančnih ministrov glede kronskih upokojencev. To ni nobena milost, da bi kronski upokojenci dobivali pokojnino v zlati valuti, nego je to obveznost, katero je država prevzela z rimskim paktom 6. aprila 1922. Vse druge države so te obveznosti izpolnile, samo pri nas, kjer ni socialnega čula, se to ni zgodilo. Poslanec zahteva od finančnega ministra, da predloži tozadevni amandament.

Popolnoma napačno je, če pričakuje vlada večina od samih redukcij velikega uspeha za državne finance. Državna uprava se mora zboljšati. To se ne bo zgodilo, dokler se ne bo gilotiniral Birokracij, ki se je razpasel, kakor nikjer. To stanje ustvarja zakon o državnem računovodstvu. Zato je potreben revizije.

Končno poslanec zahteva, da se pričnejo izplačevati 20 odstotni boni ob priliki odvzeta žigosanih bankovcev. Če je v skupščini nek član sedanjega večine, poslanec Radičeve stranke, sv. ječasno izjavil, da Hrvati ne zahtevajo več tega izplačila, zahteva poslanec, da država svoje obveznosti izpolni. Nemoralno je, ako država prevzema obveznosti, pa jih potem no-

če izpolniti. Tako se med ljudstvom ublja ugled države. Govornik je izjavil, da bo glasoval proti.

Nato je finančni minister dr. Bogdan Marković izjavil, da namerava v finančni zakon sprejeti vse odredbe, s katerimi se v prihodnjem proračunskem letu uredi vprašanje pokojnin. Predvsem se ne sme upokojiti noben uradnik brez disciplinarne preiskave in če ni izpolnil predpisanih let. Drugih izjav pa ni dal nobenih.

Poslanec vladne večine Miletić je nato predlagal razne redukcije v tem proračunu, ki pa skupno dajo zelo majhno vsoto.

Nato sta govorila poslanca Joca Jovanović (zemljaradniški klub) in dr. Svetislav Popović (samostojni demokrat). Oba sta govorila proti proračunu.

Po njunih govorih je predsednik izjavil, da je lista govornikov izrpana in da prehaja na glasovanje. Dr. Polić je vstal in odločno protestiral proti takšnemu postopanju. Izjavil je, da so on in drugi opozicijski govorniki stavili konkretna vprašanja, zahteve in predloge, na katere bi moral finančni minister odgovoriti. Finančni minister je nato izjavil, da bo dr. Poliću odgovoril prihodnjič.

Nato se je vršilo glasovanje. Proračun vrhovne uprave se je sprejel s 14 proti 6 glasovom.

Vlada bi se rada okrepila.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) V Belgradu vsi resni krogi računajo z novo vladno krizo, ki bo nastopila koncem tega meseca. Zopet se vrše politični sestanki in razgovori, ki naj bi našli osnovo za sestavo vlade, ki bi imela veliko avtoriteto v notranjosti in inozemstvu. Predsavniki Uzunovičevega centra v radikalni stranki so že začeli nova pogajanja z Demokratsko stranko, da bi ta klub vstopil v bodočo vlado. Razgovori se seveda vodijo še čisto neoficijelno med posameznimi odločilnejšimi politikami, zlasti z dr. Vojo Marinkovićem, Ljubomir Bajlovičem, Milanom Grolom in dr. Šumenkovićem.

Člani Zajednice izjavljajo, da ne upajo, da bi ti razgovori imeli kak pozitiven uspeh. Zajednica v načelu sicer ne odklanja vstopa

v vlado, toda danes je delovna vlada z Uzunovičem skoro nemogoča. Kajti razmere v radikalnem klubu so tako napete, da si nobena stranka ne upa prevzemati odgovornosti za odločilnejše nastope. Zlasti ne more Uzunović dati svojim sodelavcem nikakih garancij in potrebnih koncesij, ker se Uzunović sam drži le zato, ker radi ali smatrajo, da bi za to ceno nihče drugi med njimi ne dobil sodelavcev. Demokrati smatrajo, da v tej skupščini ni mogoče sestaviti močne delovne vlade. Smatrajo, da je treba sestaviti koalicijsko voljno vlado in izvesti svobodne volitve, ki bodo dale skupščini novo lice. Šele potem bo mogoče vedeti, kdo odločuje v radikalni stranki in bo mogoče sodelovati z njo.

Radičeve šanse v Dalmaciji popolnoma zrušene.

RADIČ MORA V OKLAJU POBEGNITI PRED RAZJARJENIM LJUDSTVOM. — »VI STE DIVJI NAROD!« — ODPOVEDANI RADIČEVI SHODI.

Drniš, 12. jan. (Izv.) Včeraj se je Stjepan Radić v spremstvu dr. Krajača odpejhal preko Knina v Oklaj. Tukaj ga je pričakovalo jako majhno število njegovih pristašev, v najboljšem slučaju 50. Ostali so bili večinoma pristaši HPS. Čim je privozil okrog 12 avtomobil, je zadonel klic Stjepanu Radiću v pozdrav: »Faljen Isus! Živila republika!« Radića je ta sprejem očitno spravil nekoliko iz ravnotežja, tako da ni niti hotel stopiti iz avtomobila. Šele enemu njegovih tukajšnjih pristašev se je posrečilo, da je Radića privlekel iz avtomobila. Nato je pričel Radić po svoji stari navadi pripovedovati o tem, kako raste pšenica v Kini in kako se živi v Kaliforniji. Ko so zborovalci čuli ta Radičeva izvajanja, so pričeli vpiti: »Mi imamo svojega okrajnega ekonomista in ni treba, da nam pripovedujete vi o teh stvarih!« Radić se je tukaj močno urezal, kajti narod je tukaj reven in se ne more hraniti s pšeničnim kruhom kakor meni Radić. Še bolj pa se je urezal Radić, ko je načrtiral prešel na agrarno reformo, in ko je rekel, da imajo tretjino zemlje Italijani, ki jih je treba zaradi tega pregnati preko morja v Italijo. Krajevni žu-

pan Mate Koreta, ki je radičev, je namreč ekonom pri nekem bogatem Italijanu. Zborovalci so začeli klicati: »Če se to izvede, potem bo vaš pristaša M. Koreta izgubil svojo karijero. Sledilo je prerekanje in vpitje, tako da je Radić razjarjen in razburjen izjavil: »Vi ste divji narod!« Vihar ljudskega ogorčenja zaradi te Radičeve izjave je bilo toliko, da je Radić takoj pobegnil v avtomobilu in izginil. Dr. Krajač pa je pozval tukajšnjega okrajnega poglavarja na odgovornost, ker ni mogel Radića imeti shoda. Radić bi nato imel zborovati v vasi Širitovci. Toda zaradi neuspehov v Dalmaciji sploh in v tukajšnjem okraju posebej, je bil Radić tako deprimiran, da je prekinil svoje agitacijsko potovanje v drniškem okraju in odšel v Split. Radić se ni ustavil niti v Drnišu samem, ker je z avtomobila videl zbranih komaj 20 ljudi z 2 zastavama ob asistenci velikega števila orožnikov. Pred dvema letoma pa je Radičevemu zborovanju v Drnišu prisostvovalo 6000 ljudi. V Širitovcih, Miljevcih in Drnišu je Radić odpovedal zborovanja, dasi so bila že prej z velikim pompom napovedana.

Dr. Curtius doslej ni uspel.

Berlin, 12. jan. Dr. Curtius je imel tekmo včerajšnjega in današnjega dneva pogovore z voditelji vseh desničarskih strank, pa tudi s centrom in socialnimi demokrati. Centrum se še ni končno javno izjavilo, a je malo nade, da bi hotel v vlado, ki bi bila odvisna od desnice. Socialistični krogi napovedujejo morebitni Curtiusovi vladi najodločnejši boj; zahtevajo, da se ustanovi velika koalicijska weimarske ustave. — Nacionalistični krogi še vedno računajo na to, da se bo Hindenburg, ako se ne bo posrečila sestava večinske vlade, odločil za razpust državnega zbora, uporabil člen o diktaturi in s pomočjo desničarske vlade izpeljal volitve.

POLITIČNE VESTI IZ FRANCIJE.

Pariz, 12. jan. Zbornica je z 284 proti 186 glasovom izvolila za predsednika socialističnega poslanca Buissona. Radikalni posl. Mallev je v svojem govoru rekel, naj smatra Poincaré to izvolitev kot svarilo.

Briand je prišel včeraj na zbornične hodnike in izjavil, da hoče na vsak način izzvati razčiščenje glede zunanje politike. Če se mu za to ne bo dala prilika v zbornici, bo to storil v senatu.

UMORJENI FAŠISTOVSKI TAJNIK.

v Rim, 12. jan. (Izv.) V nekem kraju pri Vicenzi je bil umorjen tamošnji fašistovski tajnik. Umrtila sta ga baje dva socialista s strelom iz puške, ki sta nato pobegnila.

Pazite, pastirji!

Z veliko skrbjo opazujemo zadnje čase Slovenci v Jugoslaviji, kako se je fašistovski režim v Italiji oprijel čisto po načrtu in z vso lastno mu brezobzirno doslednostjo novega sredstva, da razarodi naš element, oziroma ga preprija z italijansko kulturo. Začela se je namreč sistematična akcija, da se iz cerkva in iz cerkvenega pouka v Primorju izrine slovenski, oziroma hrvaški jezik ter nadomesti z italijanskim. Dočim so prej taki pojavi vsaj v krajih, kjer je ogromna večina prebivalstva slovanska, bili bolj sporadični, gre sedaj za splošen napad na celi črti, tako da se celo v po pretežno večini slovenskih krajih, v Šolah, kjer so vsi otroci slovenski ali hrvaški, uvaja verouk v italijanskem jeziku. Ali se slovanski duhovnik uplaši in sterorizira ali pa ga na kakšen način odpravijo in preskrbe za laškega naslednika. Na enak način se uvaja italijanska pridiga, oziroma bogoslužje in z nadomestitvijo laških duhovnikov, ki jezika prebivalstva ne znajo ali nečejo znati, se sploh neha dušno pastirstvo v domačem jeziku. Dočim ta akcija v goriški deželi gre še v bolj počasnem tempu, se v Istri v območju poreške in novo ustanovljene reške škofije dela s polno paro in vso brutalnostjo, ki je zmožen fašizem.

Zgledov je dovolj; najnoveši je iz Opatije, kjer je reški škof Sain imenoval na novo ustanovljeno župnijo proti vsaki zdravi pameti in čustvu pravičnosti ter dušnopastirske potrebe za župnika italijanskega redovnika in to fašista, ki je v eni noči odpravil hrvaški jezik v cerkvi. Zato je dobil v »Vedetta d'Italia« takoj pohvalo patriotskega duhovnika-fašista, kakršni so absolutno potrebni na meji italijanske domovine! Dejstvo, da je prebivalstvo tega okraja po veliki večini slovansko, da ta večina zdaj ne bo več slišala božje besede v maternem jeziku, da zato že zdaj ne hodi več v cerkev in zanemarija svete zakramente, gospoda reškega škofa očitno ne vznemirja, kakor to ne vznemirja gospoda škofa Pederzollia v poreški škofiji, kjer se odpravljajo še zadnji ostanki hrvaščine v cerkvah kakor n. pr. na otoku Unije.

Treba je vprašati, da li se ti višji duhovni pastirji ne zavedajo velikanske odgovornosti pred Bogom in celo katolško cerkvijo, ki mora na posledicah takega postopanja trpeti le nepregledno in skoro nepopravljivo škodo? Je aksiom dušnega pastirstva, ki je poudarjen tudi v kanoničnem pravu, da se božja beseda in pouk v verskih resnicah mora podajati v jeziku in duhu prebivalstva, da se v duši ukorenini. Vsi, ki so poklicani za dušne pastirje, morajo ornati božje resnice, božjo

besedo v ljudskem jeziku, da tako izpolnjujejo naročilo Kristusovo: »Pojdite in učite vse narode...« Cerkevni zakonik ima v tem oziru polno določil. Can. 1327 § 2 pravi: »Škofje so dolžni po svoji službi oznanjati evangelij...« Jasnó, da v tistem jeziku, ki ga ljudstvo umeva. Can. 1344 § 1 se glasi: »Ob nedeljah in zapovedanih praznikih ima vsak župnik posebno dolžnost, ... oznanjati ljudstvu božjo besedo.« Can. 1332: »Ob nedeljah in drugih zapovedanih praznikih... mora župnik odraslim vernikom razlagati katekizem in sicer v govoru, ki je primeren njih umevanju.« Vseh teh tehtnih in težko obveznih dolžnosti ne morejo izpolnjevati, ako ne umevajo jezika svojih vernikov. In čisto naravna posledica je, da se, kjer se božja beseda ne oznanja narodu v njegovem jeziku in po njegovem umevanju, cerkev ljudem odtuji, da se pogrezajo v versko mlačnost in versko ter moralno propadajo. Če že ti škofje, katerim gre kot škofom katoliške cerkve največje spoštovanje, žal računajo s tem, da se mora slovansko prebivalstvo Istre po pritisku fašizma poitalijančiti, če so celo tudi po svojem čustvu sami Italijani, pa jim Cerkev kot svojim škofom nalaga dolžnost, da nujajo prebivalstvu verski pouk v materinščini; da duhovnik, če je Italijan, slovanski jezik vsaj govori in razume; da se vsaj neobhodni minimum ohrani, če že mislijo, da se ne smejo upirati raznaredovalnim člem režima ali se smatrje celo obvezane ali prisiljene, da ga podpirajo. Kajti v prvi vrsti je škof organ Cerkve in ne države ali pa tega in onega naroda. Oropati slovansko prebivalstvo kar čez noč verskega pouka v materinščini in mu zabraniti, da v cerkvi v svojem jeziku moli, se pravi položiti sekuro na korenine verskega čustvovanja, onemogočiti njega rast in ljudi siloma tirati proč od Cerkve v verski indiferentizem in brezboštvo; se pravi direktno sodelovati na razkristjanjenju celih pokolenj, ki bodo živeli brez cerkve in jo zasovražili. Tega tudi italijanski škof ne sme, in hvalabogu so tudi še italijanski škofi, ki znajo spraviti v sklad svoja nardna čustva s svojimi vzvišenimi dolžnostmi kot višji dušni pastirji. Tega pa žal bog o gospodih poreškem in reškem škofu ne moremo reči, kajti dejstva govore drugače.

Mi se nadajamo, da bo slovanski življenj v Primorju kljub temu našel zaščito pri najvišji cerkveni oblasti, ki ne more mirno gledati, kako se v čisto posvetne nacionalne namene fašistovskega režima uničujejo katoliške verske vrednote na meji Italije.

Predsednik nemškega državnega zbora o priključitvi Avstrije.

Berlin, 12. jan. Predsednik nemškega državnega zbora, Loebe, je govoril včeraj v »Heimatsdienst« v Gdansk. O priključitvenem vprašanju je rekel:

Pravica do samoodločbe, ki se dovoljuje tudi najmanjšim državam, se Nemčiji ne bo mogla trajno odreči. Priključitveno vprašanje nima nič opraviti niti z aneksionizmom niti z imperijalizmom. Gre samo za svobodno združitve dveh držav, ki sta si po kulturi in

jeziku popolnoma enaki. Evropa bo morala, če bo hotela uspešno konkurirati z Ameriko, podreti carinske meje. Potem takem bodo morali nasprotniki Anschlusa že iz gospodarskih razlogov izpremeniti svoje mnenje. Ob sklepu je Loebe izrazil upanje, da mu bo dano doživeti, da pozdravi v nemškem državnem zboru tudi zastopnike Dunaja, Tirolske in Štajerske.

Oboroževanje Rusije.

Spopad na romunski meji.

Bukarešt, 12. jan. Romunska javnost se skrajno vznemirja vsled vesti, ki prihajajo semkaj iz Odese. Po teh vesteh je poklicala sovjetska vlada pod orožje vse moštvo od 23. do 33. leta. Razen tega je izšlo povelje, da se vse črnomorsko brodogradnjo zbere v Sebastopoljski luki. Razen tega se koncentrija na jugu tudi letalstvo. Znamenja kažejo, kakor da bi se Rusija pripravljala na vojno v Evropi. Drugi viri pa trde, da se pripravlja Rusija na udarec proti Angliji na Vzhodu. Na vsak način se Rusija oborožuje z mrzlično naglico — tako pišejo tuk. listi.

Bukarešt, 12. jan. Pri Bugcu ob ustju Dnjestra je 11. t. m. ponoči oborožena boljševiška četa napadla romunsko stražo. Med spopadom je priplula po Dnjestru ruska topničarka in obsevala romunski breg z zarometi. Pri spopadu je bil ubit en romunski korporal.

»VENKOV« PROTI RUSIJ.

Praga, 12. jan. Glasilo ministrskega predsednika »Venkov« zahteva o priliki špijonažnega procesa, da se sovjetsko zastopstvo iz Češkoslovaške izžene. Enako zahtevo izražajo tudi »Narodni Listy«, ki pišejo, da je praško sovjetsko zastopstvo vohunsko gnezdišče.

Anglija ni sodelovala pri sklepanju tiranskega pakta.

Belgrajske »Novosti« so prejele iz avtoritativnega vira sledeče poročilo:

Ni res, da bi bila Anglija na sestanku Chamberlaina in Mussolinija v Livornu pristala na kako ločeno akcijo. Nasprotno se je na tem sestanku naglasilo, da delaj Italija v Albaniji vse dogovorno z jugoslovnsko vlado. Ko se je objavil italijansko-albanski pakt v Foreign Officeu, so bili tam prepričani, da se

je ta pakt sklenil sporazumno s kraljevino SHS. Ostavka dr. Ninčića je v Londonu izzvala iznenadenje in se je šele tedaj zvedelo, da je Italija ravnala na svojo roko.

Nemški odgovor Zaleskemu.

Berlin, 12. jan. Wolffov urad objavlja odgovor nemških merodajnih krogov na zadnji Zaleskijev govor. Odgovor označuje Zaleskijevo obdolžitev, da Nemčija krši dolžobe Društva narodov, kot zelo nenavadno postopanje. Če pomenja ta Zaleskijev govor uvod v kako tostvarno razpravo pred pristojnim organom Društva narodov, bo Nemčija to rada sprejela. Take izjave morejo skrb glede nejasnih razmer v Vzhodni Evropi le še povečati. Nemčija ima samo ta interes, da se razmere v vzhodnih deželah mirno razvijajo.

Dogodki na Kitajskem.

v Pariz, 12. jan. (Izv.) Belgijski zunanji minister je prejel telegram iz Shanghaja, ki pravi, da se je izvršila evakuacija Hankova v lepem redu.

v Pariz, 12. jan. (Izv.) Iz Shanghaja se sporoča semkaj, da je bilo včeraj v inozemskih koncesijah sporočeno, da se bodo z vsemi sredstvi zatrli vsi poizkusi, ki bi sli za tem, da bi se motil javni red. Namen te naredbe je, da se zaščitijo inozemci.

v Peking, 12. januarja. (Izv.) Položaj v Shanghaju in v predelih ob Jangtsekiangu je nespremenjen. Z ozirom na vesti, da so francoska oblastva sklenila evakuirati francosko koncesijo, v kateri biva komaj 60 Francozov, se sporoča iz dobro poučenih krogov, da te vesti ne odgovarjajo resnici.

v London, 12. januarja. (Izv.) Časopisi poročajo iz Shanghaja, da se je na včerajšnji seji konzulov sklenilo, da se mora v Shanghaju prepričati vsak poizkus motenja javnega miru in da ne more biti nobenega govora o kakršni izpraznitvi koncesijskih ozemelj.

Ne morejo se odvaditi terorizma.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Predsedništvo Demokratske zajednice je dobilo brzojavno poročilo iz Zvornika iz Bosne, da je orožništvo na povelje tamošnjega okrajnega glavarja aretiralo muslimanskega poslanca Džunovića in več kandidatov na listi Demokratske zajednice za oblastne skupščine. Demokratski klub je proti temu protestiral, nakar je bil poslanec izpuščen. Za kršitev imunitete pa ni dobil nobenega zadoščenja.

Znamenje časa.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Notranji minister je podpisal odlok, s katerim se zopet dovoljuje delovanje »Schwäbisch-deutsches Kulturbund« po celi državi.

KOMISAR V VARAŽDINU.

Varaždin, 12. jan. (Izv.) Radičevci so se v tukajšnjem občinskem svetu sprli s pristaši Hrvatske federalistične stranke in se zvezali z radikali in samostojnimi demokrati. S temi skupaj so glasovali proti predloženemu mestnemu proračunu za leto 1927. Ker je za mestni proračun glasovalo le 11 občinskih svetnikov, proti pa 16, je tukajšnji mestni župan Ivan Kovačević dal ostavko pri velikem županu. Imenovan je že komisar, ki bo do nadaljnjega vodil občinske posle.

Poravnajte naročnino!

v Hankau, 12. januarja. (Izv.) Včeraj sta prispela semkaj dva britanska rušileca. Danes pa je zopet zavihrala na britanskem konzulatu zastava, ki je ni bilo videti, odkar je bilo vzdrževanje reda v britanski koncesiji prepuščeno kitajski policiji.

v Peking, 12. jan. (Izv.) Roparska tolpa je napadla mesto Vantsikao, pustošila po ulicah in nato zažgala. Se one maloštevilne srečnike, ki so ubežali plamenom, so neusmiljeni roparji usmrtili.

NAŠI DOLGOVI V ANGLIJI.

Belgrad, 12. jan. Guverner angleške banke je nedavno opozoril tuk. kroge, da se stabilizacija dinarja ne more rešiti, dokler se ne uredijo vojni dolgi. Vlada se sedaj peča s tem vprašanjem in bo v kratkem odpotislala v London svoje posredovalce.

POSŁANISKA KONFERENCA.

Pariz, 12. jan. Včeraj so se prvič sešli predsednik poslaniške konference Cambon in generalni tajnik Massigli ter nemška delegata general Pawels in legacijski svetnik Forster. To so bili le predhodni pogovori. Pariško časopisje je glede uspeha te konference zelo črnogledno.

POLJSKI KRŠČANSKI DEMOKRATI ZA INTEGRITETO POLJSKE.

v Varšava, 12. januarja. (Izv.) Vodsivo krščansko-demokratske stranke je spričo oboroževanja v Nemčiji, ki pomeni nevarnost za sosedo in ki ima namen, da pride enkrat do revizije versalske mirovne pogodbe, v kolikor se ta tiče poljskih mej, dalo svečano izjavo, da bi vsak poizkus, ki bi ogrožal integriteto poljske države, izval odpor vsega poljskega naroda in da bi prišlo do splošne konflagracije.

POLJSKA VLADA ZA NIZANJE ŽITNIH CEN.

v Varšava, 12. januarja. (Izv.) Poljsko časopisje piše na podlagi informacij iz uradnih krogov, da je sklenila vlada, da se zviša izvozna carina za žito. Tozadevna odredba vlade izide te dni. Vlada hoče s tem doseči padec žitnih cen, ki so se tekom zadnjih dni jako dvignile.

LIKVIDACIJA KOMISIJE ZA OBNOVITEV PORUŠENIH CERKVA.

v Rim, 12. januarja. (Izv.) Včeraj se je vršila v Benetkah zaključna seja komisije, ki se je sestavila leta 1918. z namenom, da na novo gradi vse tiste cerkve, ki so bile med vojno porušene. Komisija je zgradila oziroma vzpostavila do 1000 cerkva in preskrbelo do 9700 zvonov. Ker je komisija s tem izvršila svojo nalogo, se je na včerajšnji zaključni seji likvidirala.

UKRAJINSKI PROCES V VARŠAVI.

v Varšava, 12. jan. (Izv.) V Vladimir Volinski se je včeraj zaključila razprava proti 140 Ukrajincem, ki so bili obtoženi, da so hoteli odcepiti Volinijo od Poljske. 20 obtožencev je bilo oproščenih, 9 je bilo obsojenih na dosmrtno ječo, 111 pa je bilo obsojenih na štiriletno ječo.

POŽAR NA VIŠEGRADU.

v Praga, 12. jan. (Izv.) Škoda, ki jo je povzročil požar na utrdbah na Višegradu, se računa na 15 milijonov kron. (Glej tozadevno poročilo na 8. strani)

HRIPA V BERLINU.

v Berlin, 12. januarja. (Izv.) Po poročilu tujakšnjega zdravstvenega urada se je hripa tekom zadnjih dni močno razširila. Kakor poročajo tujakšnji listi, so vse bolnice prenapolnjene. V vseh obrelih se pozna zastoj, ker je veliko število obratnih uslužbencev zbolelo na hripi. Vendar obrat še ni ustavljen.

P. Krizostom Sekovanič O. F. M.

Glava frančiškanskega reda in Frančiškov jubilej.

Rim je proslavil Frančiškov jubilej na zelo slovesen način že 4. oktobra lanskega leta. Središče vseh cerkvenih slovesnosti je bila bazilika Ara Coeli, ki je največje in najslavnejše frančiškansko svetišče v večnem mestu. Inicijativo za to proslavo ni dal frančiškanski red, ampak povelje ljudstvo in državna oblast, katera je tudi prevzela nase vse stroške za razsvetlavo in okrasitev bazilike. Vrhovni predstojnik frančiškanskega reda se je slovesnosti niti udeležiti ni mogel, ker se je tiste dni mudil v Asiziju pri ondotnih proslavah.

V kolegiju sv. Antona, ki je glava frančiškanskega reda, ni bilo 4. oktobra nobene posebne proslave, razen običajnih pobožnosti, pri katerih so sodelovali, kot vsako leto, dominikanti s svojim redovnim generalom na čelu.

Rekel sem, da je kolegij sv. Antona glava frančiškanskega reda. Naj to na kratko pojasnim. Tri razloge imam za svojo trditev. Predvsem ima v tem kolegiju sedež frančiškanski redovni general s svojo generalno kurijo. Dalje je v njem frančiškanska visoka šola s šestimi fakultetami, kjer študirajo frančiškanski patri iz celega sveta. Tretji del

Volivni boj za oblastne skupščine.

Kaj hoče Slovenska ljudska stranka.

Vsled številnih prošenj naših somišljenikov in prijateljev objavljamo tisti del posebnega mišljenja Jugoslovanskega kluba, ki govori o samoupravi in njeni vladi.

Tudi se nam zdi prav, da našim čitateljem sedaj pred volitvami v oblastno skupščino predložimo, kako samoupravo hoče SLS in kako si je to samoupravo zamišljala leta 1921, tedaj, ko je začel boj za našo avtonomijo.

Načrt sem govori jasno. Povdarimo le par stvari, da ovržemo očitke in podkivanja, ki jih je naš program moral prelati in s katerimi se danes straše nasprotniki. Podčrtajmo le par najmarkantnejših vrtilov tega načrta.

SLS stoji na stalni enotnosti države. Kako naj bi izrazili se določneje, točneje in jasneje, da smo za državo, da hočemo vse žrtvovati za njen obstoj in napredek? In vendar smo bili separatisti, protidržavni sklerikalci, nad katere so žerjavci klicali obznano, samostojneži pa kancelarografi!

SLS da državni skupnosti, ki je nje-nega in pozitivno določa vse funkcije, ki naj jih izvršuje država in njena uprava.

Vse kar ostane, vse, kar načrt izrečno ne naveda, torej vse, kar ni bistveno zvečano z državno suverenostjo, vse to naj si upravlja ljudstvo samo v svojem avtonomnem zastopstvu. Centralna oblast naj bo kolikor mogoče razbremenjena. Ker najnovejši čas tirja od države, da vrši vedno več socialnih nalog, mora biti vsprej določeno, naj te nove naloge padejo v delokrog avtonomnih zastopov, ki jih bodo vsak v svoji pokrajini mogli krajevnim in ljudskim razmeram primerno reševati.

Slovenija kot narodna, kulturna in gospodarska skupnost mora tvoriti tudi upravno enoto.

Naš načrt odpravlja dragi dvotirni upravni sistem, ki ga je centralizem ohranil. Pri tem vestno varje kontinuiteto med državno upravo in oblastno vlado s tem, da mora kralj potrditi predsednika pokrajinske vlade.

Naj govori načrt! Vsak, ki ga bo s premislekom prebral, bo moral ugotoviti, da samo taka državna uprava in ureditev kakor jo predvideva ta načrt, uprava, ki se naslanja na ljudske predstavnike v avtonomnih oblasteh, odgovarja modernim državnim in upravnim principom.

Načrt predstavlja cilj našega političnega stremjenja. Korak k temu cilju so tudi volitve 23. t. m.

AVTONOMISTIČNI PROGRAM SLS.

SLS stoji na stalni enotnosti države. Zato hoče: eno ustavo, eno državno ozemlje, eno državljanstvo z enotnimi državljanskimi pravicami, kakor tudi le eno državno oblast, ki se oblikuje v zakonodajni ter upravni in sodniški funkciji, en državni parlament. Za celo državo zahteva eno obliko vladavine ter enega in istega nositelja vladavine. V mednarodnih, oziroma meddržavnih političnih ter carinsko trgovskih odnosih priznava pravico zastopstva in sklepanja pogodb eno državo, ki je obenem kot nositeljica oborožene sile dolžna čuvati skupne koristi.

Poleg navedenih, z bistvom države nujno združenih pravic in dolžnosti, naj bi bile skupne za celo državo enotno urejene sledeče zadeve:

1. Denar, državna posojila, monopol, last in uprava za celo državo važnih prometnih sredstev (železnice, plovnost, brzojav, telefon), vojska.

2. Obče državljanska (zemljiško ter strokovno rudniško, pomorsko trgovsko, obrtno industrijsko, menično, bančno, kreditno in imenitelno stvarno) pravo. Dalje na vse to nanašajoči se civilno-pravni, izvršilni, konkurzni redi ter kazensko pravo ter kazenski pravni red.

3. Okvirna zakonodaja:

a) Glede vseh stanovsko pravnih zadev (kmetijsko, obrtno-industrijsko, trgovsko) glede obeh samo stanovske določbe (uradniško, delavsko pravo ter odvetniški, notarski, zdravniški in inženirski redi itd.).

kolegija pa tvori pripravljavatelja za misijonarje, ki odidejo po končanih študijah v poganske kraje, zlasti na Kitajsko.

Jubilejna Frančiškova proslava v kolegiji cerkvi sv. Antona je bila določena za minule božične praznike in sicer od 26. decembra do 2. januarja t. l.

Cerkev je bila vsa preprežena s svilnatimi, baržunastimi in zlatimi zavesami in dobesedno pokrita z neštetimi električnimi lučkami v obliki zvezd in lokov.

Vseh osem dni sta bila v večernih urah zelo okusno razsvetljena zvonik in fasada.

Cerkev so tekom dneva obiskale neštete množice, ob slovesnih funkcijah pa so jo napolnile do zadnjega kotička.

Slavnostni govorniki so bili člani raznih redov in dva monsignora. Zaključni govor pa je imel kardinal Laurenti, prefekt kongregacije za redovnike.

Temu osemindnevemu prazniku so dali prav poseben sijaj s svojo navzočnostjo in sodelovanjem sledeči redovni generali: kapucinski, minoritski, regularnih tretjerednikov, dominikanski in benediktinski. Slednja dva pač zato, ker sta dominikanski in benediktinski red v tesnem prijateljskem sliki s frančiškanskim redom; to prijateljstvo ima svoj izvor že iz časa sv. Frančiška. Ljubezen med sv. Frančiškom in sv. Dominikom je splošno znana in je prešla po njuni smrti na njune duhovne sinove. Benediktini pa so si pridobili to ljubezen frančiškanskega reda tedaj, ko so podarili sv. Frančišku Porcijun-

b) Glede razmerja države do Cerkve, prosvete, zdravstva (socialne politike).

c) Glede organizacije uprave ter sodstva.

4. Skupne finance. Za kritje skupnih državnih stroškov naj bi država imela poleg dohodkov iz svojih resorov in podjetij (prevoznine, železnice, pošte itd.) železniški prometni davek, carina, monopol, pristojbine, kolki, takse itd.) pravico upe-ljati enoten progresiven dohodninski davek.

Vse zadeve, ki niso v smislu navedenih točk izrečno pridržane državi oblasti, naj bi spadale v pristojnost avtonomnih pokrajin in njim podrejenih samoupravnih edinic.

Na podlagi tega naj bi se državna uprava uredila kakor sledi:

I.

Država se razdeli na avtonomne pokrajine, ki obsegajo po možnosti enakomerno kulturno in gospodarsko enotno zemljo (med njimi obsega Slovenija vse dele svojega dosedanjega ozemlja s Prekmurjem).

II.

Pokrajine se dele v okraje in občine, ki so enako kot pokrajine, juridične osebe po javnem in privatnem pravu. Pokrajine in okraje so obenem samoupravne enote in krajevne enote s samoupravnimi edinicami.

III.

Vsaka pokrajina, okraj in občina ima svojo skupščino. Pokrajina in okrajna skupščina si izvolita svoje predsedstvo.

IV.

Pokrajina ima svojo vlado, ki jo sestavi predsednik. Pokrajinska vlada je najvišji izvršilni organ pokrajinske samouprave ter sleje poleg predsednika 12 članov, izmed katerih prejemajo vsak po enega izmed naslednjih resorov:

1. Notranje zadeve 2. Trgovina in obrt 3. Javna dela 4. Šume in ruče 5. Kmetijstvo 6. Agrarna reforma 7. Prehrana 8. Uk in bogastvo 9. Zdravstvo 10. Socialna politika 11. Pravosodje 12. Finance

V.

Predsednika pokrajinske vlade imenuje kralj na predlog ministrskega sveta izmed treh kandidatov, ki jih je določila iz svoje srede pokrajinska skupščina. On ga razrešuje nje-novih dolžnosti. Člane pokrajinske vlade potrdi ministrski svet.

VI.

Predsednik Pokrajinske vlade in njeni člani so odgovorni v vseh avtonomnih zadevah pokrajinski skupščini. Proti njihovi rešitvi v avtonomnih zadevah ni dopustna nobena pritožba, izjemni na pokrajinsko upravno sodišče.

VII.

Avtonomnih resorov ličijo se po sledeči države uprave v pokrajini upravlja pristojni člani pokrajinske vlade. Predsednik Pokrajinske vlade stoji na čelu vse civilne državne uprave v pokrajini. Člani pokrajinske vlade so v tej funkciji odgovorni resortnim ministrom, predsednik pokrajinske vlade pa ministrskemu svetu.

VIII.

Pokrajinska vlada imenuje, premešča in odstavljata uradnike vseh resorov, ki jih ona upravlja. Imenovanje, premeščenje ali odpust uradnikov od šestega činovnega razreda dalje mora potrditi pristojni minister. Premestitev uradnikov po pokrajinski vladi upravljenih resorov v območju druge pokrajinske vlade ali v ministristvo ali narobe, spada v delokrog pristojnih resortnih ministrov, ki pa so pri tem navezani na soglasje prizadejanih pokrajinskih vlad. Vsi od pokrajinske vlade imenovani uradniki so tudi njej odgovorni.

IX.

Uradniki onih panog državne uprave v pokrajini, ki jih ne upravlja pokrajinska vlada, so odgovorni pristojnemu ministru, ki jih v lastnem delokrogu nastavlja, premešča in odstavlja. Načelnike najvišjih upravnih enot je vsrje v pokrajini imenuje, premešča in odstavlja pristojni minister v dogovoru s predsednikom pokrajinske vlade. V vseh važnih zadevah obhajajo ti načelniki s pristojnim ministrom potem predsednika pokrajinske vlade.

X.

V sporih med različnimi pokrajinskimi vladami kakor tudi v sporih med pokrajinsko in osrednjo vlado razsoja posebno državno sodišče.

XI.

Posli pokrajinske skupščine so poleg terno predloga za predsednika pokrajinske vlade (člen V) zlasti:

1. Zakonodaja v vseh stvareh, ki niso izrečno pridržane državi zakonodaji.

2. Skrb za važne javne naprave, ki presegajo delokrog po edinih krajih.

3. Pokrajinske finance.

a) Razpolagajo s pokrajinskimi imetjem in s pokrajinsko javno lastjo. Pokrajini pripada vse imetje bivše državne in avtonomne uprave, kolikor jo po teh določbah ona prevzame.

b) Sklepanje o pokrajinskih davčninah. Pokrajinski upravi so pridržani zlasti:

1. Dohodki avtonomnih resorov in podjetij.

2. Dohodi na enotni državni progresivni dohodninski davek.

3. Posebni davki, kakor zemljiški, hišni (hišnorazredni in hišnoračunski) davek, pridobnina (obča in posebna davek od priraske na vrednosti davek na spekulacije in borzne kupitje, zapuščin-ski davek, oddaja premoženja itd.

4. Trošarina (n. pr. davek na alkohol), ki pa naj bo pri najvažnejših potrebščinah izključena.

e) Najemanje in konverzija pokrajinskih dolgov.

d) Sklepanje o pokrajinskem letnem proračunu in računskem zaključku.

5. Administrativni nadzor nad okraji in občinami v stvareh okrajne in občinske samouprave.

XII.

Pokrajinska skupščina se mora letno sklicati vsaj dvakrat. V prvem zasedanju rešuje pokrajinski proračun za prihodnje leto po predlogu pokrajinske vlade, v drugem pa sklepa ob računskem zaključku. Pokrajinska skupščina se mora sklicati, če to smatra za potrebno pokrajinska vlada, oziroma njen predsednik, ali če to zahteva polovica njenih članov. Ako se skupščina ne skliče tekom treh mesecev, se lahko snide sama k zasedanju.

XIII.

Zakone, ki jih sklene pokrajinska skupščina, predlaga predsednik pokrajinske vlade, preden jih objavi, potem ministrskega sveta vladarju v potrditvi. Ako se zakon tekom dveh mesecev ne potrdi in tudi ne vrne predsedstvu deželne vlade, da ga predloži znova v preloži, ga sme predsednik deželne vlade, če ga pokrajinska skupščina v to izrečno pooblasti, objaviti.

XIV.

Pokrajinska vlada izdaja izvršilne navedbe k vsem pokrajinskim kakor tudi državnim zakonikom.

XV.

Okrajnega predstojnika imenuje vlada izmed treh zadostno kvalificiranih kandidatov, ki jih predlaga okrajna skupščina. Imenovanje potrdi minister za notranje zadeve.

XVI.

Posli okrajne skupščine so poleg terno predloga za okrajnega predstojnika zlasti:

1. Skrb za javne naprave 2. Razpolaganje z okrajno imovino in lastjo 3. Skrb za okrajne finance 4. Sklepanje o okrajnem letnem proračunu in računskem zaključku.

Ljubljana proti terorju SDS.

SDS si nikdar več ne izbrise očitka, da je pet let zavestno in dosledno gazila avtonomijo ljubljanskega mesta. Zaveden ljubljanski mešanec se ne bo dal zavesti z Miklošičevo cesto, ki je bila slučajno tlakovana v dobi gerentstva, ker vsakdo ve, da bi bila ta in še marsikatera ulica tlakovana tudi, če bi Ljubljana nikdar ne doživela sramote, da nima svojega župana in občinskega zastopstva.

SDS je dvakrat nasilno razgnala pravilno izvoljeno večino ljubljanskega magistrata in postavila Ljubljani komisarije, kakor da bi ljubljansko prebivalstvo bilo družba samih divjakov, ki niso vredni, da bi sami upravljali občino. Tudi če bi bil magistrat v dobi gerentov in komisarijev s samim zlatom okoval vse mesto, bi ta sramota, ki jo je Ljubljani napravila SDS, ostala sramota in greh, ki ga Ljubljanci SDS nikdar ne odpuste in odpustiti re smejo, če jim je kaj za čast in državljanske svobodo. Ko je SDS hotela uganjati podobne burke tudi s podeželskimi občinami, so se le-te dvignile k protestu in povsed, kjerkoli je zasedel gerent županski stolec po krivdi SDS, je ta stranka izgubila še zadnje prišče. Ljudska jeza je pomedla z njimi tako pri občinskih kakor tudi pri drugih volitvah.

Ali naj Ljubljanci ravna drugače? Ali naj si ljubljansko prebivalstvo nakopije očitke, da je nezavedno, brezbržno?

Ali naj ljubljanski svobodomislec morda radi »naprednostje« voli SDS? Ali je teptanje

čiček, na drugi pa predmet njegove ljubezni! — Bože Dete.

Zaslужil je sv. Frančišek, da je spojilo vodstvo frančiškanskega reda njegove jubilejne praznike z božičnimi dnevi. Noben svetnik bi tega bolj ne zaslužil. Saj je sv. Frančišek s svojo delniško čisto dušo najgloblje domel veliko skrivnost in poezijo svele noči in je prvi uprizoril jaslice, ki se smehljajo prav v teh dneh kot sladka Frančiškova dediščina v vsaki krščanski hiši.

Med Slovenci v Italiji.

Pot me je zanesla v obmejno občino. Slučajno sem našel na tamkaj službovčega učitelja Italijana, ki me je zapeljal v razred. Ker se otroci niso dvignili sami, jim je to ukazal storiti njihov »signor maestro« in otrokom tudi pokazal, da morajo pozdraviti na ta način, da iztegnejo desnico, kar se je tudi zgodilo. Nato mi je začel zagoreti Sicilijanec razlagati pomen potujčega odra, ki je napravljen v njegovem razredu in katerega naloga je, potovati od kraja do kraja in širiti v obmejnih krajih italijansko kulturo. Kakšna je ta kultura, danes že ve vsak zemljon.

Solze zalijejo človeku oči, ko sliši vse to in skoro bi ne verjel, da je v prosvetljenem dvajsetem stoletju še mogoče, da trideset kilometrov od Ljubljane slovenska šola, mladina mora pozdravljati po rimskem načinu in

kulsko cerkvico, katera je postala mati reda manjših bratov.

Dne 31. decembra dopoldne ni bilo v naši kolegiji cerkvi nobene slovesnosti, ker je ta dan pontificiral v vatikanski baziliki sv. oče Pij XI. v spomin na obletnico, odkar je uveden praznik Kristusa Kralja. Vzorec pri sv. maši je bil sicer vzlet iz tega praznika, a kljub temu bi lahko uvrstili ta papežev pontifikat med kolegijsko osemindnevno proslavo, ker je sv. oče zapel prvo komemoracijo pri molitvah (po gloriji in po obhajilu) v čast sv. Frančišku (drugo pa v čast sv. Alojziju, čigar 200 letnica kanonizacije je bila prav tisti dan).

Zadnji dan 2. januarja je bila slavnost še prav posebno veličastna. Pokrovitelj frančiškanskega reda kardinal Bonzano je imel dopoldne ob velikanski asistenci pontifikalno sv. mašo (»in trono«); zvečer je nad eno uro proslavljal z vznešenimi besedami sv. Frančiška že omenjeni pridigar kardinal Laurenti. Ta sijajni osemindnevni praznik pa je zaključil vikarij Nj. svetosti kardinal Pomili s slovesno zahvalno pesmijo in trojnim blagoslovom.

Zares lepa ideja je bila združiti božične praznike s Frančiškovo jubilejno proslavo!

Na velikem oltarju je stal kip sv. Frančiška, ves ožarjen od neštetih lučk, na desni pa so se blestile velikanske jaslice, ki so zavzemale skoro polovico stranske ladje.

Na eni strani Serafin ljubezni — Fran-

občinske avtonomije napredno delo? In ali je prelom dane besede napreda? Njake v slovenski politični zgodovini ne najdemo stranke, ki bi bila tako cinčno grdo snedla besedo, kakor so jo snedli jutrovcji nasproti svojemu tedanjemu zavezniku dr. Ravniharju. Ali naj sedaj radi »naprednosti« Ljubljancan glasuje za besedolomstvo?

Ne! Ljubljana ni več tista Ljubljana, v kateri je odločevalo par magnatov. Ni več tista Ljubljana, v kateri so volitve izpadle vedno tako, kakor se je zaželelo nekaterim članom »napredne« aristokracije. Danes odločajo v Ljubljani delavci, uradniki, obrtniki in trgovci. To so stanovi, ki jih SDS ni poznala drugače kot ob volitvah. To so stanovi, ki so ravno v Ljubljani radi politike SDS največ trpeli. Zato je SDS v naši prestolici odklenkalo.

Stranka, ki je s svojim centralizmom de-gradirala slovensko prestolico na provincialno mesto, stranka, ki je uničevala slovensko vseučilišče in končno radi gole vlastiteljske uničila redno mestno upravo in divjala po našem mestu s svojimi oboroženimi črnimi četami, ni vredna nobenega slovenskega glasu. Vsaka kroglica, oddana za SDS, bi pomenila novo sramoto za Ljubljance.

Kaj torej? Ljubljansko mesto in ljubljansko prebivalstvo ima največji interes, da bo v bodoči oblastni skupščini imela čim močnejše zastopstvo tam, kjer bo plenum vsega slovenskega naroda. Slovenska prestolica, če hoče ostati srce Slovenije, mora iti tudi na političnem polju z ostalo Slovenijo. To osnovno načelo ravnanja v političnem udejstvovanju je Ljubljana že pri zadnjih državnozbornih volitvah spoznala in zanj nastopila.

In pri teh volitvah v oblastno skupščino je treba novo pot nadaljevati. Ljubljana mora zopet obsediti rokovnjaško streljanje in pretepanje jutrovske krdele po ljubljanskih ulicah, obsediti centralistično uničevanje ljubljanske obrti, trgovine in industrije, saj to uničevanje, ki je nujna posledica centralizma v enaki meri tepe vse prebivalstvo od delavca do industrijca, in se postavi v eno skupno bojno vrsto z ostalim volivstvom Slovenije. Samo v SLS je mesto za ljubljanskega volivca. Samo 3. skrinjica naj zbira glasove Ljubljancanov!

Veličastni shodi dr. Korošca po celjski okolici.

V ponedeljek je imel g. dr. Korošec, kakor smo že včeraj poročali, dva krasno uspela shoda, prvega v Šmarju, drugega pa zvečer v Celju. Drugi dan, v torek, pa je nadaljeval s shodi v celjski okolici. Prvi shod se je vršil jutraj v Vojniki in sicer v posojilniški dvorani, ki se je do zadnjega kotička napolnila, tako da ljudje niso mogli vsi v dvorano. Tudi galerija je bila zasedena. Navzočih je bilo na shodu tudi nekaj socialistov in demokratov, od katerih je eden odkrito priznal, da je dr. Korošec vse prav povedal, kar je govoril.

G. dr. Korošec je v poljudnem, zelo pri- srčnem tonu razložil navzočim sedanje politično stanje in poudarjal, da morajo Slovenci iti vsi z največjo stranko v boj za oblastne skupščine, da bomo mogli vladi pokazati impozantno število slovenskih glasov. Slovenski narod zahteva svojo avtonomijo in ne bo od tega odstopil nikdar in nikoli. Priliko, da izvojnemo to svojo samoupravo, imamo sedaj pri oblastnih volitvah. Zato mora vsak slovenski volivec oddati svoj glas samo eni stranki, ki resnično in izključno zastopa slovenske koristi v Beogradu. Govornik je bil že koj v začetku gromovito pozdravljen od zbranega ljudstva. Med govorom so zborovalci z glasnimi pritrdilnimi medklici prekinjali dr. Korošca in ga vedno pozdravljali. Višek navdušenja je pa nastal po končanem govoru, ko se je razlegalo po dvorani tako gromovito pozdravljanje, kakor ga more vzbuditi le oseba našega voditelja. Zborovalci, od katerih so nekateri prišli

da tam delujejo potujoči odri, ki imajo namen širiti med našim ljudstvom dvatisočletno laško kulturo.

Vsega tega bi človek ne verjel, a kdor je to sam videl, verjame in temu lahko verjamejo tudi drugi!

Človek pride slučajno v gostilno. Kmalu za teboj se prikaže oko postave v osebi fašistovskega miličnika.

Oko postave napravi po sobi dva koraka gori in doli, te premeri parkrat z ostrim pogledom, nato pa kratek nagovor: »Scusi signore, da dovè è lei e dovè va? Mi dia per favore il suo nome, perche questo vogliano i nostri superiori.« (Oprostite gospod, od kod ste in kam greste. Napravite mi to uslugo in povejte mi svoje ime, ker to hočejo naši predpostavljeni.)

Ko si se miličniku dovolj legitimiral, lahko greš »svobodno« po svojih potih. Fašistovske straže ob meji so mešane: en Lah in en domačin, ki se je oblekel v črno srajco. Teh se naši ljudje najbolj boje, saj je poturica hujši od Turka.

Pravijo, da so si fašistovski miličniki na eni, ter karabinierji in financarji na drugi strani zelo v lašeh.

Slednji so bili namreč »premalo« vestni v službi, zato so jim poslali še kontrolorje v osebi fašistov.

kar po dve do tri ure daleč na shod in pokazali s tem svojo zaveznost, so glasno obljubljali, da pojdejo vsi na volišče edino za SLS. Shod je vodil g. Samec, dr. Korošca pa je pozdravil domači dekan g. Toman.

Isti dan popoldne se je vršil shod na Babnem pri Celju v gostilni g. Janiča. Okoličani so zopet napolnili do zadnjega prostora g. stliško sobo in vežo. Govoril je najprej dr. Korošec v istem smislu kakor v Vojniki. Pozival je posebno Celjane-okoličane, da se bodo tudi pri teh volitvah izkazali vredne svojih prednikov, ki so v času najhujšega narodnega boja stali vedno zvesto ob strani stranke, ki se imenuje SLS. Kakor tedaj, tako naj tudi sedaj zaplapol na dan volitev naša zmagovalna zastava nad glavami naših nasprotnikov! Prisotni so s pravo ljubezljivo pozdravljali svojega voditelja in ga izrečno presliti, da vodi še nadalje slovensko ljudstvo s tako vztrajnostjo kakor do sedaj in ga končno pripelje do svojega cilja, do popolne samoprave. Po dr. Korošču se je oglasil k besedi domačin in kandidat na naši listi g. M. Levstik. V svojem lastnem imenu in v imenu svojih tovarišev je obljubil, da bodo vsi pravi zastopniki ljudstva skušali v krogu zakonite mogočnosti doseči kolikor močnejše velikih koristi za svoj domski okraj. To niso samo obljube, temveč izraz našega poštenega dela in stremljenja, katero preveča vse naše ljudi. Predlagal je tudi zaupnico g. dr. Korošču in ga ponovno v imenu ljudstva presliti, da vzdrži še nadalje do konca na zadržani poti. Prisotni so enoglasno z vzhicem izrekli nato zaupnico svojemu voditelju. Nato sta se oglasila k besedi še narodni poslanec dr. Hodžar in dr. Anton Ogrizek, ki sta navdušeno a zborovalce k vztrajnosti in oporjajala na pogubonosne načne delovanja naših nasprotnikov, ki se ne ustrašijo nikakih laži. Posebno pa sta pobijala mlačnost, ako bi se ista na vzpodbudo nasprotnikov širila v naših vrstah in poudarjala veliki pomen predstojčih volitev.

Po končanem shodu je g. dr. Korošec še dalje črta ostal med svojimi volivci in se z njimi pogovarjal. Vladoval je po shodu prav lepo razpoloženje. Starčki, ki so že davno prekoračili sedemdeseto, celo osmdeseto leto, so z mlačenško navdušenostjo zatirjali, da jih nobena sila ne zadrži na dan volitev doma in da bodo še sami pomagali pri agitaciji, da spravijo vse volivce na volišče, kjer bodo skupno, stari in mladi, glasovali za SLS.

Tako sta bila ta shoda zopetni dokaz naše moči in našega trdnega zaupanja ter prepričanja, da bo slovensko ljudstvo po našem kraju šlo kot en mož na volišče in glasovalo tam za edino slovensko stranko, ki jo vodi dr. Korošec!

Veliko navdušenje za SLS v Prekmurju.

Beltinci, 10. januarja.

Naše Prekmurje je zopet oživeło. Volitve v oblastno skupščino bodo tu zelo zanimive. Slovenska ljudska stranka bo ohranila svoje postojanke in bo — po razpoloženju ljudstva — še celo pridobila. V obeh okrajih se vršijo vsak dan številni in dobro obiskani volivni shodi SLS. V okraju Murska Sobota je priredil skupno s kandidati celo serijo zborovanj narodni poslanec Pušenjak, a v dolnjelendavski okraj je prihitel dne 10. januarja poslanec Franjo Zebot in je zboroval že koj prvi dan na petih krajih.

Ta zborovanja so bila zanimiva in karakteristična. Desiravno med tednom, se je vendar v vseh krajih zbralo toliko ljudi, da bi demokraciji izdali kar posebne izdaje »Jutra«, če bi imeli tak uspeh, kakor ga ima SLS. Krajevne organizacije SLS dobro funkcionirajo. Na shode vabijo nekaj ur pred zborovanjem po vaseh mali župani (rihtarji) z bobnom. In na shod pridejo nato stari in mladi.

Pa to ni bilo še dovolj. Finančnikom in karabinierjem so znižali poleg vsega tega še plače — a fašistom so jih za njih patrijotizem povišali.

Takšno je razmerje med tema dvema oboroženima četama.

Marsikaj zanimivega bi se pa dalo povedati tudi o razmerju, ki vlada med fašistovsko milico in redno vojsko.

Pa ni vredno o tem pisati. Vsem je namreč znano, da je vse, kar živi danes v Italiji, Mussoliniju iz »srca« vdano. Imel je samo par neprijateljev, a ti so ubežali v Francijo.

Najbrže je Mussolini tudi sam dobro prepričan o »zvestobi« karabinierjev, finančnikov ter redne vojske, zato se mu je tako mudilo ustanoviti še fašistovsko milico, če bi drugi slučajno le odpovedali.

Gospod župnik ukaže pri verouku fantu, naj napiše na tablo stavek iz sv. pisma: »Na tvojo sčalo bom sezidal tvojo cerkev.« — Samo ob tem stavku si lahko vsak sam predstavlja, kam jadra naša mladina v fašistovski šoli.

Pravijo, da so idrijski rudarji podpisali za liktorsko posojilo 120.000 L. Tržaški »Piccolo« je zapisal, da so podpisali prostovoljno in obenem pohvalil rodoljubje in vdanost tujerodnih državljanov do matere Italije. Posebno zahvalil pri vsem tem pa menda zasluži

Prvi shod je bil v Bratoneh, lepi vasi blizu nove železniške proge. Ljudstvo je trumoma čakalo na govornike in jih viharo pozdravljalo.

Po Bratoneh je prišla na vrsto velika vas Beltinci, ki bi sicer zaslužila naziv mesto. Tudi tu je bil sprejem zelo prisrčen. Videli smo, da je ta dan korakal v Beltince tudi glavni tajnik mariborske SDS Vekoslav Spindler, ali možu se je gđilo kakor planinskemu lavcu, ki se vrača brez plena domov. Naše zborovanje je bilo nepričakovano lepo. Popoldne smo najprej zborovali v Dokležovju ob Muri pri g. županu. Velika kmečka hiša je bila do zadnjega kotička prenapolnjena samih volivcev. Nato smo odpotovali dalje ob Muri v Izakovec k našemu Kührju Antonu, kjer je bilo zopet zbranih na stotine ljudi. Zvečer okoli sedmih smo dospeli v trdnjavo SLS ob Muri, v Melince. To je bila prava manifestacija naše stranke. Fantje in možje so že oddale z »Živijo«-klici pozdravljali naše kandidate in govornike.

Na vseh petih shodih so govorili: narodni poslanec Zebot o političnem in gospodarskem položaju ter o pomenu in pripravi za volitve, ter kandidata Peter Osterc, trgovec iz Beltince in Stefan Litrop, posestnik in obrtnik iz Turnišča. Poleg tega sta še govorila okrožni tajnik SLS Anton Stanko in kaplan Alojz Osterc.

Na zborovanja so prišli tudi nasprotniki, a so povsod po govorih in končanih shodih izjavljali, da se pridružijo naši dobro organizirani četi pristašev SLS. Niti enega ugovora ni bilo nikjer. Ljudstvo je viharo odobravalo izvajanja govornikov. Klicalo je: »Živijo dr. Korošec!« »Živijo Klekl!« »Živijo slovensko Prekmurje!« »Živijo naša zmaga!« Na poslednjih dveh zborovanjih so fantje in možje zapeli navdušeno slovenske pesmi. Povsod so se vršile tudi seje krajevnih odborov za priprave za agitacijo.

Ves teden se zborovanja nadaljujejo od vasi do vasi.

Nosilec demokratske liste v Mariboru se sramuje demokratov.

Demokratska stranka v Mariboru si ni upala postaviti moza iz svojih demokratskih vrst za nosilca liste in je pregovorila na to mesto postaječelnika g. Mohorka, ki je včlanjen v rodni socialist. Demokracije so se sramovali svojega imena in zdaj se je zgodilo, da se tudi že nosilec liste, izposojen iz druge stranke, po lastni izjavi, ki jo je podal te dni v neki družbi, sramuje, da gre z demokrati skupaj. G. Mohorko je namreč ravno iz »Strazhe« spoznal, da je začel na slep tir, da ne bo več dalje vozil. Še je do 23. januarja čas, da to popravi.

Brezvestna politikujoča duhovščina.

Gornjo kleveto zopet pogreva »Jutro«. Nedavno smo brali kako je »Jutro« hvalilo duhovnika, ki je govoril na Pribičevičevem shodu in v zagrebških listih lahko beremo večkrat, kako se SDS ponaša z redkimi katoliškimi duhovniki, ki jo podpirajo. To niso več politikujoči, in ne brezvestni.

»Brezvestna« pa je naša slovenska duhovščina, ki trpi za svoj narod, ga varje in svari pred šundom jutrovske romanov ter po svojih močeh dela, da narod v volivnih bojih zmaga, da ostaja kljub vsem navalom beograjskega framazonstva slovenska fronta nepremagljiva, da se Slovenija krepko upira svojim nasprotnikom.

List, ki tako brezvestno kleveče, dela slabo uslugo svoji stvari. Dan 23. januarja bo pokazal, kako ljudstvo zavrača tako brezvestnost.

Kraljevi komisar idrijskega rudnika cav. uff. Emanuele Ricci, ki ima tudi za uspeh idrijskega prispevka največ zaslug.

Pravijo nadalje, da je Idrija dobila mesto realke neke vrste nadomestilo, ki se imenuje komplementarna šola, kakšna šola je to, se razvidi iz tega: Ravnaletja še sedaj nima, učenci gredo ob deveti uri dopoldne v šolo, a ob enajstih so že prosti, večkrat pa tudi že prej. V takih razmerah si bojo zares lahko nabrali cele zaklade raznih modrosti.

Najbolj žalostne so razmere tam, kjer je divjala povodenj. Idrija sama kaže vedno isto žalostno sliko; popravili so res le najpotrebnejše stvari, potem so delo enostavno ukini.

Drugje pa, kjer so razmere naravnost obupne, se vlada niti ne gane. Petnajst kilometrov dolga grapa, ki se imenuje Kanomlja, je kup razvalin. Ljudstvo je gospodarsko popolnoma uničeno in duševno ubito. Cesta, po kateri je šel prej voz za vozom, je na breževinih krajih pretrgana, ves promet počiva že tri mesece. Ljudstvo nima denarja, da bi si pomagalo samo, vlada noče priskočiti na pomoč, ker raje razsiplje denar za popolnoma nepotrebno fašistovsko milico, ki je sestavljena iz najslabših elementov laškega naroda.

Spominjajte se Podpornega društva slepih, Ljubljana. Wolfova 121

Volivno gibanje v kočevskem okraju.

V Sodražici, na Gori in v Loškem potoku sta imela dekan Skubic in prof. Jarc v nedeljo 9. januarja izvrstno obiskane in uspela shode. Na shodu v Loškem potoku je govoril tudi poslanec Skulj. V Banja Loki in Fari sta pa imela lepo uspela shode kandidata Sternad in Peterlin. Volivci v kočevskem okraju bodo storili v nedeljo 23. januarja svojo dolžnost in zmaga SLS v tem okraju bo sijajna!

Izjava in poziv.

Kandidat Radičeve stranke za okraj Krško Jože Hrvat iz Sv. Križa raznaša po svojih shodih zoper mene sledeče laži: 1. »Kaplan Tomazin je kriv, da se ne dela električna centrala na Krškem polju. S tem je torej on, to je Tomazin, odjedel delavcem kruh. 2. Kaplan Tomazin je pedkupljen od Trboveljske premogokopne družbe.« — Ker sta obe navedeni trditvi najgrša laž in najpodlejše obrekovanje in ker imam priče, vložim zoper Hrvata tožbo ter bom storil isto zoper vsakega, ki bi si upal to trditi. — Kato pa stoji zadeva elektrarne, pojasnim te dni v posebnem članku v »Slovenec«.

Cerklje ob Krki, 11. januarja 1927.

Matej Tomazin, kaplan.

Sramotna zadeva.

»Jutro« seveda laže o impozantnem celjskem shodu dr. Korošca, da je bil »klaverno« (v resnici je bila na shodu taka masa ljudstva, da niso mogli vsi v obširno dvorano) in na koncu pravi: Očitno je nekoliko spoznavajo, kakšno jed so si skuhal s svojim nemško-nacionalnim zavezništvo. Na vseh zborovanjih širom mariborske oblasti se zborovalci brez razlike strank kar najostreje zgražajo, kakor hitro se jim pojasni ta sramotna zadeva. — Zenimivo to zgražanje brez ra like strank, ki nastane šele, »kakor hitro se pojasni ta sramotna zadeva!« Torej da le ta zadeva sama na sebi ni sramotna, ampak poslane sramotna šele, kakor hitro se pojasni od SDSarjev, pa je vse dobro. Ker kaj bi se pri SDSarjih tudi moglo pojasniti, da ne bi bilo sramotno? — Dalje piše »Jutro«: »A naj si ne utvarja (klerikalna gospoda), da bo naše narodno zavedno ljudstvo to narodno izdajstvo po volitvah zopet pozabilo!« — Na vsak način bo naše narodno ljudstvo to pozabilo, ako mu »Jutro« ne pojasni tudi te sramotne zadeve, zakaj ne piše po slovensko. Kaj pa je to »utvarjanje«? Ali pa si morda »Jutro« utvarja, da bo slovenščina s tem, da jo pači in mrcvari, iz našega narodno zavednega ljudstva iztrebilo in da bo slovensko ljudstvo to sramotno zadevo kdaj pozabilo?

Defetizem.

»Narodni dnevnik« se brani proti našemu očitku, da uganja defetizem, in piše: »Še nikdar ni bil noben očitek tako krivično izrečen kot »Slovenec«. Stalno kličevo kvišku srca! stalno opozarjamo na združeno Slovenijo, stalno opozarjamo na visoke ideale demokracije, stalno podpiramo vsako težnjo, ki more dvigniti državo...« — Mi to »Narodnemu dnevniku« že vse radi priznamo, toda to vse ga ne more oprstiti, da je njegova pisa-va v sedanjih volivni kampanji defetistična. Če piše »N. D.«, da za oblastne volitve med slovenskim ljudstvom ni nobenega zanimanja (kar ni res), da ljudje nečjevo več voliti, ker so tako disgustirani, da so že vseh volitev siti, in če »N. D.« k temu še pristavlja, da imajo volivci navsezadnje prav, če ostanejo doma in tako protestirajo proti politiki, ki jo vedijo naše stranke — potem je to pač aktiven in zavesten defetizem, ki ga tu prakticira »N. D.«. Kajti jasno, da more taka pisava samo demoralizirajoče vplivati na volivce, ki jih »N. D.« vrhu tega indirektno še poziva; naj ne gredo voliti in tako protestirajo proti politiki, ki jo vedijo naše stranke. Radi bi vedeli, kaj »Narodnemu dnevniku« na primer na politiki SLS ni všeč, da bi moral slovenski volivci ravno sedaj protestirati proti njej z volvno abstinenco? Ko bi bil »N. D.« res dosleden v svojem boju za tiste ideale, na katere se sklicuje, potem bi bila ravno sedaj prava prilika zanj, da bi klical kvišku srca! opozarjal na združeno Slovenijo in visoke ideale demokracije, ne pa da ravno sedaj pavšalno obdoljuje stranke »slabe politike« in haranguira volivce proti eni kakor drugi. Če je »N. D.« proti SLS, je to njegova stvar, in ne zahtevamo, da bi moral biti danes na strani SLS, toda vsekakor smo mnenja, da je SLS še najbližja tistim idealom, o katerih zatrjuje »N. D.«, da so tudi njegovi in da stalno nanje opozarja. In bi potemtakem »Narodni dnevnik« pravzaprav danes moral podpirati SLS v volivnem boju, posebno še z ozirom na njegovo mnenje, da je treba dvigniti vse sile naroda. Pa mi navsezadnje tudi ne dvomimo, da bi to »N. D.« rad storil — ko bi bil res neodvisen in ne bi imel vezanih rok. A to je ravno tisto! — V ostalem pa, da ostanemo pri stvari, radi katere se »N. D.« z nami prepira, konstatiramo: Da je tudi odgovor »N. D.« na naš očitek defetizma defetističen. In da je vsekakor defetistično njegovo stališče, ki odobrava volivno abstinenco. Zato pa s tem večjim zadovoljstvom beležimo ravno nasprotno stališče, ki ga v isti številki »N. D.« zavzema dr. Vladimir Ravnihar, ki obsoja abstinenco od volitev in poudarja, da volja za vsakega

strankinoga pripadnika volivna dolžnost; in da četudi ni usakojena volivna dolžnost, jo mora dober državljani nositi v sebi. Ne gre za stranko, niti za posrednega kandidata. Gre za to, da polžeš svoj aktivizem v korist celokupni št. v korist državi. Svet ne ponaša pasivnega državljanstva. — Tako je! In je ta pamečni in dobroizšlani članek dr. Ravnarja vsekar zaslužil, da bi ga bil postavil »N. D.« na prvo mesto in bi se bil s tem gotovo veliko boljše opral očitka defetizma, kot pa s svojim defetističnim uvodnikom.

Stanovsko avtonomijo brani SDS.

Čepav je avtonomija pristno klerikalna iznadvaja, krker je to »Jutro« že večkrat ugotovilo, vendar sedaj v volivnem boju tudi »Jutro« avtonomijo kliče na pomoč. In sicer naj avtonomija pomaga zbirati glasove tistih stanov, ki so se najodločneje obrnili od jutrovske kliče. To so obrtniki in trgovci. Zanje tira sedaj seveda samo pred volitvami — stanovsko avtonomijo in jih povaja, naj ne volijo klerikalcev, ker so to stanovsko avtonomijo pogazili.

Kako silno jutrovec spoštuje stanovalstvo avtonomijo, tega se trgovci in obrtniki prav dobro spominjajo že iz tistih črtov, ko so jih tirali pred sodišče in zapirali in je obli »Jutro« veljalo geslo: »Trgovca je treba tepeti kot fihakarskega konja, potem pa vleče.«

Stanovsko avtonomijo so jutrovec prav z rokavicami prijemali tudi takrat, ko so hoteli po vsej sili centralizirati obrtne zadruge in družbe v Ljubljani, da bi pri jutrovskega generala poveljevalo celemu stanu. Le odporu podoželjih obrtnikov se je posrečilo preprečiti to nalogo.

Prav seboj pa so jutrovec požarali svoje spoštovanje do stanovske avtonomije pri začasnih volitvah v trgovsko in obrtno zbornico, ko so svolednim mestrom kradli glasovne.

Zato, vse proti SDS!

Polom za polomom.

Samostojna kmetijska stranka izgublja zadnje postojanke. Odkar je zapustila k radičevcem, je blamirana do kosti. Nikjer njeni shodi ne uspejo. Eden za drugim se izpreminjajo v poraze. Ljudje je sram, da bi se hoteli z nemožnimi radičevimi priganjati. Te dni so poskušali s shodom v Bevkah pri Vrhniki. Niti toliko jih ni prišlo skupaj, da bi mogli shod otvoriti. Na Blatni Brezovici, kjer je nebrečni emisar radičevščine začel s shodom, je še slabše opravil. Ko so ga začeli naši možje pestiti rdi Radičevih Puceljvih grehov, je skesano izjavil, da ne gre nikamor več. Po prloinih, ki jih radičevska gospoda te dni doživlja bo še marsikak odposlanec SKS tako vzdihoval.

• • •

Shod SLS v Križevih pri Ljutomeru se vrši takoj po rani sv. meši okoli pol 8 zjutraj dne 16. januarja v dverani Slonškovega doma. Na shodu b. do govorili kandidati SLS za ljubomski okraj gg. Rajh, Neudauer, Hrastelj.

Shod v Škofji Loki se je vršil v nedeljo 9. t. m. dopoldne ob prav lepi udeležbi. Govorila sta gg. dr. Jakob Mohorič in kandidat Lovro Planina. Škofja Loka stoji trdno za našo stranko kot vsa ostala Gorenjska.

Shodi SLS v Suhi Krajin. Zednjo nedeljo so se vršili izredno dobro obiskani shodi SLS v Ambrusu, Hinjah in Smuki. Na prvem je poročal poslanec dr. Kulovec, na drugih dveh pa kandidat žužemberški župan Kastelic in poslanec dr. Kulovec. Mod volivci je najboljšje razpoloženje za volitve in se bodo tudi ti kraji pridružili v ogromni večini vrstam SLS.

Protičarski shod v Hrastniku. Pretečlo nedeljo je k nam priromal g. Bohine z g. Golobom iz Hude jame. V gostilni pri g. Logerju so napravili shod SDS. Na shodu je bilo 27 ljudi z našim poročevalcem vred. Prvi je govoril g. dr. Bohine. Najbolj je napadel klerikalce ter svaril ljudi, naj ne volijo »farja« Zmavca. Pravil je, koliko je koristil dr. Zerjav rudarjem s pravilnikom. Rudarji pa so vsi enoglasno odklonili Zerjavov pravilnik, zato je imel g. Bohine s tem slab uspeh. Za g. dr. Bohinjem sta vezala protičarske otroke še Golob in gostilničar Dolinšek, nakar se je žalostna demokratska komedija končala. Ker pri nas hla nihče razen omenjenih ne bo volil orjuncih demokratov, so se gospodje čisto zaslonj trudili.

Dolenji Logatec. Zednja ševilka »Domovina« trdi, da sem se bal učeletiti shoda v Gorenjem Logatcu kot oblastni kandidat, ker menda nečem kot lastnik elektrarne izvesti javno razsvetljavo v Gorenji vasi. To naj bi imelo politično podlago. Da se ne bi napačno sodilo, sem takoj razloge pojasnil g. županu v Gorenjem Logatcu, s čemer bi bila ta lokalna zadeva končana. Iz napačne »Domovine« pa izvajam, kako mojim političnim nasprotnikom primanjkuje gradiva zoper mojo kandidaturu, da se morajo oprijemati takih malenkosti, na katere človek niti ne ve, ali je solch vredno reagirati. Kakšen pomen naj bi imelo to, da se kako podjetje, ki je po obrtnem redu napravljeno za splošnost, spravi na politično polje? Lahko bi to storil. Kdo bi mogel braniti? Lokalnega bojkohta se me ne bi bilo treba bati, ker ne živim predvsem od elektrarne. Toda to bi bilo proti mojim principom. Niti na nobeneza svojih 45 uslužbenecov še ob nobenih volitvah nikdar nisem delal najmanjšega pritiska, četudi jih je nekaj na meni nasprotni listi za občinske volitve. Tako je moje »svobodomiselnost«. Ni pa težko uganiti, kaj bi se »delavstvom zgodilo, ako bi bili gospodje »Domovine« na mojem mestu? Polni vzrok, da se shoda nisem mogel udeležiti, je bil ta, da mi je

nepričakovano umrl brat, o katerem v isti sapi »Domovina« zapiše, kak nprejnjak. Sokol in tudi osebni zdravnik vodje demokratske stranke g. dr. G. Zerjava da je bil Tako pisanje z istoznačnim napadom name se mi zdi refleksna prva vrsta, tudi če bi navedbe odgovarjale resnici. Morda je pokojni brat za časa diških let bil res včlanjen v Sokola in tudi posedoval nekaj demokratskega duha. Zednja leta na mu je življenje marsikaj pokazalo v pravi luči in kot objektiven poštenjak ni dolgo iskal prave poti. Njegovo mišljenje in politično opredeljenje sem poleg njegovih čiljih prijateljev poznal najbolj jaz sam in moram »Domovino« izrečno korrigirati. Če je po poklicu kot zdravnik zbral tudi vodjo demokratske stranke, iz tega pač še ne sledi, da bi se pri tem moral naleziti i politične njegove bolezn. Sklaski pevski zbor v Dolenjem Logatcu je zapel bratu na grobu žalostinko. To pa ni še podlaga za oceno politične priпадnosti, vsaj za sicer mirni Dolenji Logatec. Tudi če je pri kakem pogrebu igrala godba našega katoliškega prosvolnega društva, to ni bil znak za pokojnikovo pripadnost, kajti igrala je mnogim tudi takim, ki so bili v življenju politično nasprotnega mišljenja. Smatram to le za znak spoštovanja in sčutja do naše rodbine in sem za to pevskemu zboru tudi iz srca hvaležen. Gabiel Oblak, župan

Beleške

△ Skupaj vozila, skupaj propala. SDS in SKS se v svojih listih druga drugi trudita dokazati, da so nuni landitati samo števeni, da ne b. do i voleni. Kandidati SKS in SDS, ki b. do predri, k. do redki ka. or bele vrane. Skupaj s. a. začela Pucelj in Zerjav politično karijero. Skupaj s. a. vo ila Slovenci v centrali en, skupno ju bo slovensko ljudstvo prevrnilo v brezno praznini.

△ Cerkevne davščine je »Jutro« tudi stlačilo v svoj volni uvodnik. Proti cerkve-

nim davščinam je torej »Jutro«. Človek bi mislil, da so cerkvene davščine spravile že veliko ljudi na kant. Pa zaradi bere in podobnih davstev za cerkev n. ti en človek še ni pr. p. del, pač pa je in bo prišlo na kant tisoče ljudi, ki jih je uprepastilo vzorno gospodarstvo SDS.

△ On je vedel. Belgrajska »Samouprava« krepko z. elava g. Pribičevića radi njegovega govora v Macincu, kjer se je zdaj dobrikal Hrvatim, slaveč jih kot rodoljubne monarhiste, p. tem ko jih je sedem let obrekoval kot republikance in separatiste. »Samouprava« spominja tudi na to, kako je g. Pribičević svoj čas za. teval, da se vsi državljani razdelijo na tiste, ki so zaslužni za državo, in na tiste, ki to niso, kar na protuče temeljni sanaciji ustave o ravnopravnosti državljanov vseh plemen in ver. Zda se je g. Pribičević tem istim »nezaslužnim« Hrvatim v Macincu prilizoval takole: Jaz sem še 1919 rekel v Belgradu, da bo ta kraj, ki je bil takrat kula separatizma in republikanstva skoro postal najrodoljubnejša lula narodnega edinstva in monarhije. Ta moja beseda se zdaj izpolnjuje. — K temu pravi »Samouprava«: Vedel je on, da bo ta kula separatizma in republikanstva — čim pride na njegov zbor — naenkrat postala kula diža nega edinstva in monarhije! — Vedel je on to, junak in sokol sile, že leta 1919, in vendar jih je strahovito grdil in klevečal — dočler niso prišli na njegov shod. — Tako bi tudi »Jutro« pisalo o klerikalcih v enakem slu.aju, ki pa se seveda nikoli ne bo degdil.

Kaj se godi doma

† Dr. Otokar Rybač

Bo'grad, 12. januarja. (Izv.) Nocoj ob 7. uri je v zdravilišču Vračar umrl g. dr. Otokar Rybač. Umrl je vsled pneumonije in leukomije.

Gosp. dr. Rybač se je rodil 12. septembra leta 1865. v Postojni, pravne študije je dokončal leta 1888. na Dunaju. Nato je izvrševal advokatsko prakso v Trstu. Leta 1900. je bil izvoljen za delžnega poslanca v Trstu, le'a 1907. pa za državnega poslanca na Dunaju. Med vojno je bil na fronti. Po vojni pa je po zloumu Avstrije bil predsednik narodnega veča v Trstu, odkoder je prišel kot član narodnega veča v Zagreb. Nato je bil odposlan v Pariz kot član naše delegacije pri mirovni konferenci. Leta 1921. je bil imenovan za predsednika delegacije za prvo konferenco držav naslednic v Rimu. Istega leta je bil 1. septembra imenovan za poslanika v Carigradu. Kot tak je prevzel vodstvo oddelka za mednarodne pogodbe v zunanjem ministrstvu. Na tem mestu je bil do svoje smrti. Kot tak je sodeloval na nešteti konferencah. Leta 1921. je bil v Porto Roci, pri rappalskih pogovorih, leta 1922. na drugi konferenci držav naslednic v St. Margheriti je bil glavni poročevalec. Pozneje je bil v Nettunu in v Benečkah. Številne mednarodne trgovinske pogodbe s tujimi državami so njegovo delo. Pokojni je bil zelo strog in minuciozen, vendar pa splošno prijuhljen vsled linega in taktnega nastopa. Z njim zgubi zunanje ministrstvo izvršnega delavca in odličnega patriota, Slovenci pa edinega višjega uradnika v tem ministrstvu.

V zgodovini slovenskega naroda ostre dr. Rybač za vedno zapisan kot eden najodličnejših narodnih delavcev v Primorju, zlasti pa v Trstu, kjer je kot dolgoletni predsednik slovenskega političnega društva, kot občinski svetovalec, delžni in državni poslanec ter predsednik in funkcionar premnogih narodnih društev, pa kot advokat pogumno in uspešno branil pravice slovenskega naroda in jezika in mu priboril veljavo. Tudi nasprotniki Italijani so njegovo ime imenovali le z največjim spoštovanjem. Bil je izvrsten govornik, ki je učinkoval s svojo stvarnostjo; v politični borbi tako z Italijani kakor pozneje s slovenskim krščanskim ljudskim gibanjem ga je odlikovala vedno noblesa, radi česar je bil tudi v naših krogih priljubljen in kot oseba in pošten politik visoko cenjen. Od prevrata da je je padla na njegovo dušo težka senca, ko je moral videti, kako se pod krutim tujevladjem pod ra v Primorju stavba ogromnega narodnega dela, h ka'eremu je on s svojo veščostjo, pridnostjo in ljubeznijo toliko doprinezel.

Mir njegovi plemeniti duši in večni spomin njegovemu imenu!

† Prof. Janko Košan.

V sredo ob 5. uri zjutraj je umrl po celim Mariboru znani g. profesor Janko Košan v starosti 70 let. Rajni je bil rodom iz Ponikve ob južni Železnici in je služboval dolgo vrsto let na mariborski gimnaziji. Pred vojno je bil prestavljen na graško gimnazijo, kjer je bil v vojnem času zelo naklonjen našim slovenskim vojakom, ki so dobivali depušte v svrhu mature. Po prevratu je prišel zopet v Maribor in je poučeval na gimnaziji. Pred leti je stopil v pokoj in je ostal v Mariboru do smrti. Blagopokojen je bil vedno zaveden ter odločen Slovenec in priljubljen pri učencih. Bil je na glasu kot izborni pedagog. Po-

greb se bo vršil v petek ob pol 3. uri popoldne izpred hiše žalosti v Maistrovi ulici št. 1 na Po-brežje. Blagemu vzgojitelju srednješolske mladine, zavednemu Slovincu in rodoljubi ostane ohranjen trajno hvaležen ter časten spomin, žalujoči rodbini naše iskreno sožalje.

„Požigalci“ v Moravčah.

V okolici Moravč je dobilo zadnje dni več hiš listke z napisom, da bo pončel gorelo. Ljudje so vsi v strahu stražili cele noči. Končno je doglalo orožništvo, da so si to grdo šalo izmislili nekateri šolski otroci, da so s tem ljudi begali. Sadrž so si ljudje oddahnili in strah je minul.

Drago plačana neprevidnost.

V torek se je v Mariboru obstrčil sin ruskega častnika, dijak Aleksander Klebok. Vozil se je s kolesom po cesti skozi mestni park. Naenkrat se mu je sprožila šlobert pištola, katero je nosil nabito v hladnem žepu in kroga se je zarila fantu v stegno. Težko ranjenega je rešilni avto prepeljal v bolnico.

Dva mednarodna vevlomilca.

V zaporih mariborskega okrožnega sodišča zapria mednarodna vlomilca Iring in Szabo sta te dni priznala preiskovalnemu sodniku, da sta tudi v Mariboru izvršila vlome in sicer v šoli v Cankarjevi in Razlagovi ulici. Ob tej priliki jima je padlo okrog 2000 Din v roke. Priznala pa sta še druge zanimivosti iz svoje vlomilake karijere. Tako sta izvršila številne vlome tudi v Romuniji, zlasti v Bu. arešti sta bila večkrat zaposlena.

Zakaj vse hočejo ljudje v smrt.

V ponedeljek zvečer je prišel železničar J. pošteno natrkan domov, se spril z ženo, ozmerjal njo in otroke, vrgel ob tla večerjo, nato pa odšel na postrežje z izjavo, da se gre obesit. Te besede je resno vzela le njegova mati, ki je stekla za njim in v zadnjem hipu še prerezala vrv, na kateri je visel. Drugi dan je J. na policiji povedal, da se prav nič ne spominja, zakaj se je hotel obesiti. Vsekakor vzrok svoje vrste.

Hvaležno dekle.

V nedeljo so imeli v Kebrovi gostilni v Mostah veselico. Ker ni imel gostilničar dovolj lastnih ljudi, ki bi izvrševali vse veliko delo ob tej priliki, je rade volje sprejel mladega, kakih 19 let starega dekleta, ki se mu je ponudilo, da bo pomagalo v kuhinji. Prav nič se mu ni zdelo mlado dekle sumljivo, čeden obrazek je imelo in drobno postavico, ter se je tako urno sukala po kuhinji in pomivala lonce in preobračala krožnike, da si je pridobila popolno zaupanje vseh domačih. Pa izko gniljivo mladost je imela, oče je pijanec, tam nekje pri Domžlah, mačeha jo vedno pretepa, pri tem sta si ji utrnili dve solzi po licu in tudi drugim so se orosile oči, sedaj se res ne ve kam, tako je neizkušena in nedolžna, svet pa je tako poln hudobij. Zvečer ko je bila veselica končana in so se že vsi naplesali, je uboga tulka sramotljivo razodela domačim, da nima iti kam spat. Prosila je: »Samo tukaj v predsobi me pustite, da bom prenočevala vsaj na gorkem, če ne na mehku, zunaj je sneg in burja, kam naj se pa dam?« Tudi v današnjih časih se najdejo usmiljeni ljudje in Kebrovi so ji res dovolili, da je prenočila v predsobi.

Zjutraj ob 5. uri, ko so se vsi spali, pa je tulka vsta in si mislila: »Malo spomina pa le morajo ti ljudje imeti nme,« pa si je ogrnila lep svetlorjav plašč s tigrastim ovratnikom in rokavi, tako lepo se ji je podal, res škoda, bi ga bilo prebršiti tam in se je poslovila, ne da bi rekla le besedice v pozdravi ali v zahvalo.

Da pa ne bi zlobni jeziki govorili, da je plašč ukradla, je pustila zanj v zameno svoj star

dežnik. S tem je dosegla dvoje: prvič, more se sedaj pobahati, da je plašč samo »zamenjala«, drugič pa ni hotela buditi gostilničarjeve matere, ki je spala v sobi, kjer je bil dežnik spravljen. Bog ve, morda pa bi stara gospa ne bila zadovoljna s to zamenjavo, ko so stari ljudje tako natančni in malenkostni.

Tatvine v Ljubljani.

Najvažnejši dogodek, ki ga beleži včerajšnja policijska kronika, je vsekakor aretacija nevarnega suknjarja, ki je dolgo strašil po šolah in kradel dijakom zimske suknje. O tej aretaciji, ki se je zelo dramatično izvršila, smo poročali že včeraj. Tat pa priznava le zadnjo tatvino v šolskem poslopu na Viču, dočim druge trdovratno tajl. Moral pa bo pod težo dokazov kloniti in priznati vsa svoja dejanja, enako, kakor Mandelj. Policija je mnenja, da mora imeti tat neke pomagace, ki so mu pomagali nakradeno blago spravljati. O nadaljnjih rezultatih preiskave smo naprošeni, da v interesu stvari same ne poročamo. Vsekakor je bil ponedeljek zednji dan tatvin suknj po šolah, zato pa beleži največ teh tatvin. V meščanski šoli je najbrže isti suknjar ukradel zjutraj tri suknjiče, last učencev Viktorja Miheliča, Josipa Hitiča in Stanko Gričarja. Popolne je ukradel na rečki iz dekliske garderobe ženski plašč, vreden 650 dinarjev, last dijakinje Marice Lampretove. Na II. gimnaziji pa je ukradel dijaku Čelne suknjo. — V neki gostilni je bila ukradena g. Jakobu Klemenčiču 600 Din vredna suknja. — Gospe Josipini Vizinger je bil ukraden 600 Din vreden muf. — G. Frančiški Javornikovi na Domobranski cesti je bil v noči na 11. t. m. ukraden škaf mokrega perila, vrednega 2900 Din — Mariji Mandljevi na Selu, ženi aretiranege poštnega tatu Mandlja, je bilo ukradenih iz zaklenjene omare 219 Din. Mandljeva, ki je sedaj popolnoma brez sredstev, sumi, da je to tatvino izvršil neki njen sorodnik. — Poleg suknjarja imamo v Ljubljani tudi tatice, ki se je specializiral zlasti na cerkvene nabiralnike. Poročali smo že o tatvini nabiralnika v cerkvi sv. Jakoba, sedaj pa je cerkovenik v stolnici Pipan ugotovil, da je izginil tudi v stolnici z desnega stranskega oltarja lesen nabiralnik. Koliko je bilo v njem denarja, se ne ve. Cerkev trpi 250 Din škode.

Preganjanje kat. cerkve v Mehiki.

Callesova vlada je polovico škofij, torej 16, onepala njih nadpastirjev: nekaj jih je izgnanih iz države, nekaj pa je ujetnikov v glavnem mestu, v Mehiki.

Na novejša lopovščina te vlade je njeno prizadevanje, dobiti v pest kolikor največ mogoče duhovnikov in jih spraviti na varno v glavno mesto. Vlada je dala povelje aretirati duhovna ob najmanjši sumnji in ga poslati v mesto Mehiko. Namen te odredbe je dobiti v roke kar največ mogoče talcev proti naglo se pripravljajoči vsajji proti Callesovemu nasilstvu.

Škofje in mnogi duhovnikov je bilo že aretiranih in odpeljanih v glavno mesto, četudi niso bili v nobeni zvezi z nemiri, ki so se vespovsodi po državi ponavljali kot protest proti odredbam vlade, sovražnim katoliški cerkvi.

Ker ni povoda sumnji in s tem vzroka aretaciji, seže vlada po goljufiji. Tako je dala aretirati in spraviti v ječo škofa v Aguscacalientes, msrga Ignacija V. Diaza, češ, da je imel spravljeno orožje in strelivo v svoji palači. Obve pa je tja spravil na višje povelje neki vojak, ki je pozneje priznal, da mu je bilo to rarerčeno z namenom osuniti škofa.

Duhovnike katedralnega kapitlja v Chilapu so prepeljali v glavno mesto in tam konfinirali, dva izmed njih pa vrgli v ječo, zato, ker so jih nekateri meščani sočutno pozdravili na cesti.

Škofu iz Sonora Juanu Navaretteju, ki živi v prognanstvu v Zedinjenih državah, je vlada zagrotila s smrtjo, ako se vrne, češ, da je on organiziral upor Jaquis-indijancev. V zbornici je poslanec Callista zaklical, naj se napravi že enkrat konec s katoličani.

Po nekaterih krajih v državah Mehike so oblasti duhovnike vialnile v vojaščino in jih poslale na fronto proti upornim indijanskim rodom.

Nič boljše se ne godi tudi katoličanom laikem, ki hočejo ostati zvesti svoji veri. Moža in ženo so zaprlj v ječo za 30 dni, ker nista hotela plačati 500 dolarjev kani, zato ker sta dovela duhovniku brati sv. mašo v svoji hiši. Ječe so polne članov društev, čijih namen je braniti pravice katoličanov. Tiskarne katoliških listov zapirajo; številno teh uničenih podjetelj je okoli 70. Nasprotno pa vlada podpira protikatoliški tisk. V Mehiki se ponavljajo časi kraljice Elizabete na Angleškem.

• • •

v Mexiko, 12. jan. (Izvir.) Iz Cocule (provincia Jalisco) poročajo, da je pri nekem spopadu med katoličani in občinskimi uradniki bilo ubitih 21, ranjenih pa 10 oseb.

v Mehiko, 12. jan. (Izv.) Tukaj so se raznesle vesti, da so vsi nadškofje in škofje v Mehiki aretirani.

v Berlin, 12. jan. (Izv.) Časopisi poročajo iz New Yorka, da je katolik Garza skupno z drugimi Mehikanci-revolucionarji osnoval v El Taso (Texas) provizorno revolucionarno mehikansko vlado in prekoračil mehikansko mejo. Temu gibanju se pripisuje velik pomen posebno zaradi tega, ker podpirajo Garzo Kolumbovi vitezi.

Dnevne novice

★ **Nedopustna agitacija.** Poročajo nam z dežele, da so prešli s »Kmetovalcem« agitacijski letak za »Kmetijski hranilni in posojilni dom«. Ker je ta hranilnica izrazito radičevska, Kmetijska družba pa vendar še strokovna kmetijska organizacija ter naročniki Kmetovalca po večini somišljeniki SLS, je taka agitacija za strankarski zavod več kot nedopustna. Naj se kaj takega več ne ponavlja! Naše somišljenike pa prosimo, da opozore vse sosede in znanke, čigav je gori omenjeni zavod, da kdo ne pride v zmotu.

★ **Konkurzni razpis.** Potom okrožnice je bila razpisana župnija Preska v dekaniji ljubljanske okolice. Rok za vlaganje prošnje se zaključuje 31. januarja 1927.

★ **Umrli** je 9. t. m. na Stari cesti pri Ljutomeru g. Franc Magdič, posestnik in bivši posojilniški tajnik v Ljutomeru. Pokojnik je bil v domači občini in daleč naokrog spoštovana oseba. Bil je kr. šolski oglednik, zavarovalni uradnik, cenilec, svoje dni pa zanesljiv in navdušen agitator pri ljutomerskih volitvah, zlasti pri občinskih, kjer se je bil vselej hud boj z nemškutarji. Njegova nemala zasluga je bila, da smo vsaj 3. volilni razred vedno imeli v rokah. Kot nabiratelj prispevkov pri narodnih društvih, si je pridobil velike zasluge. S kako vnmemo je skrbel za Ciril-Metodove krese, vedo povedati starejši Ljutomercani. Kot izkušen mlinar se je s pridnim čitanjem tako izobrazil, da je prišel v notarsko pisarno g. Slambergerja kot nižji uradnik. Nad 20 let je bil posojilniški uradnik v Ljutomeru. Vrlemu narodnjaku večni mir in pokoj!

★ **Obsojen česnikar.** Zagrebško sodišče je obsodilo odgovornega urednika zagrebske »Riječi« Milana Prpiča radi nekkih člankov, ki jih je »Riječ« priobčila 1. 1924. Prpič je bil obsojen po tiskovnem zakonu iz l. 1875. Obsojen je bil na 6 tednov zapora in 2000 Din globe.

★ **III. letnik višje pedagoške šole v Zagrebu.** Ker je prosvetno ministrstvo odobrilo vse potrebne kredite, se bo v Zagrebu otvoril III. letnik višje pedagoške šole. Predavanja se bodo pričela prihodni teden.

★ **Številne aretacije.** Zagrebška policija je v torek aretirala 25 oseb, med katerimi je bilo 6 brezposelnih.

★ **Krvava večerja.** V bosenski vasi Rečica je kmet Vukanović povabil sosede na gostovanje. Po obilni večerji je pijani gostitelj sin začel z revolverjem streljati po sobi in zadel soseda Radenka, ki je bil takoj mrtev.

★ **Drzen napad v Novem Sadu.** Neznani moški je v Novem Sadu napadel trafikantinja Argimo, baš ko je zaprla trafiko. Pograbil je za vrat in ji zamašil usta z robcem. Med tem časom je njegov pomočnik vzel trafikantinjo ročno torbico, v kateri je bilo 30.000 Din. Nato sta napadalca pobegnila.

★ **Boji s tihotapci.** V Dalmaciji in Hercegovini se mnogo tihotapci s tobakom. Zato finančni stražniki zelo pazijo na tihotapce. V nedeljo so stražniki naleteli na nekega tihotapca, ki je nesel 30 kg tobaka. Ko je videl, da ne bo mogel pobežati, je prišel streljati na stražnike. Ti so na strele odgovorili s strelji in tihotapca ubili. Kdo je ta tihotapec, niso mogli ugotoviti.

★ **Okrajni glavar poskusil samomor.** Mostarska policija je našla na mostu okrajnega glavarja Bakoviča iz Zupanice, kjer je ležal nezavesten. Bakovič je hotel skočiti v Neretvo. Na mostu pa se je radi izgube krvi onesvestil. Prenesli so ga v bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno. Bakovič je že preje v Sarajevu skočil v Miljača s samomorilnim namenom, pa so ga pravočasno rešili.

★ **Samomor 70 letne starke.** V Somboru je že dalje časa bolela 70 letna Drakulič. Zadnje čase je popolnoma onemogla in si je zelo želela smrti. Pred par dnevi je skočila v vodnjak, kjer so jo našli šele po treh dneh.

★ **Kosta Novakovič pobežnil iz bolnice.** Bivši komunistični narodni poslanec Kosta Novakovič je pobežnil iz beograjske bolnice. V bolnici ga je vedno stražil orožnik. Pobežnil je baš v trenutku, ko je orožnik med večerjo stopil za trenutek iz obdedne. Za njim so takoj poslali vso policijo, kateri se pa do sedaj še ni posrečilo, da bi ga našla.

★ **Nov kolodvor na Sušaku.** Tekom januarja bo posebna komisija pregledala prostor, kjer se bo gradil nov kolodvor, ki je z ozirom na to, da se je Sušak proglasil za svobodno ceno, nujno potreben.

★ **Napačni narodni poslanec.** V Osijek je prispel pred par dnevi neki elegantno oblečen gospod, ki se je izdajal za narodnega poslanca in inspektorja notranjega ministrstva. V resnici pa je bil le potnik neke ljubljanske zavarovalnice. Svojih računov ni poravnal, temveč je kar na tistem izginil.

★ **33 razbojnikov pred sodiščem.** Pred sodiščem v Kolačinu v Črni gori se vrši razprava proti 33 razbojnikom, ki so l. 1920 napadli orožniško patruljo in pri tem ubili 7 orožnikov, poveljnika so pa ujeli živega in ga odpeljali s seboj. Voda je čete je bil dr. Radović, ki pa zanika, da bi bil pri dotičnem napadu navzoč. Razprava se vrši že pet dni.

★ **Pri tolšči, protinu in sladkosečnosti** izboljša naravna »Franz-Josef«-grenčica delovanje želodca in črevesa ter vztrajno pospešuje prebavo. Zdravniki za prebavo izjavljajo, da so s »Franz-Josef«-vedo dosegli sijajne

uspehe. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Kako uspevajo vaši otroci?** Ali ste jim že poizkusili skuhati za zajutrek Ziko? Ali ste kupili res pravo Ziko v rdečem zavitku? Ali ste upoštevali navodila tiskana na vrečki?

★ **Orožje,** lovske potrebščine in vsa popravila orožja najceneje pri puškarju F. K. Kaiser, Ljubljana.

★ **Ita — zobna pasta** najboljša.

Samo do 31. januarja.

Samo do 31. januarja.

Inventurna razprodaja manufakturnega blaga

Pri nekaterih blagovih do 50% popusta

Josip Šilbar, Ljubljana
Starl trg št. 21, poleg Zalaznika

Ljubljana

○ **Število volivcev** v mestu Ljubljani za volitev v oblasno skupščino znaša po končanem reklamacijskem postopanju 14.084. Pri poslednjih volitvah v narodno skupščino je znašalo število 13.779. Volitev se bo vršila na 20 voliščih v istih lokalih kakor zadnja volitev v narodno skupščino. Tudi porazdelitev volivcev na posamezna volišča je ostala nespremenjena ter voli vsak volivec, ako ni spremenil med tem svojega stanovanja, tam, kjer je volil poslanca v narodno skupščino. Ker je tokrat za Ljubljano potrjenih 6 kandidatnih list, bo na vsakem volišču 6 glasovalnih skrinjic.

○ **Samo 3. skrinjica** je naša. Ljubljanci spomnite se jutrovske strelske vaje po ljubljanskih ulicah in volji boste proti SDS!

○ **Preganjanja in partizanstvo** je bilo vodilni motiv jutrovske eksponentov v Ljubljani. Mestni uslužbenci, zahvalite se za to SDS in kaž te v skrinjico te stranke — Ego. Naša skrinjica je tretja.

○ **Delavci!** Vaša skrinjica v Ljubljani je tretja. Invalidi, volimo vsi dr. Breclja!

○ **Državni nameščeni!** Če nočete izreči zaupanja PP-rež mu, ki vas je poniževal v strankarske kulije in vas vedno varal, če ste upali na izboljšanje gmojnega položaja, volite v Ljubljani SLS, ki ima 3. skrinjico.

○ **Gospod vladni komisar Anton Meneinger** je v občinskih zadevah odpotoval na Dunaj ter bo do torka dne 18. januarja t. l. odsoten.

○ »Ljubljana« ima danes zvečer ob 8 skupno pevsko vajo. — Pevovodja.

○ **Ciklus umetniško-zgodovinskih predavanj**, ki jih to zimo prireja umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani, se bo nadaljeval v četrtek dne 13. t. m. ob 6 zvečer v univerzitetni zbornici. Predaval bo g. dr. France Mesesnel o »Zgodovini stekla in porcelana«. — Vstopnice se dobivajo pri blaginji. V soboto dne 15. t. m. ob treh popoldne bo v Narodnem muzeju ogled steklenih in porcelanskih predmetov.

○ **Pogrebno društvo Marijine bratovščine** v Ljubljani opozarja vse svoje člane na občini zbor, ki se vrši v nedeljo dne 16. januarja 1927 ob dveh popoldne v Kržankah. — Odbor.

○ **Pogreb umrlega gosp. Antona Mihalička** se vrši danes ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice dež. bolnišnice na pokopališče k Svetemu Križu.

○ **Zadruga krojačev, krojačice in sorodnih obrtov** v Ljubljani opozarja vse zadrugnike in zadrugnice, da je umrl dolgoletni zadrugnik g. Anton Mihaliček, damski krojač v Ljubljani. Pogreb se vrši v četrtek dne 13. t. mes. ob 2. uri popoldne. Načelstvo vabi vse zadrugnike in zadrugnice, da se pogreba polnoštevilno udeležijo.

○ **Elizabetna konferenca** v Šiški je priredila 11. t. m. za ubožno mladino nad vse prisrčno božičnico. Deklamacija pred jaslicami in ljubke božične pesmice so takoj vzbudile množestvilnim udeležencem božičnega duha, svetonočna igrica pa je opozarjala mladino na svetost zapovedi: Ljubi bližnjega. Sledil je kratek pogovor dr. A. Levičnika, na kar so članice razdelile med ubožne otroke vse obile božične darove. Obdarovancev je bilo 31; dobili pa so sukna za obleko, perila, robece, nogavice, obuvil in pečiva. Lepo uspešno prireditev je iznova pokazala izredno požrtvovalnost vseh članice, je pa tudi obenem znak simpatije, ki ga dobrodelno delo uživa med občutnim občinstvom.

○ **Društveni sestanek »Svete vojske«** se vrši danes v četrtek ob 20. uri v klavirski sobi dr. ž. moškega učiteljskega. Spored: Deklamacija »Zganje«, J. Koprivnik; predavanje »O bistvu alkohola«, J. Lindič; slučajnosti. — Vsak, kdor se zanima za treznostni pokret, je vabljen in dobrodošel!

○ **Sankanje po javnih potih v Tivoliju.** V letošnji zimi se mladina kaj pridno sanja, kar je vse hvale vredno. Žal pa, da se mnogi ne sankajo na sankališču, marveč ob javnih potih ter s tem ogrožajo varnost občinstva. Na podlagi svoječasne odredbe mestnega magistrata je sankanje na javnih potih prepovedano in kaznovano. Opozarjajo se starši, da mladino pouče, da je sankališče v Tivoliju edino le na travniku nad velesajmiki prostori.

○ **Mestno drsališče pod Tivolijem** je odprto in razpolaga na celi ploskvi z izvrstnim ledom.

○ **Poskušen vlom.** V stanovanje trgovca Ivana Sedlarja na Linhartovi cesti je bil te dni poskušen vlom. Neznani vlomilec je odprl s ponarejenim ključem stanovanje ter se spravil nad kovčeg, od katerega je odtrgal ključavnic. Ko ni tu nič opravil, je poskušal dvigniti pokrov od pisalne mize, kjer je slutil denar in kjer je imel Sedlar res 7000 Din spravljanih. Pri tem pa je bil najbrže preopeden. Vlomilec je namreč pustil vse na miru in celo dve žepni uri, ki sta ležali na mizi. Mogoče pa je hotel vlomilec dobiti samo denar in je pustil druge stvari na mestu, da bi ga morda pozneje ne izdale.

○ **Goljuf.** Neki K., ki ga imajo prav dobro zapisanega na policiji, se klati okrog in slepari lahkovorne ljudi. Nekemu krojaču na deželi je ukradel štampljko, s katere pomočjo sedaj izvablja od raznih trgovcev sukanec in blago, nakar ga proda dalje. Pred goljufom opozarjamo vse trgovce in obrtnike.

○ **Čoln na Ljubljani.** Pred dnevi je prinesla Ljubljana do jezua elektrarne na Fužinah 6 m dolg in 90 cm širok čoln. Oblasti sedaj poizvedujejo, čigav bi bil čoln.

○ **Policijska kronika.** Policijska kronika je bila večeraj izredno pestra, kakor le malokateri dni. Policija je aretirala dva tatova, število prijavljenih tatvin, o katerih poročamo na drugem mestu, pa je nenavadno visoko. Tatovi krajejo vse, največ pa beleži policija tatvin sukenj po šolah. Vendar je upati, da bodo sedaj te tatvine ponehale, ker je tat trdno pod ključem in mu bo policija že poskrbela daljši odmor, da se oddahne od svojega truda in skrbi polnega dela. Dalje beleži policija dve telesni poškodbi, eno poškodbo javnih nasadov, en poskus samomora, dvoje kaljenj nočnega miru, štiri prestopke pasjega kontumaca in štiri cestno policijske prestopke.

— DANES ZVEČER OB OSMIH —

Silvester po pravosl. kol.

s koncertom salonskega orkestra
v restavraciji »Ljubljanski dvor«
Pristna izborna vina. :: Okusna kuhinja.
Sezonska specialiteta od danes naprej vsak dan: MORSKI PAJKI (Granzecooli).
Vstop prost. Odprto do 2. ure ponoči.

Maribor

□ **Mariborski socialni demokratje** in toplota revežem po smrti. »Slovenec« je beležil že parkrat vest, da se je osnoval v Mariboru iz vrst socialistične stranke poseben odbor svobodomisleecev, ki bo zbiral denarne prispevke med delavstvom za zgradbo krematorija v Jugoslaviji. Ustanovni občni zbor društva za postavitev krematorija se bo vršil danes v četrtek v prostorih gostilne Reibenschuh na Pobrežju. Ravno letos, ko je zadelo celo našo državo toliko najtežjih elementarnih nesreč, ko je narod izmozgan od davkov, ko primanjkuje prehrane in živi delavstvo po mestih v veliki stanovanjski bedi, pa se bodo lotili svobodomiselni socialistični generali nabiranja denarnih prispevkov med revnimi sloji za krematorij, ki bi naj bil bolj potreben nego kruh, obleka in streha. Z akcijo za krematorij so začeli socialni demokratje tik pred volitvami in to dejstvo si naj delavski in železničarski volivci dobro zapomnijo!

□ **Mariborski magistratni uradi** v soboto dne 22. t. m. ne postujejo radi priprav za volitve.

□ **Število advokatov** v Mariboru. Po statistiki »Uradnega lista« se nahaja v Mariboru 32 odvetnikov.

□ **Občni zbor čebelarkega društva** za Maribor in okolice je preložen na nedeljo dne 14. t. m., ker dne 6. t. m. ni bil sklepčen radi premale udeležbe članov.

□ **Carinska afera pred stolom sedmorice.** Večraj se je vršila pred zagrebškim stolom sedmorice prizivna razprava radi razsodbe mariborskega porotnega sodišča v znani carinski aferi.

□ **Poročil** se je večeraj carinski uradnik v Mariboru g. Boris Verstovšek, sin pokojnega voditelja štajerskih Slovencev dr. Verstovška, z gđ. Milko Kete iz ugledne rodbine v Sv. Jurju ob Pesnici. Za priči sta bila dr. Juvan in dr. Zdenko Verstovšek. Iskreno čestitamo!

Celje

□ **Zanimiva »aretacija«.** V ponedeljek zjutraj se je zatekel v sredino mesta po Vodnikov ulici in Kralja Petra cesti lep srnjak. Ljudje so ga pričeli loviti, na kar se je skril v večna vrata pri trgovini Berna. Tam ga je policija vlovila in stavila na razpolago Lovskemu društvu, ki je odredilo, da se srnjak izpusti v gozdu nad Lisicami. Zanimivo je dejstvo, da je moral po mnenju lovcev srnjak pri svojem sprehodu v mesto preplavati Savinjo.

□ **Tatovi koles** so še vedno na delu. Zadnje nedeljo je bilo v veži hotela Evrope zopet ukraden kolo, last industrijalca g. Jokšiča. Te tatvine se na istem mestu zelo pogosto množe, varstvena oblast pa ni mogla še do sedaj dognati, kdo krade na tem kraju kolesa.

□ **Tajništvo SLS** pri Belem volu uraduje od sedaj dalje le popoldne in sicer od 1 do 3. Kdor ima z dežele kako opravilo pri tajništvu, naj se oglasi v tem času, kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila.

Radovljica

Protialkoholno predavanje. Preteklo nedeljo se je vršilo v Ljudskem domu sklopično protialkoholno predavanje. Predavatelj, ki je prišel iz Ljubljane, nas je na poljuden način seznanil s škodljivim vplivom alkohola na človeški organizem. Udeležba je bila precejšnja. Občinstvo je z zanimanjem sledilo predavanju. Upamo, da tudi moralni uspeh ne bo izostal.

Novo mesto

Prosvetno društvo »Soča« priredi v nedeljo dne 16. januarja ob 8. uri zvečer v dvorani Rokodelskega doma veseligr »Zdravnična strežnica« in pa znano Turšičevo komedijo »Jurčič« v dveh dejanjih. Zlasti zadnja je zelo komična, polna prizorov nedosežnega humorja in velesanimiva rad japonskih kostumov in sobne oprave.

Ptuj

□ **Koncert Glasbene Matice**, ki se je vršil dne 8. t. m. v njeni dvorani, je dobro uspel. Občinstvo je bilo z izvajanjem prav zadovoljno. Čestitamo g. ravnatelju Pahorju k uspehu. Posebno moramo omeniti mladinski zbor, ki je prvič nastopil in pokazal, da je v kratkem času lepo napredoval. Posebno je iznenadila sigurnost takta v pesmi »Na Jurjevce«. Če bo mladinski zbor tako napredoval, bomo imeli v Ptujju časoma prav lep mladinski zbor. G. ravnatelj Pahor in gđ. Šihorva sta žela velik aplavz. Godalni kvartet je pridobil v g. inž. Novaku prav dobro moč. Ker je g. Stritar odšel v Ljubljano, bi bilo želeli, da bi kvartet dobil dobrega namestnika čelista. In še ena želja! Ptujčani naj bi imeli več smisla za klasično godbo in naj bi ne mogli koncerta. Ravnateljstvo pa naj priredi kmalu zopet tak koncert!

□ **Narodna čitalnica** je imela dne 9. januarja svoj letni občni zbor. V odbor so bili izvoljeni gđ.: za predsednika g. ravnatelj dr. J. Komljanec, za podpredsednika dr. Ivan Fermevec, za tajnika prof. Fran Alič, za blaginjskega Skuhala; drugi odborniki so: trgovec Anton Brenčič, odvetnik dr. Tone Gosak, odvetnik dr. Salamun, učitelj Kajnihi, nadučitelj v p. Pogruje; knjižničarja: I. Plevnik in nadučitelj Jamšek. V preteklem letu je čitalnica popravila dvorano v prvem nadstropju, kjer prirejajo tudi naša društva svoje prireditve.

□ **Mariborska Glasbena Matica** bo priredila tudi v Ptujju koncert. Kakor slišimo, namerava priti v Ptuj po vinski razstavi. Za ta koncert vlada v mestu veliko zanimanje.

□ **Ljudsko gibanje.** V mestni župniji je bilo v preteklem letu rojenih 52, umrlo pa je 138 oseb (z bolnišnico vred). V minoritski župniji sv. Petra in Pavla je bilo rojenih 188, umrlo pa je 106 ljudi. V obeh župnijah skupaj je bilo poročenih 61 parov.

□ **Gospelinski tečaj**, ki se je vršil pri Sv. Andražu v Slov. goricah, je bil v nedeljo zaključen. Končnemu izpitu so prisostvovali med drugimi g. okr. glavar dr. Vončina, g. inspektor inž. Zidanšek in g. komisar okr. zastopa Miha Brenčič. Pri izpitu so vse gojenke dobro odgovarjale, ker so se jako pridno učile.

□ **5000 butelj vina** bo razstavljenih na vinski razstavi v Ptujju, ki bo otvorjena 15. t. m. in bo trajala do 17. januarja. Vinski kupci imajo lepo priliko, da si izberejo pristna, dobra domača vina.

□ **Most čez Grajeno.** Most čez Grajeno pri kolodvoru je last državne železnice. Že nekaj mesecev je polovica mostu odkrita, ker ga namerava železnica popraviti. A s popravo odlašajo, ker ba je ni v proračunu. Če bodo še delj odlašali, bo zgorelo v svetilkah, ki so ponoči na mestu obesene, več petroleja, kakor bi s'ala popraviti! Ker imamo sedaj generala za prometnega ministra, pričakujejo Ptujčani, da bo napravil red in da se bo delo kmalu izvršilo. Čas bi že bil!

Laško

Ljudsko gibanje. Leta 1926. je bilo v laški nadžupniji rojenih 144, umrlo pa je 65 oseb, poročenih je bilo 25 parov. Lani je bilo 12 otrok rojenih več kakor 1925, umrlo pa 6 oseb manj kakor prejšnje leto; število porok je v obeh letih isto. Te švilke kažejo, da so bile zdravstvene razmere leta 1926. povoljne.

Smr na kesa je pričela kaj začetkom leta pridno kositi. 1. januarja je umrl Jakob Hribar, doma iz Lukovec pri Lohi. Umrli je v hlevu v Rečici št. 10. Barantal je s kuravni, na novega leta dan pa ga je smrt prehitela, da se ni mogel nič vrniti domov. Star je bil 74 let. 2. januarja je pa umrla Helena Deželak, posestnica v Harju št. 22, stara 72 let. 3. januarja je umrl Valentin Vodišek, prevžikar na Podvinu št. 12, star 80 let. Bil je veren mož stare korenine. 9. januarja je umrla Helena Čehovin od Sv. Kristofa, stara 63 let.

Vloma. Od novega leta sem sta se izvršila kar dva vloma, eden v rudniškem konzumu v Laškem, drugi v Smarjeti v Osolinovi filijali. O drugem vlomu v Laškem je »Slovenec« že poročal. Orožništvo pridno zasleduje storilce, a dozdaj se še ni posrečilo priti jim z golovostjo na sled.

Hrasnik

Zanimivo igr »Krpian mlajšic« vprizori dramatični odsek Kat. izobr. društva v nedeljo dne 16. januarja pri g. Logerju.

Za varstvo ptic. Ker neki suroveži vse dni streljajo koristne ptice, prosimo javne organe, da te ljudi opozarjajo na zakon o varstvu živali. Če to ne bo ponehalo, bomo temu posvetili drugič na tem mestu več pozornosti.

Zadova podružnice Kmetijske družbe v Trbovljah. Kakor zveemo od udeležencev obnega zboru Kmetijske družbe v Ljubljani, so vsi delegati trboveljske podružnice glasovali s samostojno. Zdej razumemo nastop g. Kolenca na zadnjem občnem zboru v Trbovljah. Stvar si je vredno zapomniti.

Slovenska krajina

Nov urednik. Bivši urednik radičevskega »Nepilap« se je z novim letom poslovil. Uredniške posle je prevzel bančni uradnik v Dolnji Lendavi g. Jožef Neubauer. Kolikor se da iz dosedanjega sklepati, je izprememba le v osebah, duh pa ostane še nadalje prejšnji, dasi bi bilo želeli, da se postavi »Nepilap« na nekoliko višjo načelno podlago. Osebnih napadov, kakor jih list prinaša, je že vsak sit in pričakuje, da že enkrat v resnici začne s pozitivnim delom, kar že od začetka obljubil, storil pa še vedno ni.

Slovenci v Italiji

Sistematično preganje slovenskega tiska.

Po zadnjem atentatu na Mussolinija je fašistovska vlada kratkoma zadržala vse opozicijske časopise. Tudi Nemcem na Tirolskem je vzela vse tiste; iz zunanje-političnih razlogov pa je pustila slovenski tisk na miru, ustavljeno je bilo le komunistično »Delo«. In zopet golo nuna politika je Mussolinija pripravila do tega, da je po podpisu arbitražne pogodbe z Nemčijo vrnil Nemcem dva tednika »Volksbote« in »Dolomiten«.

Da torej živi še slovenski tisk na Primorskem, je treba pripisovati le Mussolinijevi taktiki v zunanji politiki. Poudariti moramo, da je vse slovensko časopisje pod najstrožjo cenzuro, tako da se mora omejiti na čisto golo poročanje o domačih in tujih razmerah po fašistovskem tisku, ako izvajamo dopise z dežele, ki govore o boleznih, smrti in drugih nesrečah. Poleg tega pa se dostavljajo slovenskega časopisja delajo v zadnjem času take ovire, da bodo morali Slovenci in Hrvati sami ustaviti izdajanje listov. Naročniki listov sploh ne dobivajo in naravno je, da radi tega ne marajo plačati naročnine.

Par primerov o samovoljnosti tiskovne cenzure. Poročali smo že, da je bil »Pučki Prijatelj« zaplenjen radi sečlotne vsebine. Cenzorja so zbadli dopisi tako nedolžne vsebine kakor n. pr. ta iz Barbane: V občini niso vse stvari v redu. Kavaliere Malabotich (prejšnji občinski komisar) je bil tožen od občine za nekoliko tisoč lir. Sodišče ga je opustilo, ali ljudstvo vpije proti njemu, da je občino oškodoval za lep denar. Novi podestat je bil njegov velik prijatelj. Pravijo, da ga je hotel postaviti za tajnika, toda občinarji so se šli pritožiti v Palj. Pravijo, da bo moral tudi naš podestat pobrati šila in kopita in oditi, odkoder je prišel; gosp. kavaler si bo moral najti drugo delo, ako bo hotel živeti. Vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem želimo bolje in srečnejše novo leto.

V drugem dopisu se kmetje iz Škropeti tožijo radi večnih bišnih preiskav, ki jih povzroča grdo ovaduštvo. »Ne želimo, da nas varnostna oblastva vsak čas kličejo predse, kakor da smo tatovi. Zla, ki vlada danes v naši občini, so krivi samo oni, ki se danes imajo za poštenjake. Mi ne želimo mržnje, ampak ljubezni in spoštovanja.«

Tretji dopis iz Kontrade govori zopet o ovaduštvi, ki cvete po vsem Primorskem, posebno pa v Istri. »Ako greš mimo občanskega sluga, ne da bi ga pozdravil, gorje tebi, kajti on ti bo dal lepo izpričevalo o tvojem poštenju. Zatožil te bo in postaneš iz poštenjaka nepošten in nevaren. Napravili ti bodo hišno preiskavo. Češ noč postaneš propagandist in bogve kaj še vse, samo da dobivaš »giornali croati«. To je pri nas izpričevalo, tvojega poštenja.«

Se večjo škodo kakor cenzura pa prizadava slovenskemu in hrvaškemu časopisju neredno dostavljanje. Na tržaški pošti leži na stotine reklamacij, ki so jih poslala upravnštva slovenskih listov. Gosp. ravnatelj je rešil to vprašanje na zelo enostaven način: niti na eno pritožbo ni odgovoril in mesto da bi listi zaostajali za en dan, dva, zaostajajo za pet dni! List, ki ga slaviš na pošto v terek, prispe, ako sploh prispe, na mesto morda v nedeljo! Govorimo seveda o naročnikih na Primorskem, ki bi morali prejeti list že drugi dan. Ta poštna praksa je v veljavi že dobra dva meseca. Prej so se naročniki le tu pa tam pritoževali, a danes več nobeden ne prejme lista redno. Kaj naj počne naročnik z listom, ki je že osem dni star? Razprodajalec liste vrnejo, naročniki jih ne naročajo več. Slovensko časopisje v Primorju je tako obojeno na smrt. Ta smrt ne bo nasilna, ne nagla in fašistovska vlada lahko poreče svetu, da slovenskega tiska ni zadržala, ampak da je umrl naravne smrti.

»Napredek slovenstva«. To je naslov uvodnega članka, v katerem je »Goriška Straža« pozdravila akcijo za ustanovitev »Akademije znanosti in umetnosti« v Ljubljani. »Kot maloštevilni narod, piše »Straža«, moremo vzdržati vedno večjo tekmo z drugimi narodi, če smo jim v kulturnem pogledu v vsakem oziru kos. Naša znanost mora biti na najvišji stopnji, a mora biti obenem v tesni vezi z ljudstvom. Da tako vedno sila k napredku in izpopolnitvi. Le tako bomo tudi gospodarsko napredovali, le tako bomo gospodarili na svoji zemlji. Akademija je najodločnejša predstavica nabožbe in kulturne višine vsakega naroda, toda tudi glavna žila dovodnica za vse njegovo življenje in snovanje. Z ustanovitvijo Akademije smo Slovenci doprinesli vsemu svetu dokaz svojega obstoja in svoje življenjske volje. Akademijo — čuvarico in jamstvo naše bodočnosti tako toplo pozdravljamo.«

En kričati manj. Zloglasni list »Battaglie Giuliani« oglašilo fašistovske strasti v Trstu je prenehal. To je bilo glasilo tržaških »skvadrinov« »squadrini« je pomenilo četo neodgovornih fašistov, ki so požigali in plenili, ki so upeli vse kulturne domove v Trstom pričenši z Balkanom. V zadnjem času je ta list, ki ni mogel več najti nobenega sujeta, neprestano ščuval proti Slovencem in jim pretil, naj ne pozabijo omih dni, ko so žigali iz slovenskih domov plamenj proti nebu. »Skvadrini« niso imeli več denarja, na drugi strani pa je v oficijelnih fašistovskih krogih tendenca, da se število fašistovskih listov skreči, zato pa naj bi bili listi boljši.

Četrtni seznam odpuščenih učiteljev. Prosvetni minister Fedele je odustil iz službe še te slovenske učitelje in učiteljice: gd. Tolstovršnik iz Trnovca nad Gorico, g. Droča Antona iz Eparja in gd. Angelo Čendem iz Vedrijana.

Iz tržaškega žurnalizma. Fašistovski sindikat primorskih časnikarjev se te dni organizira na novo po prednjih fašistovske hierarhije. Mesto prejšnjega ne obstoji več; to mesto, ki ga je do sedaj zasedal v Trstu obse priključeni komisar Zampieri, ki je bil nek predsednik tudi apolitične profesionalne organizacije primorskih časnikarjev,

je zasedel g. Stefani, ki ga imenuje federacija, kot tajnik. Goriški časnikarji so se poslovlili od Zampierija z lepim pismom, ki je bilo objavljeno v listih. — Spor med sindikatom in upravno komisijo tržaškega tramvaja se je poravnal in časnikarji bodo dobili pravo in polovico voznika na tramvaju, kakor je to navada v drugih italijanskih mestih.

Darilo Goriške Mohorjeve družbe izrečano. Na Novega leta dan se je sestala v prostorih Goriške Mohorjeve družbe komisija, da izreče dobiček sreč. ki so bile priložene mohorskemu koledarju. Deček Avrelji Rupnik je zavrtel kolo sreče in je zaporedoma podelil iz žare številke, ki so dolžile zadeto srečko. Izrečeno je bila srečka: Serija 4000 (listi zelene barve), številka 01.851. Udu Goriške Mohorjeve družbe, ki bo do 15. februarja 1927 osebno ali pisмено predložil srečko s temi znaki, bo lastništvo družbe (Gorica, via Orzoni 36 A) izplačalo 1000 lir v gotovini.

30 letnica posojilnice v St. Petru. Na Novega leta dan je preteklo 30 let odkar je bila ustanovljena v St. Petru pri Gorici posojilnica. V prvem naletstvu so seleli g. Blažica, polkovni grof Corroni in župnik Hvalica. Prvo vlogo je prinesel vrtoberški vikar Strekelj. Sestavljala posojilnica se je v kratkem času razvila v eno izmed najkrepkejših denarnih zadrug na Goriškem in se še danes smatra za najbogatejšo posojilnico na deželi.

Fašisti strahujejo prete po posojilnici v Tomciu. Komendant kraške milicije lerije Monte Re' (Nanos) g. Grazioli, ki je faktičen gospodar vsega Krasa in se poživlja na ukazu raznih prefektov, bi rad imel zase eno odborniško mesto tomaiške posojilnice. In sicer zahteva to na podlagi pridobljene pravice fašistov do enega odborniškega mesta; do sedaj je bil namreč v odboru prasliti tomaiški podestat Grbec, ki mu je tržaški prefekt radi poverbe občinskega denarja vzel šest vladnega nečelnika. Čudno je, če tako neovnanje pridobljenih pravice in ga Tomaici, ki dobro poznajo zadružna pravila, ne morejo domneti; a končno bo prav gotovo zvezal tenente Grazioli.

Prebivalstvo Gorice in Tržače. Statistični urad goriškega mestnega sveta sporoča, da je stano prebivalstvo Gorice naraslo v preteklem letu za 783 duš, t. j. od 28.346 na 29.082 ljudi. Padlo se jih je 94 več kakor umrlo, priselilo 809 več kakor izselilo in vsojstvo se je povečalo za 23 moš. Stalnega in nestalnega prebivalstva imeli 31.000. Mesto ni torej v primeri s prebivalstvom prebivalstvo prav nič naraslo. Gorica si sedaj veliko obeta od obnove goriške pokrajine. — Zahteva Gorice po dostopu k morju (preko Tržače) je vzbudila polemiko s Trstom, ki sedaj upravlja Tržič. Listi so prinesli tudi statistiko o prebivalstvu Tržače; nekateri so poročali, da ima Tržič 11.000 ljudi, drugi zopet 16.000. Nazadnje se je oglasil nekdo iz Tržače, ki trdi, da ima Tržič 22.000 prebivalstva. Hotel je reči, da bo Tržič kmalu jako velik, da bo lahko vladal tudi nad Gorico, ne ona nad njim. Tržič je delavsko mesto, ki ga je ustanovil Cusulich s svojo ladjedelnico. Sedaj pa ladjedelnica nima več dela in Cusulich je prisiljen odpuščati delavstvo, ki je po ogromni večini slovenske narodnosti.

Akcija za državno posojilo na Primorskem. Fašizem je navel vse sile, da zagotovi uspeh tako zvanega liktorskega posojila. Sistem, ki se uravilajo pri agitaciji, so hujši kakor oni, ki jih je imela Avstrija, ko je nabirala za vojno posojilo. Podpisati mora vsak uradnik, vsak učitelj, vsak premožnejši kmet, trgovec in gostilničar, da ne govorimo o bankah in posojilnicah. »Piccolo« se hudeje nad hišnimi lastniki, ki se niso izkazali hvaležne režimu, ki je odpravil vse omejitve stanovanjskega zakona in dal gospodarjem popolno prostost v postopanju z nemalniki. Da se niso hišni lastniki odzvali vabilu, je ugotovil prenatandni odbor, ki mu predseduje poslanec Barduzzi, fašistovski komisar za Trst; seji je prisostvoval tudi prefekt. Sklenjeno je bilo, da se mora agiacija za posojilo poživiti. Zanimivo je, da so primorski učitelji — kakor je uradno sporočil sam prosvetni minister Fedele, ki sedaj tako besni proti slovenskim učiteljem — podpisali poldrug milijon! Občinski uslužbeni na deželi imajo takale »navodilce«: tajnik naj podeliše 400 lir, drugi uradniki 300, občanjski sluga 200, občinski čuvajci po 100. Kljub vsemu pritisku niso v Rimu zadovoljni z rezultatom; pričakovali so veliko več. Podpisovanje je do sedaj prekorakilo 2 milijardi.

V Italiji se dolgačijo. Veliki fašistovski dnevnik v Rimu »Impero« je ugotovil, da je v Italiji dolg čas. Ne pove pa, zakaj; fašistovski list pač ni smel tega zapisati, ker danes v Italiji nikdo ne sme javno tarnati nad strašno novotarijo v javnem in celo tudi zasebnem življenju, ki jo je prinesla fašistovska diktatura in ki jo listi s svojo enoglasno pesmijo še večjajo. »Ne stremo povedati tega, da ne odvrnemo tujece, pravi list, toda resnica je, da se v Italiji temeljito dolgočimo.« »Impero« pa pove takoj za zdravilo: Lahko najdemo način, kako dati držki nagonom najbolj akrobatične mladosti: Plešimo, prepevamo in skakajmo, ne da bi forsirali linijo elegancije, ki nam je narokujejo naše slavne tradicije.

Novi zvonovi v Mirni. V nedeljo pred Božičem so Mirenci prišli v Gorico s čevljem in zelenjem okrašenimi vozovi, da ponesejo domov nove zvonove, ki jih je posvetil goriški nadškof. Prevos zvonov se je vršil prav slovensko. Goričani so obkroževali krasten sprevod. Prvi voz so spremljali dekleta iz dekliškega krožka v peštrih narednih nošah, ob drugem so korakali fantje tretjega so spremljali družbenice v belih oblekah z venci in svečnjami. Pri domačem poklopišču je zvonove poveljavil zastopnik društva z glinljivo deklamacijo, nakar je povelji zbor zapel Vozovničev »Zvonovom«. Na dvorišču zadrage je povzel besedo prof. Trčelj, ki je v krasnem govoru obrisal pomen slavnosti. — Cerkev bo kmalu dovršena. Treba je še izvršiti slikarska dela, ki so že v teku; pri zvoniku izvršujejo zlatja dela.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

priporoča našim pevskim zborom:

Adamič K.: Nočne pesmi za nizki glas s klavirjem. Din 24.—

Adamič K.: Slovenski akordi. Moški in mešani zbori I./II. zv. A Din 30.—

Aljaž J. Mešani in moški zbori I./VIII. zv. (II. zv. razprodan), A Din 10.—, IX. zv. Din 16.—

Bajuk M. Zbirka slovenskih narodnih pesmi IV. zv. (moški, mešani in ženski zbori) Din 16.—

— Slovenske narodne pesmi za tamburaški zbor in petje. Din 24.—

— Bom šel na planince. Potpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburaški zbor. Din 20.—

— Na Gorenjskem je letno. Potpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburaški zbor.

Gram A.: Kupeli za en glas s klavirjem. (I. Kranjske šere in navade. Din 6.—, II. Učeni Mihe. Slabi časi Din 8.—, III. Nezadovoljnost. To zares užitek n. Din 8.—)

Hladnik J.: 10 moških zborov v narodnem tonu. Din 20.—

Vprašanje Kreditne zadruge slov. profesorjev.

Kakor je ne samo vsem profesorjem, ampak tudi širšemu občinstvu znano iz časopisnih poročil, je na novosadskem profesorjem kongresu koncem septembra 1926 zmagalo naziranje slovenskih profesorjev, ki so ga podpirali zlasti Bosanci in Dalmatinci, pa tudi drugi, naj bo članstvo pri profesorjski centralni kreditni zadrugi s sedežem v Zemunu neobvezno.

Ker je bilo dotlej članstvo pri tako zvanem »pomoznem fondus«, predhodniku zadruge, obvezno, je ljubljanska sekcija pobirala že dve leti za ta fond mesečne prispevke po 25 Din od člana, vendar pa denarja ni poslala v Beograd, ker se je članstvo na dveh običnih zborih (1925 in 1926) soglasno izreklo za to, da mora denar ostati v Ljubljani, l. 1924. pa je proti temu sklepu glasoval — en sam član. Nabrana vsota je že lani znašala precej preko 100.000 Din.

Radi teh prispevkov je izstopilo nekaj članov iz organizacije, ki so na večinoma izjavljali, da bodo zopet pristopili, ako se doseže jamstvo, da se bo denar upravljal v Ljubljani.

Po novosadskem kongresu so radi tega naši profesorji v znatnem številu pričakovali, da se bo ustanovila pri nas samostojna kreditna zadruga s sedežem v Ljubljani. Tudi taki, ki so bili prvotno mnenja, da bodo sedaj že vplačani denar zahtevali nazaj, so naravno to namero opustili, če jim je kdo razložil veliki pomen zadruge za njih lastno gospodarstvo. Ustanovni občni zbor te zadruge je bil že sklican za 8. december 1926 — a se ni vršil. Glasovi o zadrugi so utihnili, običnega zbora ni bilo, na katerem bi se člani o zadrugi pomenili, pač pa se vrše sestanki podoborov na posameznih zavodih, na katerih se razlaga profesorjem odborovo stališče, naj se posebna zadruga v Ljubljani ne ustanovi, ampak naj se člani povabijo, da pristopijo k centralni zadrugi.

Ljubje bi nam bilo, če bi mogli svoje tozadevno stališče, ki je bilo skozi dve leti skoro soglasno stališče vseh slovenskih profesorjev — vsaj oglasiti se ni dve leti nikdo proti njemu — zastopati na izrednem običnem zboru ljubljanske sekcije Prof. dr. štva, kamor pač stvar po svoji važnosti spada. Ker pa izrednega običnega zbora očividno ne bo, nam preostaja samo ta pot, da po časopisju opozorimo stanovske tovarše na važnost lastne kreditne zadruge v taki obliki, kakor je bila čili želja mnogih članov.

Naše mnenje je, da naj ustanove profesorji v Sloveniji lastno kreditno zadrugo na ta način, da bo vsak član profesorjske organizacije dolžan, vplačevati skozi 5 let mesečno po 25 Din; ta vloga se ne more dvigniti, ampak se izplača lastniku eno leto po izstopu iz društva ali njegovim dedičem takoj po lastnikovi smrti. Korist take ustanove gledamo predvsem v tehle točkah.

I. Zadruga bi predvsem omogočila svojim članom kredit po nizki obrestni meri. Imela bi kakih 400.000 Din neodpovedljivih vlog, ki bi jih obrestoval tako, da bi bila napetost med obrestno mero vlog in posojil kar mogoče majhna (morebiti 2%). Seveda bi se morala posojila dajati samo proti krtkodobni amortizaciji, jamstvu in zadržanju na plačo.

V interesu vsakega profesorja bi bilo, da bi bil kot član te zadruge nekoliko zavarovan za primer, da pride v denarno stisko. Tistim, ki posojila potrebujejo že danes, ni treba pristopa k zadrugi niti posebne priporočati; njih denarna zadruge jim govori sama ješno dovolj. Enake razumeje pomen zadruge tisti, ki računajo z možnostjo, da bodo prišli v denarno stisko — in kdo more danes reči, da mu s to možnostjo ni treba računati? Če pa kdo to res lahko reče, je pa zanj 1500 Din taka malenkost, da bo pri zadrugi že iz kolegalnosti.

Kajti pri zadrugi bi morali biti vsi člani profesorjske organizacije. Zadruga ima svoj pomen samo, če bo dajala članom kredit po nižji obrestni meri nego drugi denarni zavodi. Zato bo morala imeti neodpovedljive vloge po taki obrestni meri, ki jo bo določal občni zbor z ozirom na družbene razmere. Zadruga si ne bo mogla izsoosovati dosti denarja drugod, ampak bo morala dajati posojila predvsem, ozir. skoro izključno samo iz lastnih vlog. Zato bi pa ne mogla obstajati, če bi bili pri njej včlanjeni samo tisti, ki posojilo že rabijo. S tem, da si pri zadrugi tudi takrat, ko drugi rabijo svoj denar po nizki obrestni meri, si pridobijo pravico, da si tudi sam zavarovan za slučaj stiske. Zeto je naš končni cilj, da bi naj bil pri zadrugi sploh vsak profesor v Sloveniji brez izjeme.

II. Lastna kreditna zadruga bi bila profesorjski organizaciji tudi vir dohodkov. Če računamo, da bi zadruga pri denarnem prometu začela samo 2%, bi znašal ta dobiček pri sedanjem številu članov (okroglo 270) kakih 8000 Din. In toliko bi uprava ne stala; bržkone niti polovico te vsote ne. Združena bi bila lahko de facto kar z upravo profesorjskega društva.

III. Lastna kreditna zadruga bi pocenostavila upravo profesorjskega društva. Vsak član bi imel v zadrugi vlogo 1500 Din. Po 5% obrestni bi donesla ta vloga na leto 75 Din obresti. S tem na bi bila že plačana skoro vsa članarina; odavalo bi mesečno pobiranje članarine, kar povzroča mnogo izgube časa in denarja. Primanjkljaj bi se odtegnil članom koncem leta, ako bi se vloga pri zadrugi ne zvišala še toliko (morebiti na 2000 Din), da bi bil vsak član zadruge zaeno dosmrten član profesorjske organizacije, ker bi obresti vsako leto popolnoma krile članarino. To bi bila potem res organizacija, po svoji upravi vredna akademika, ker bi ne imela skoro nikakega posla s čisto manipulativnimi opravki.

IV. Končno bi pomenilo članstvo pri zadrugi zavarovanje za slučaj smrti za najmanj 1500 Din. Razlogi za ustanovitev lastne kreditne zadruge so po našem mnenju tako na dani, da se bo sleherni začuden vprašal: Zakaj pa profesorji take zadruge ne ustanovijo?

Vzrok temu je za slovenske razmere prav značilen in kadar bo Triglavski zopet v Sloveniji pisarji razglabljali o tem, da smo Slovenci v svojem razmerju do države »spänslicher als der Popst«, bo našel dokaz za svojo trditve tudi v obnašanju nekaterih profesorjev glede vprašanja lastne zadruge. Razlog, da si pomisljamo ustanoviti lastno zadrugo, je ta, ker nam je centralna zadruga s sedežem v Zemunu pisala, naj tega nika ne storimo, ker bo to za slovenske profesorje škodljivo (zakaj, tega ni povedala); naj čakamo na uspeh centralne zadruge in naj k njej pristopimo; če pa že ne maramo pristopiti, naj podelimo vsaj denar za eno leto doli, češ da smo to dolžni storiti na podlagi sklepa splitskega kongresa iz l. 1924.

Pismo samo na sebi bi še ne bilo taka nesreča, toda poleg pisma se pojavljajo češče in češče tudi glasovi, da nam Slovenec sedaj centralna profesorjske organizacije nečaja baš radi tega, ker se branimo pristopiti k zadrugi. Čujejo se govorice, da centrala neredno odgovarja — če srloj kaj odgovori — na vlogo ljubljanske sekcije, da se delajo težave privatnemu poučevanju nemščine, da se pri sestavi načrta za srednješol-

ski zakon ni imenoval v tisti odbor noben slovenski šolnik itd.

Morebiti takemu nastopanju centrale ni glavni ali vsaj ne edini vzrok nejevolja in »uzaženost« radi zadruge. Če pa je to glavni vzrok — in profesorji so večinoma mnenja, da je tako — potem moramo reči samo tole: Če se bomo ukloili nezaluzenim, krivčnim represalijam, si bomo svojo položaj v organizaciji samo poslabšali. Za jutri bo morebiti res bolje — a centrala je izvo-hala našo slabost, dognala je, da lahko vpliva na nas v svojem zmislu tudi takrat, kadar smo mi popolnoma v pravu in ona stavi neutemelj ne zahteve — in poslednje zlo bo hujše od prvega.

Želimo, da bi se naši profesorji o teh stvareh temeljito, mirno in stvarno porazgovorili in nato sklenili to, kar jim vleva čut za osebno in stanovsko korist in stanovsko čast.

Zdi se nam potrebno, da ob sklepu še izrečno ugotovimo, da nam teh vrstic ni narekovalo morebiti neumevanje težavnega položaja, v katerem se nahaja vzorno in poštvalno delavni odbor ljubljanske sekcije. Popolnoma razumemo, da je odboru mnogo do tega, da bi bil s centralo v dobrih odnosih, in ničesar n'namo proti temu, da pristopi k centralni zadrugi vsakdo, kdor to želi. Centrala bi še po besedah predsednika glavne uprave že zadovoljila, če bi pristopilo kakih 30 Slovencev Centralni zadrugi. To število bi se po našem mnenju doseglo tudi, če bi imeli v Ljubljani svojo zadrugo. Nam se namreč zdi samo škoda, da nam nismo storili ob času, ko smo imeli s tolikim trudom nabranega že precej denarja, vsaj odločnega poskusa, priti do lastne zadruge, na katere pomoč že čaka več članov. Morebiti pa pridemo do te zadruge pozneje.

Uvidevamo pa, da bo tudi sedanja pot odbora prinesla celokupni organizaciji eno korist: če se bo namreč slovenska samostojna organizacija ustanovila kdaj pozneje, nam centrala ne bo mogla očitati, da smo ji s to ustanovitvjo odvzeli kaj članov.

Profesor.

Dopisi

Sv. Katarina pri Trzinu. Srebrno poroko je praznoval 7. t. m. ravnatelj baren Bornovega velepodjetja g. ing. Fran Sonnbecher z go soprega Hedvige. Ker je bil odličen par na potovanju, jima je delavstvo pridelilo ob povratku pristen sprejem. Postavili so mlaaj z lepim pozdravnim napisom, okrasili s cvetjem in zelenjem njihov dom, goreli so lampičniki in pokalo je. Ob prihodu ju je pozdravil s priručnimi besedami zastopnik delavstva. Navzoči pevi so zapeli lepe domače pesmi in vse je potrdjavljalo s krepkimi »živice« ključ svojega ljubljanskega ravnatelja. Odlični par je bil nad lepim sprejemom vidno presenečen in se je vsem zbranim s priručnimi besedami zahvalil. Gospod ravnatelj je daleč naokoli znan kot pravičen in ljubeznjiv predstojnik. S svojim postopanjem si je v vsakem oziru pridobil največjo naklonjenost in udanost vseh svojih podložnih. Tudi mi iskreno čestitamo!

Iz Mirne peči. V nedeljo dne 9. t. m. je pridelila tukajšnja šola prvi obširnejši mladinski prireditelj z večjim programom. Lepo je bilo videti naša malčke, kako so nastopali v igri »Dvakraat Lenčak« in v prizoru »Rami rokodelci« z Ritničanom na čelu. Tudi pevske točke so lepo izpadle. Pozna se, da je šola razširjena. V Mirni peči je zavel nov duh. Saj tega tudi treba. Kljub temu, da je bila udeležba dobra in je prireditelj izvirno izpala, za kar gre v prvi vrsti čast gd. Vrabčevi, je prišlo med prireditelji do nemirov. Far pijančarje elementov je hotelo pokazati v dvorani svojo podivjanost. Za o se mora šolsko mladino dovesti do zanimanja za izobrazbo in družveno delo. Zahvala gre tudi g. kaplanu, ki je dovolil uporabo Društvenega doma za igro, katere čisti dobiček je namenjen za nabavo šolskih potrebnih rečnih učencev.

Stari trg pri Črnjaku. Letos, prvi petek v mesecu in letu zjutraj je umrl, previden s svetlimi zakramenti, najstarejši mož v Iari, Jožef Butala v Starem trgu št. 3. Rojen je bil v Dolenjih Radenich št. 12 dne 21. maja 1840, poročen l. 1860 s Kat. Lakner, rojeno 22. aprila 1837. Njegova zakonska družica, ki je tri leta starejša, še živi in je še vedno čila in krepka. Preživela sta že skupno srebrno, zlato, demno in le malo je še manjkalo do biserne poroke. Pokojni je bil krepka belokranjska korenina, do zadnjega leta vedno čil in krepak; zadnji čas pa ga je zapustil vid. To nadlogo in svojo zadnjo bolezen — bil je bolan nekako tri tedne — je prenašal jako potrpežljivo, da, večkrat je celo prepeval s're lepe nabožne pesmice. Skozi vse življenje je bil veren in goreč častilec prav. Srca Jezusovega. Ta njegova gorečnost je proti keneu njegovega življenja vedno bolj naraščala. Za o ga je to božje Srce poklicalo k sebi ravno na dan. Njemu posebno posvečen. Skozi vse življenje je bil tudi eden najzvestejših pristavev SLS. K večjemu počitku smo ga položili v soboto po sv. Treh kraljih ob 4. uri popoldne ob obilnem spremlstvu sorodnikov in znancev. Naj v miru počiva!

Knjige in revije

»Savremena Opština«, revija za gospodarski, socialni in kulturni napredek mest in vasi, št. 9 za december 1926 ima sledečo vsebino: 1. Smisel samouprave od dr. Miloslava Stojadinovića. 2. Samouprave in avtonomije od dr. Lazarja Markovića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 3. Občinska samouprava od dr. Velizarja Markinkovića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 4. Za svobodno občino od Svetozarja Pribičevića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 5. Kaj je občina? od dr. A. Korošca, bivšega ministra in narodnega poslanca. 6. Vas in mesto od. Jov. M. Jovanovića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 7. O organizaciji naše komunalne službe od Dragiše Lapčevića. 8. Samoupravno financiranje v letu 1925. od Milerađa Tošića. 9. Občinski davek na nezaluzeno povečanje vrednosti posestev od Dragiše Lapčevića. 10. Prestop iz samoupravne službe v državno od dr. Laze Kosića. 11. Občina in zdravstvo od dr. Sime St. Petrovića. 12. Vas in mesto v Južni Srbiji od Dragana Milčevića. 13. Upravaševanje naselij od dr. Miloslava Stojadinovića. 14. Socialni razvoj Splita od dr. Krunoslava Bogo. 15. Beograd, dva — trije momenti iz njegove komunalne politike od dr. Dušana Pantića. 16. Nekaj o zgradnji ulice v Beogradu od dr. Čedo Gjurgjevića. 17. Načrt zakona o mestih, 18. Vážnejše odločbe Državnega sveta, 19. Razno. 20. Ocene. — Uredništvo in uprava »Savremena Opština« se nahaja v Vuka Karadžića ulici št. 11, l. Beograd. Naročnina znaša letno 200 Din. Posamezna številka 25 Din. Za inozemstvo 200 Din letno. — Občine, kakor tudi ostali naročniki, se pozivajo, da tekoj poravnajo dolžno naročnino. Naročnino sprejemajo vse pošte v kraljevini na čekovni račun št. 33.143 Poštne hranilnice v Beogradu. — Dr. Korošec članek »Kaj je občina?« je izredno zanimiv. Opisuje delokrog občine in razmerje strank in države do občine. Aktualno revijo priporočamo vsem v naročbo.

Dnevne novice

★ **Nedopustna agitacija.** Poročajo nam z dežele, da so prešli s »Kmetovalcem« agitacijski letak za »Kmetijski hranilni in posojilni dom«. Ker je ta hranilnica izrazito radičevska, Kmetijska družba pa vendar še strokovna kmetijska organizacija ter naročniki Kmetovalca po večini somišljeniki SLS, je taka agitacija za strankarski zavod več kot nedopustna. Naj se kaj takega več ne ponavlja! Naše somišljenike pa prosimo, da opozore vse sosede in znanke, čigav je gori omenjeni zavod, da kdo ne pride v zmotu.

★ **Konkurzni razpis.** Potom okrožnice je bila razpisana župnijska Preska v dekaniji ljubljanske okolice. Rok za vlaganje prošnje se zaključuje 31. januarja 1927.

★ **Umrl je 9. t. m.** na Stari cesti pri Ljutomeru g. Franc Magdič, posestnik in bivši posojilniški tajnik v Ljutomeru. Pokojnik je bil v domači občini in daleč naokrog spoštovana oseba. Bil je kr. šolski oglednik, zavarovalni uradnik, cenilec, svoje dni pa zaposlil in navdušen agitator pri ljutomerskih volitvah, zlasti pri občinskih, kjer se je bil vselej hud boj z nemškutarji. Njegova nemala zasluga je bila, da smo vsaj 3. volilni razred vedno imeli v rokah. Kot nabiratelj prispevkov pri narodnih društvih, si je pridobil velike zasluge. S kako vnujo je skrbel za Ciril-Metodove krese, vedo povedati starejši Ljutomerčani. Kot izkušen mlinar se je s pridnim čitanjem tako izobrazil, da je prišel v notarsko pisarno g. Šlambergerja kot nižji uradnik. Nad 20 let je bil posojilniški uradnik v Ljutomeru. Vrlemu narodnjaku večni mir in pokoj!

★ **Obsojen časnikiar.** Zagrebsko sodišče je obsodilo odgovornega urednika zagrebske »Rijeke« Milana Prpiča radi nekaj člankov, ki jih je »Riječ« priobčila 1. 1924. Prpič je bil obsojen po tiskovnem zakonu iz l. 1875. Obsojen je bil na 6 tednov zapora in 2000 Din globe.

★ **III. letnik višje pedagoške šole v Zagrebu.** Ker je prosvetno ministrstvo odobrilo vse potrebne kredite, se bo v Zagrebu otvoril III. letnik višje pedagoške šole. Predavanja se bodo pričela prihodnji teden.

★ **Številne aretacije.** Zagrebska policija je v torek aretirala 25 oseb, med katerimi je bilo 6 brezposelnih.

★ **Krvava večerja.** V bosenski vasi Rečica je kmet Vukanovič povabil sosede na gostovanje. Po obilni večerji je pijani gostitelj sin začel z revolverjem streljati po sobi in zadel sosedo Radenka, ki je bil takoj mrtev.

★ **Drzen napad v Novem Sadu.** Neznani moški je v Novem Sadu napadel trafikantinja Argimo, baš ko je zaprla trafiko. Pograbil jo je za vrat in ji zamašil usta z robcem. Med tem časom je njegov pomočnik vzel trafikantinja ročno torbico, v kateri je bilo 30.000 Din. Nato sta napadalca pobegnila.

★ **Boji s tihotapci.** V Dalmaciji in Hercegovini se mnogo tihotapci s tobakom. Zato finančni stražniki zelo pazijo na tihotapce. V nedeljo so stražniki našli na nekega tihotapca, ki je nesel 30 kg tobaka. Ko je videl, da ne bo mogel pobežati, je prišel streljati na stražnike. Ti so na strele odgovorili s strelji in tihotapca ubili. Kdo je ta tihotapca, niso mogli ugotoviti.

★ **Okrajni glavar poskusil samoumor.** Mostarska policija je našla na mostu okrajnega glavarja Bakoviča iz Zupanja, kjer je ležal nezavesten. Bakovič je hotel skočiti v Neretvo. Na mostu pa se je radi izgube krvi onesvestil. Prenesli so ga v bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno. Bakovič je že preje v Sarajevu skočil v Miljačko s samomorilnim namenom, pa so ga pravočasno rešili.

★ **Samoumor 70 letne starke.** V Somboru je že dalje časa bolehal 70 letna Drakulič. Zadnje čase je popolnoma onemogla in si je zelo želela smrti. Pred par dnevi je skočila v vodnjak, kjer so jo našli šele po treh dneh.

★ **Kosta Novakovič pobežnil iz bolnice.** Bivši komunistični narodni poslanec Kosta Novakovič je pobežnil iz belgrajske bolnice. V bolnici ga je vedno stražil orožnik. Pobežnil je baš v trenutku, ko je orožnik med večerjo stopil s trenutke iz obednice. Za njim so takoj poslali vso policijo, kateri se pa do sedaj še ni posrečilo, da bi ga našla.

★ **Nov kolodvor na Sušaku.** Tekom januarja bo posebna komisija pregledala prostor, kjer se bo gradil nov kolodvor, ki je z ozirom na to, da se je Sušak proglasil za svobodno ceno, nujno potreben.

★ **Napačni narodni poslanec.** V Osijek je prispel pred par dnevi neki eleganten oblečen gospod, ki se je izdal za narodnega poslanca in inspektorja notranjega ministrstva. V resnici pa je bil le potnik neke ljubljanske zavarovalnice. Svojih računov ni poravnal, temveč je kar na tistem izginil.

★ **33 razbojnikov pred sodiščem.** Pred sodiščem v Kolačinu v Črni gori se vrši razprava proti 33 razbojnikom, ki so l. 1920 napadli orožniško patruljo in pri tem ubili 7 orožnikov, poveljnika so pa ujeli živega in ga odpeljali s seboj. Vodja te čete je bil dr. Radović, ki pa zanika, da bi bil pri dotičnem napadu navzoč. Razprava se vrši že pet dni.

★ **Pri tolčci, protinu in sladkosločnosti izboljša naravna »Franz-Josef«-grenčica delovanje želodca in črevesa ter vztrajno pospešuje prebavo.** Zdravniki za prebavo izjavljajo, da so s »Franz-Josef«-vodo dosegli sijajne

uspehe. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Kako uspevajo vaši otroci?** Ali ste jim že poizkusili skuhati za zajutrek Žiko? Ali ste kupili res pravo Žiko v rdečem zavitku? Ali ste upoštevali navodila tiskana na vrečki?

★ **Orožje, lovske potrebščine in vsa popravila orožja najceneje pri puškarnju F. K. Kaiser, Ljubljana.**

★ **Ito — zobna pasta najboljša.**

Samo do 31. januarja.

Samo do 31. januarja.

Inventurna razprodaja manufakturnega blaga

Pri nekaterih blagovih do 50% popusta

Josip Šilbar, Ljubljana
Stari trg št. 21, poleg Zaloznika

Ljubljana

○ **Število volivcev v mestu Ljubljani** za volitev v oblastno skupščino znaša po končanem reklamacijskem postopanju 14.084. Pri poslednjih volitvah v narodno skupščino je znašalo število 13.779. Volitev se bo vršila na 20 voliščih v istih lokalih kakor zadnja volitev v narodno skupščino. Tudi porazdelitev volivcev na posamezna volišča je ostala nespremenjena ter voli vsak volivec, ako ni spremenil med tem svojega stanovanja, tam, kjer je volil poslanca v narodno skupščino. Ker je tokrat za Ljubljano potrjenih 6 kandidatnih list, bo na vsakem volišču 6 glasovalnih skrinjic.

○ **Samo 3. skrinjica je naša.** Ljubljanci spomnite se jutrovske strelske vaj po ljubljanskih ulicah in volite boste proti SDS!

○ **Preganjanja in partizanstvo** je bilo vodilni motiv jutrovskega eksponentov v Ljubljani. Mestni uslužbenci, zahvalite se za to SDS in kažete v skrinjico te stranke — figo. Naša skrinjica je tretja.

○ **Delavci!** Vaša skrinjica v Ljubljani je tretja. Invalidi, volimo vsi dr. Broclja!

○ **Državni nameščenci!** Če nočete izreči zaupanja PP-režimu, ki vas je poniževal v strankarske kulije in vas vedno varal, če ste upali na izboljšanje gmojnega položaja, volite v Ljubljani SLS, ki ima 3. skrinjico.

○ **Gospod vladni komisar Anton Mencinger** je v občinskih zadevah odpotoval na Dunaj ter bo do torka dne 18. januarja t. l. odsoten.

○ **»Ljubljana«** ima danes zvečer ob 8 skupno pevsko vajo. — Pevodvoja.

○ **Ciklus umetniško-zgodovinskih predavanj**, ki jih to zimo prireja umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani, se bo nadaljeval v četrtek dne 13. t. m. ob 6 zvečer v univerzitetni zbornici. Predaval bo g. dr. France Mesesnel o »Zgodovini stekla in porcelana«. — Vstopnice se dobivajo pri blagajni. V soboto dne 15. t. m. ob treh popoldne bo v Narodnem muzeju ogled steklenih in porcelanskih predmetov.

○ **Pogrebno društvo Marijine bratovščine** v Ljubljani opozarja vse svoje člane na občini zbor, ki se vrši v nedeljo dne 16. januarja 1927 ob dveh popoldne v Kržankah. — Odbor.

○ **Pogreb umrlega gosp. Antona Mihalička** se vrši danes ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice dež. bolnišnice na pokopališče k Svetemu Križu.

○ **Zadruška krojačev, krojačie in sorodnih obrtov** v Ljubljani opozarja vse zadrugnike in zadrugnice, da je umrl dolgoletni zadrugnik g. Anton Mihaliček, damski krojač v Ljubljani. Pogreb se vrši v četrtek dne 13. t. mes. ob 2. uri popoldne. Načelstvo vabi vse zadrugnike in zadrugnice, da se pogreba polnoštevilno udeležijo.

○ **Elizabetna konferenca** v Šiški je priredila 11. t. m. za ubožno mladino nad vse priščno božičnico. Deklamacija pred jasticami in ljubke božične pesmice so takoj vzbudile množičnim udeležencem božičnega duha, svetonočna igrice pa je opozarjala mladino na svetost zapovedi: Ljubi bližnjega. Sledil je kratek nagovor dr. A. Levičnika, na kar so članice razdelile med ubožne otroke vse obile božične darove. Obdarovancev je bilo 31; dobili pa so sukna za obleko, perila, robece, nogavice, obuval in peciva. Lepo uspešno prireditelj je iznova pokazala izredno požrtvovalnost vseh članic, je pa tudi obenem znak simpatije, ki ga dobrodelno delo uživa med ončotnim občinstvom.

○ **Društveni sestanek »Svete vojske«** se vrši danes v četrtek ob 20. uri v klavirski sobi dr. moškega učiteljskega. Spored: Deklamacija »Žganec«, J. Koprivnik; predavanje »O bistvu alkohola«, L. Lindič; sluhajnosti. — Vsak, kdor se zanima za treznostni pokret, je vabljen in dobrodošel!

○ **Sankanje po javnih potih v Tivoliju.** V letošnji zimi se mladina kaj pridno sankla, kar je vse hvale vredno. Žal pa, da se mnogi ne sankajo na sankališču, marveč po javnih potih ter s tem ogrožajo varnost občinstva. Na podlagi svoječasne odredbe mestnega magistrata je sankanje na javnih potih prepovedano in kaznivo. Opozarjajo se starši, da mladino pouče, da je sankališče v Tivoliju edino le na travniku nad velesejiskimi prostori.

○ **Mestno drsališče pod Tivolijem** je odprto in razpolaga na celi ploskvi z izvrstnim ledom.

○ **Poskušen vlom.** V stanovanje trgovca Ivana Sedlarja na Linhartovi cesti je bil te dni poskušen vlom. Neznani vlomilec je odprl s ponarejenim ključem stanovanje ter se spravil nad kovčeg, od katerega je odtrgal ključavnico. Ko ni tu nič opravil, je poskušal dvigniti pokrov od pisalne mize, kjer je slutil denar in kjer je imel Sedlar res 7000 Din spravljivih. Pri tem pa je bil najbrže prepojen. Vlomilec je namreč pustil vse na miru in celo dve žepni uri, ki sta ležali na mizi. Mogoče pa je hotel vlomilec dobiti samo denar in je pustil druge stvari na mestu, da bi ga morda pozneje ne izdale.

○ **Goljuf.** Neki K., ki ga imajo prav dobro zapisanega na policiji, se klati okrog in slepari lahkovorne ljudi. Nekemu krojaču na deželi je ukradel štampiljko, s katere pomočjo sedaj izvablja od raznih trgovcev sukanec in blago, nakar ga proda dalje. Pred goljufom opozarjamo vse trgovce in obrtnike.

○ **Čoln na Ljubljani.** Pred dnevi je prinesla Ljubljana do jezua elektrarne na Fužinah 6 m dolg in 90 cm širok čoln. Oblasti sedaj poizvedujejo, čigav bi bil čoln.

○ **Policijska kronika.** Policijska kronika je bila včeraj izredno pestra, kakor le malokateri dni. Policija je aretirala dva tatova, število prijavljenih tatvin, o katerih poročamo na drugem mestu, pa je nenavadno visoko. Tatovi kradejo vse, največ pa beleži policija tatvin sukenj po šolah. Vendar je upati, da bodo sedaj te tatvine ponehale, ker je tat trdno pod ključem in mu bo policija že poskrbela daljši odmor, da se oddahne od svojega truda in skrbi polnega dela. Dalje beleži policija dve telesni poškodbi, eno poškodbo javnih nasadov, en poskus samomora, dvojke kaljenj nočnega miru, štiri prestopke pasjega kontumaca in štiri cestno policijske prestopke.

DANES ZVEČER OB OSMIH

Silvester po pravosl. kol.

s koncertom salonskega orkestra
v restavraciji »Ljubljanski dvor«
Pristna izborna vina. :: Okusna kuhinja.
Sezonska specialiteta od danes naprej vsak dan: **MORSKI PAJKI** (Grazieooli).
Vstop prost. Odprto do 2. ure ponoči.

Maribor

□ **Mariborski socialni demokratje** in toplota revežev po smrti. »Slovenec« je beležil že parkrat vest, da se je osnoval v Mariboru iz vrst socialistične stranke poseben odbor svobodomislecev, ki bo zbiral denarne prispevke med delavstvom za zgradbo krematorija v Jugoslaviji. Ustanovni občni zbor društva za postavitev krematorija se bo vršil danes v četrtek v prostorih gostilne Reibenschuh na Pobrežju. Ravno letos, ko je zadelo celo našo državo toliko najtežjih elementarnih nesreč, ko je narod izmognan od davkov, ko primanjkuje prehrane in živi delavstvo po mestih v veliki stanovanjski bedi, pa se bodo lotili svobodomiselnih socialističnih generali nabiranja denarnih prispevkov med revnimi sloji za krematorij, ki bi naj bil bolj potreben nego kruh, obleka in streha. Z akcijo za krematorij so začeli socialni demokratje tik pred volitvami in to dejstvo si naj delavski in železničarski volivci dobro zapomnijo!

□ **Mariborski magistratni uradi** v soboto dne 22. t. m. ne poslujejo radi priprav za volitve.

□ **Število advokatov v Mariboru.** Po statistiki »Uradnega lista« se nahaja v Mariboru 32 odvetnikov.

□ **Občni zbor Čebelarkega društva** za Maribor in okolice je preložen na nedeljo dne 14. t. m., ker dne 6. t. m. ni bil sklepčen radi premale udeležbe članov.

□ **Carinska afera pred stolom sedmorice.** Včeraj se je vršila pred zagrebškim stolom sedmorice prizivna razprava radi razsodbe mariborskega prototnega sodišča v znani carinski aferi.

□ **Poročil se je včeraj carinski uradnik** v Mariboru g. Boris Verstovšek, sin pokojnega voditelja štajerskih Slovencev dr. Verstovška, z gđ. Milko Kete iz ugledne rodbine v Sv. Jurju ob Pesnici. Za priči sta bila dr. Juvan in dr. Zdenko Verstovšek. Iskreno čestitamo!

Celje

○ **Zanimiva »aretacija«.** V ponedeljek jutraj se je zatekel v sredino mesta po Vodni-kovi ulici in Kralja Petra cesti lep srnjak. Ljudje so ga pričeli loviti, na kar se je skril v večna vrata pri trgovini Berna. Tam ga je policija vlovila in stavila na razpolago Lovskemu društvu, ki je odredilo, da se srnjak izpusti v gozdu nad Liscami. Zanimivo je dejstvo, da je moral po mnenju lovcev srnjak pri svojem sprehodu v mesto preplaviti Savinjo.

○ **Tatovi koles** so še vedno na delu. Zadnje nedeljo je bilo v veži hotela Evrope zopet ukradeno kolo, last industrijalca g. Jokšiča. Te tatvine se na istem mestu zelo pogosto množe, varstvena oblast pa ni mogla še do sedaj dognati, kdo krade na tem kraju kolesa.

○ **Tajništvo SLS** pri Belem volu uraduje od sedaj dalje le popoldne in sicer od 1 do 3. Kdor ima z dežele kako opravilo pri tajništvu, naj se oglasi v tem času, kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila.

Radovljica

Protialkoholno predavanje. Preteklo nedeljo se je vršilo v Ljudskem domu sklopično protialkoholno predavanje. Predavatelj, ki je prišel iz Ljubljane, nas je na poljuden način seznanil s škodljivim vplivom alkohola na človeški organizem. Udeležba je bila precejšnja. Občinstvo je z zanimanjem sledilo predavanju. Upamo, da tudi moralni uspeh ne bo izostal.

Novo mesto

Prosvetno društvo »Sočec« priredi v nedeljo dne 16. januarja ob 8. uri zvečer v dvorani Rokodelskega doma veseligrso »Zdravnišna strežnica« in pa znano Turšičevo komedijo »Jurčič« v dveh dejanjih. Zlasti zadnja je zelo komična, polna prizorov nedosežnega humorja in velesnimiva rad japonskih kostumov in sobne oprave.

Ptuj

○ **Koncert Glasbene Matice**, ki se je vršil dne 8. t. m. v njeni dvorani, je dobro uspel. Občinstvo je bilo z izvajanjem prav zadovoljno. Čestitamo g. ravnatelju Pahorju k uspehu. Posebno moramo omeniti mladinski zbor, ki je prvič nastopil in pokazal, da je v kratkem času lepo napredoval. Posebno je iznenadila sigurnost takta v pesmi »Na Jurjevo«. Če bo mladinski zbor tako napredoval, bomo imeli v Ptujju časoma prav lep mladinski zbor. G. ravatelj Pahor in gđ. S'štrova sta žela velik aplavz. Godalni kvartet je pridobil v g. inž. Novaku prav dobro moč. Ker je g. Stritar odšel v Ljubljano, bi bilo želeli, da bi kvartet dobil dobrega namestnika čelista. In še ena želja Ptujčan naj bi imeli več smisla za klasično godbo in naj bi ne motili koncerta. Ravnateljstvo pa naj priredi kmalu zopet tak koncert!

○ **Narodna čitalnica** je imela dne 9. januarja svoj letni občni zbor. V odbor so bili izvoljeni gđ.: za predsednika gmn. ravnanelj dr. J. Komljanec, za podpredsednika dr. Ivan Fermevec, za tajnika prof. Fran Alič, za blagajnika Skuhala; drugi odborniki so: trgovca Anton Brenčič, odvetnik dr. Tone Gosak, odvetnik dr. Salamon, učitelj Kajnih, nadučitelj v p. Pogurje; knjižničarja: L. Plevnik in nadučitelj Jamšek. V preteklem letu je čitalnica popravila dvorano v prvem nadstropju, kjer prireajo tudi naša društva svoje prireditve.

○ **Mariborska Glasbena Matica** bo priredila tudi v Ptujju koncert. Kakor slišimo, namerava priti v Ptuj po vinski razstavi. Za ta koncert vlada v mestu veliko zanimanje.

○ **Ljudsko gibanje.** V mestni župniji je bilo v preteklem letu rojenih 52, umrlo pa je 133 oseb (z bolnišnico vred). V minoritski župniji sv. Petra in Pavla je bilo rojenih 188, umrlo pa je 106 ljudi. V obeh župnijah skupaj je bilo poročenih 61 parov.

○ **Gospodinjki tečaj**, ki se je vršil pri Sv. Andražu v Slov. gorah, je bil v nedeljo zaključen. Končnemu izpitu so prisostvovali med drugimi g. okr. glavar dr. Vončina, g. inspektor inž. Zidanšek in g. komisar okr. zastopa Miha Brenčič. Pri izpitu so vse gojenke dobro odgovarjale, ker so se jako pridno učile.

○ **5000 butelj vina** bo razstavljenih na vinski razstavi v Ptujju, ki bo otvorjena 15. t. m. in bo trajala do 17. januarja. Vinski kupeci imajo lepo priloiko, da si izberejo prisna, dobra domača vina.

○ **Most čez Grajeno.** Most čez Grajeno pri kolodvoru je last državne železnice. Ze nekaj mesecev je polovica mostu odkrita, ker ga namerava železnica popraviti. A s popravu odlašajo, ker ba je ni v proračunu. Če bodo še delj odlašali, bo zgorelo v svetilkah, ki so ponoči na mestu obesene, več petroleja, kakor bi s'ala popraviti! Ker imamo sedaj generala za prometnega ministra, pričakujejo Ptujčani, da bo napravil red in da se bo delo kmalu izvršilo. Čas bi že bil!

Laško

Ljudsko gibanje. Leta 1926 je bilo v laški nadžupniji rojenih 144, umrlo pa je 65 oseb, poročenih je bilo 25 parov. Lani je bilo 12 otrok rojenih več kakor 1925, umrlo pa 6 oseb manj kakor prejšnje leto; število porok je v obeh letih isto. Te številk kažejo, da so bile zdravstvene razmere leta 1926. povoljne.

Smrtna kesa je pričela svoj začetkom leta pridno kositi. 1. januarja je umrl Jakob Hribar, doma iz Lukovce pri Lokih. Umrl je v hlevu v Rečici št. 10. Barantal je s kurami, na novega leta dan pa ga je smrt prehitela, da se ni mogel ni vrniti domov. Star je bil 74 let. 2. januarja je pa umrla Helena Deželak, posestnica v Harju št. 22, stara 72 let. 3. januarja je umrl Valentin Vodišek, prevžkar na Podvinu št. 12, star 80 let. Bil je veren mož stare korenine. 9. januarja je umrla Helena Čehovin od Sv. Kristofa, stara 63 let.

Vloma. Od novega leta sem sta se izvršila kar dva vloma, eden v rudniškem konzumu v Laškem, drugi v Šmarjeti v Osolinovi filijali O drz-nem vlovu v Laškem je »Slovenec« že poročal. Orožništvo pridno zasleduje storilce, a dozljaj se še ni posrečilo priti jim z gočovostjo na sled.

Hrasnik

Zanimivo igr »Krpam mlajšic« vprizori dramatični odsek Kat. izobr. društva v nedeljo dne 16. januarja pri g. Logerju.

Za varstvo ptic. Ker neki suroveži vse dni streljajo korisne ptice, prosimo javne organe, da te ljudi opozorijo na zakon o varstvu živali. Če to ne bo ponehalo, bomo temu posvetili drugič na tem mestu več pozornosti.

Zadava podružnice Kmetijske družbe v Trbovljah. Kakor zveemo od udeležencev obnega zboru Kmetijske družbe v Ljubljani, so vsi delegati trboveljske podružnice glasovali s samostoj-než. Očaj razumemo nastop g. Kolence na zad-njem občnem zboru v Trbovljah. Sivar si je vred-no zapomniti.

Slovenska krajina

Nov urednik. Bivši urednik radičevskega »Nèplapa« se je z novim letom poslovil. Uredniške posle je prevzel bančni uradnik v Dolnji Lendavi g. Jožef Neubauer. Kolikor se da iz dosega-njega sklepati, je izprememba le v osebah, duh pa ostane še nadalje prejšnji, dasi bi bilo želeli, da se postavi »Nèplap« na nekoliko višjo načelno podlago. Osebnih napadov, kakor jih list prinaša, je že vsak sit in pričakuje, da že enkrat v resnici začne s pozitivnim delom, kar, že od začetka ob-ljubila, storil pa še vedno ni.

Slovenci v Italiji

Sistematično preganje slovenskega tiska.

Po zadnjem ztenatnu na Mussolinija je fašistovska vlada kratkoma zadržala vse opozicijske časopise. Tudi Nemcem na Tirolskem je vzela vse tiste; iz zunanjepolitčnih razlogov pa je pustila slovenski tisk na miru, ustavljeno je bilo le komunistični »Delo«. In zopet zunanja politika je Mussolinija pripravila do tega, da je po podpisu arbitražne pogodbe z Nemčijo vrnil Nemcem dva tednika »Volksbote« in »Dolomiten«.

Da torej živi še slovenski tisk na Primorskem, je treba pripisovati le Mussolinijevi taktiki v zunanji politiki. Poudariti moramo, da je vse slovensko časopisje pod najstrožjo cenzuro, tako da se mora omejiti na čisto golo poročanje o domačih in tujih razmerah po fašistovskem tisku, ako izvajamo dopise z dežele, ki govore o boleznih, smrti in drugih nesrečah. Poleg tega pa se dostavljajo slovenskega časopisja delajo v zadnjem času take ovire, da bodo morali Slovenci in Hrvati sami ustaviti izdajanje listov. Naročniki listov sploh ne dobivajo in naravno je, da radi tega ne marajo plačati naročnine.

Par primerov o samovoljnosti tiskovne cenzure. Poročali smo že, da je bil »Pučki Prijatelj« zaplenjen radi celotne vsebine. Cenzorja so zbrali dopisi tako nedolžne vsebine kakor n. pr. ta-le iz Barbanata: V občini niso vse stvari v redu. Kavaliere Malabotič (prejšnji občinski komisar) je bil tožen od občine za nekoliko tisoč lir. Sodišče ga je oprostil, ali ljudstvo vpije proti njemu, da je občino oškodoval za lep denar. Novi podestast je bil njegov velik prijatelj. Pravijo, da ga je hotel postaviti za tajnika, toda občinarji so se šli pritožiti v Trbiž. Pravijo, da bo moral tudi naš podestast pobiti šila in kopita in oditi, odkoder je prišel; gosp. kavaler si bo moral najti drugo delo, ako bo hotel živeti. Vsem naročnikom, čitateljem in prijateljem želimo bolje in srečnejše novo leto.

V drugem dopisu se kmetje iz Škropeti tožijo radi večnih hišnih preiskav, ki jih povzroča grdo ovaduštvo. »Ne želimo, da nas varnostna oblastva vsak čas kličejo predse, kakor da smo tatovi. Zla, ki vlada danes v naši občini, so krivi samo oni, ki se danes imajo za poštenjake. Mi ne želimo mržnje, ampak ljubezni in spoštovanja.«

Tretji dopis iz Kontrade govori zopet o ovaduštvu, ki cvete po vsem Primorskem, posebno pa v Istri. »Ako greš mimo občinskega sluga, ne da bi ga pozdravil, gorje tebi, kajti on ti bo dal lepo izpričevalo o tvojem poštenju. Zatožil te bo in postaneš iz poštenjaka nepošten in nevar. Napravili ti bodo hišno preiskavo. Češ noč poslaneč propagandist in bogve kaj še vse, samo da dobivaš »glorijali« in »croatic«. To je pri nas izpričevalo, tvojega poštenjaka.«

Še večjo škodo kakor cenzura pa prizadava slovenskemu in hrvaškemu časopisju nerodno dostavljanje. Na tržaški pošti leži na stotine reklamacij, ki so jih poslala upravništva slovenskih listov. Gosp. ravnatelj je rešil to vprašanje na zelo enostaven način: niti na eno pritožbo ni odgovoril in mesto da bi listi zastajali za en dan, dva, zastajajo za pet dni! List, ki ga slaviš na pošto v torek, prispe, ako sploh prispe, na mesto morda v nedeljo! Govorimo seveda o naročnikih na Primorskem, ki bi morali prejeti list že drugi dan. Ta poštna praksa je v veljavi že dobra dva meseca. Prej so se naročniki le tu pa tam pritoževali, a danes več nobeden ne prejme lista redno. Kaj naj počne naročnik z listom, ki je že osem dni star? Razprodajalec liste vrnejo, naročniki jih ne naročajo več. Slovensko časopisje v Primorju je tako obsojeno na smrt. Ta smrt ne bo nasilna, ne nagla in fašistovska vlada lahko poreče svetu, da slovenskega tiska ni zadržala, ampak da je umrl naravne smrti.

»Napredek slovenstva«. To je neslov. uvodnega članka, v katerem je »Goriška Straža« pozdravila akcijo za ustanovitev »Akademije znanosti in umetnosti« v Ljubljani. »Kot maloštevilni narod, piše »Straža«, moremo vzdržati vedno večjo tekmo z drugimi narodi le, če smo jim v kulturnem pogledu v vsakem oziru kos. Naša znanost mora biti na najvišji stopnji, a mora biti obenem v tesni vezi z ljudstvom. Da tako vedno sili k napredku in izpopolnitvi. Le tako bomo tudi gospodarsko napredovali, le tako bomo gospodarji na svoji zemlji. Akademija je najodločnejša predstavnica naobrazbe in kulturne višine vsakega naroda, toda tudi glavna žila dovodnica za vse njegovo življenje in snovanje. Z ustanovitvijo Akademije smo Slovenci doprinesli vsemu svetu dokaz svojega obstoja in svoje življenjske volje. Akademijo — čuvarico in jamstvo naše bodočnosti zato toplo pozdravljamo.«

En kričar manj. Zloglasni list »Battaglie Giuliane« zglasilo fašistovske strasti v Trstu je prenehal. To je bilo glasilo tržaških »skvadrinov« »squadrac« je pomenilo četo neodgovornih fašistov, ki so požigali in plenili, ki so upenili vse kulturne domove v Trstom pričenši z Balkanom. V zadnjem času je ta list, ki ni mogel več najti nobenega sodelavca, prenehalo čuvali proti Slovencem in jim pretili, naj ne pozabijo onih dni, ko so žigali iz slovenskih domov plameni proti nebu. »Skvadrini« niso imeli več denarja, na drugi strani pa je v uradni fašistovski krogi tendenca, da se število fašistovskih listov skrči, zato pa naj bi bili listi boljši.

Cetrti seznam odpuščenih učiteljev. Prosvetni minister Fedele je odustil iz službe še te-le slovenske učitelje in učiteljice: gdč. Tolstovršnik iz Trnovca nad Gorico, g. Droča Antona iz Egarja in gdč. Angelo Cendamo iz Vedrijana.

Iz tržaškega žurnalizma. Fašistovski sindikat primorskih časnikarjev se te dni organizira na novo po predstavi fašistovske hierarhije. Mesto predsednika ne obstoji več; to mesto, ki ga je do sedaj zasedel v Trstu obče priljubljeni komisar Zampieri, ki je bil prej predsednik tudi apolitne profesionalne organizacije primorskih časnikarjev,

je zasedel g. Stefani, ki ga imenuje federacija, kot tajnik. Goriški časnikarji so se poslovili od Zampierija z lepim pismom, ki je bilo objavljeno v listih. — Spor med sindikatom in upravno komisijo tržaškega tramvaja se je poravnal in časnikarji bodo dobili prosto in polovično vožnjo na tramvaju, kakor je to navada v drugih italijanskih mestih.

Darilo Goriške Mohorjeve družbe izžrebano. Na Novega leta dan se je sestila v prostori Goriške Mohorjeve družbe komisija, da izžreba dobitek sreč, ki so bile priložene mohorskega kolodarnu. Deček Avrelji Rupnik je zavrtel kolo sreče in je zaporedoma pognil iz žare številke, ki so dolečile zadeto srečko. Izžrebana je bila srečka: Serija 4000 (listi zelene barve), številka 01.831. Udu Goriške Mohorjeve družbe, ki bo do 15. februarja 1927 osebno ali pismeno predložil srečko s temi znaki, bo tajništvo družbe (Gorica, via Orzani 36 A) izplačalo 1000 lir v gotovini.

30 letnica posojilnice v St. Petru. Na Novega leta dan je preteklo 30 let odkar je bila ustanovljena v St. Petru pri Gorici posojilnica. V prvem navedstvu so sešli g. Blažica, pokoloni grof Corroini in župnik Hvalica. Prvo vlogo je prinesel vrtovinški vikar Strekelj. Sententerska posojilnica se je v kratkem času razvila v eno izmed največjih denarnih zadrug na Goriškem in se še danes smatra za najbogatejšo posojilnico na deželi.

Fašisti stregajo prte po posojilnici v Tomaju. Komendant kraške milice ležije Monte Re' (Nanos) g. Graziosi, ki je faktičen gospodar vsega Krasa in se poživlja na ukazu raznih prefetov, bi rad imel zase eno odborniško mesto tomaiške posojilnice. In sicer zahteva to na podlagi pridobljenih pravic fašistov od enega odborniškega mesta; do sedaj je bil namreč v odboru prošli tomaiški podestast Grbec, ki mu je tržaški prefekt radi poverbe občinskega denarja vzel šest vladne nečelnika. Čudno je, če tako neovmoževanje pridobljenih pravic in ga Tomažci, ki dobro poznajo zadruga pravila, ne morejo domneti; a končno bo prav gotovo zavrzel tenente Graziosi.

Prebivalstvo Gorice in Trbiža. Statistični urad goriškega mestnega sveta sporoča, da je stalno prebivalstvo Gorice naraslo v preteklem letu za 786 duš, t. j. od 28.846 na 29.082 ljudi. Podilo se jih je 94 več kakor umrlo, prišlo 609 več kakor izšlo in vstopstvo se je povečalo za 23 moč. Stalnega in nestalnega prebivalstva je bilo 31.000. Mesto ni torej v primeri s prejšnjim prebivalstvom prav nič naraslo. Gorica ni sedaj veliko obeta od obnove goriške pokrajine. — Zahteva Gorice po dostopu k morju (preko Trbiža) je vrbujala polemiko s Trstom, ki sedaj upravlja Trbiž. Listi so prinesli tudi statistiko o prebivalstvu Trbiža; nekateri so poročili, da ima Trbiž 11.000 ljudi, drugi zopet 16.000. Nezadnje se je oglasil nekdo iz Trbiža, ki trdi, da ima Trbiž 22.000 prebivalstva. Hotel je reči, da bo Trbiž kmalu tako velik, da bo lahko vladal tudi nad Gorico, ne ona nad njim. Trbiž je delavsko mesto, ki ga je ustanovil Cosulich s svojo ladjedelnico. Sedaj na ladjedelnici nima več dela in Cosulich je prisiljen odpuščati delavstvo, ki je po ogromni večini slovenske narodnosti.

Akcija za državno posojilo na Primorskem. Fašizem je navel vse sile, da zagotovi uspeh tako zvanega liktorskega posojila Sistemi, ki se upravlja pri agitaciji, so hvali kakor oni, ki jih je imela Avstrija, ko je nabirala za vojno posojilo. Podpisati mora vsak uradnik, vsak učitelj, vsak premožnejši kmet, trgovec in gostilničar, da ne govorimo o bankah in posojilnicah. »Piccolo« se hudeje nad hišnimi lastniki, ki se niso izkazali hvalne režimu, ki je odpravil vse omejitve stanovanjskega zakona in dal gospodarjem popolno prostost v postopanju z nemalniki. Da se niso hišni lastniki odzvali vabilu, je ugotovil pronačalni odbor, ki mu predseduje poslanec Barduzzi, fašistovski komisar za Trst; seji je prisostvoval tudi prefekt. Skleneno je bilo, da se mora agitacija za posojilo poživiti. Zanimivo je, da so primorski učitelji — kakor je uradno sporočil sam prosvetni minister Fedele, ki sedaj tako besni proti slovenskim učiteljem — podpisali poudrugi milijoni! Občinski uslužbeni na deželi imajo takale »navodilce«: tajnik naj podpiše 400 lir, drugi uradniki 300, občinski sluga 200, občinski čuvarki po 100. Kljub vsemu pritisku niso v Rimu zadovoljni z rezultatom; pričakovali so veliko več. Podpisovanje je do sedaj prekorajilo 2 milijardi.

V Italiji se dolgačijo. Veliki fašistovski dnevnik v Rimu »Impero« je ugotovil, da je v Italiji dolg čas. Ne pove pa, zakaj; fašistovski list pač ni smel tega zapisati, ker danes v Italiji nikdo ne sme javno tarnati nad strašno novotarijo v javnem in celo tudi zasebnem življenju, ki jo je prinesla fašistovska diktatura in ki jo listi s svojo enoglasno pesmijo še večajo. »Ne smemo povedati tega, da ne odvrnemo lučev, pravi list, toda resnica je, da se v Italiji temeljito dolgočimo.« »Impero« pa pove takoj za zdravilo: Lahko najdemo način, kako dati držki nagonom najbolj akrobatične mladosti: Plešimo, prepevamo in skakajmo, ne da bi forsirali linijo elegancije, ki nam jo narakujejo naše slavne tednjice.

Novi zvonovi v Mirni. V nedeljo pred Božičem so Mirnici prišli v Gorico s cvetjem in zelenjem okrašenimi vozovi, da ponesejo domov nove zvonove, ki jih je posvetil goriški nadškof. Prevoz zvonov se je vršil prav slovensko. Goričani so obdajali krassen sprevid. Prvi voz so spremljali dekleta iz dekliškega krožka v peštrih narednih nošah, ob drugem so horekali fantje tretjega so spremljali družbenice v belih oblekah z venci in svetiljami. Pri domačem poklonišču je zvonove pozdrvil zastopnik društva z življivo deklaracijo, nakar je povelji zbor zapel Vodopivčev »Zvonovce«. Na dverišču zadrage je povzel besedo prof. Trčelj, ki je v krasnem govoru orel pomen slavnosti. — Cerkev bo kmalu dovršena. Treba je še izvršiti slikarska dela, ki so že v teku; pri zvoniku izvršujejo zalnja dela.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI priporoča našim pevskim zborom:

- Adamič K.: Nočne pesmi za nizki glas s klavirjem. Din 24.—
- Adamič K.: Slovenski akordi. Moški in mešani zbori I./II. zv. A Din 30.—
- Aljaž J. Mešani in moški zbori I./VIII. zv. (II. zv. razprodan), A Din 10.— IX. zv. Din 16.—
- Bajnik M. Zbirka slovenskih narodnih pesmi IV. zv. (moški, mešani in ženski zbori) Din 16.—
- Slovenske narodne pesmi za tamburaški zbor in petje. Din 24.—
- Bom šel na planince. Potpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburaški zbor. Din 20.—
- Na Gorenjskem je letno. Potpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburaški zbor.
- Gram A.: Kupeli za en glas s klavirjem. (I. Kranjske šere in navade. Din 6.— II. Učni Mišec. Slabi časi Din 8.— III. Nezdovoljnost. To zares užitek ni. Din 8.—)
- Hladnik J.: 10 moških zborov v narodnem tonu. Din 20.—

Vprašanje Kreditne zadruge slov. profesorjev.

Kakor je ne samo vsem profesorjem, ampak tudi širšemu občinstvu znano iz časopisnih poročil, je na novosadskem profesorsem kongresu koncem septembra 1926 zmagalo naziranje slovenskih profesorjev, ki so ga podpirali zlasti Bosanci in Dalmatinci, pa tudi drugi, naj bo članstvo pri profesorski centralni kreditni zadrugi s sedežem v Zemunu neobvezno.

Ker je bilo dotlej članstvo pri tako zvanem »pomožnem fondu«, predhodniku zadruge, obvezno, je ljubljanska sekcija pobirala še dve leti za ta fond mesečne prispevke po 25 Din od člana, vendar pa denarja ni poslala v Belgrad, ker se je članstvo na dveh občnih zbora (1925 in 1926) soglasno izreklo za to, da mora denar ostati v Ljubljani, l. 1924. pa je proti temu sklepu glasoval — en sam član. Nabrana vsota je že lani znašala precej preko 100.000 Din.

Radi teh prispevkov je izstopilo nekaj članov iz organizacije, ki so na večino izjavljali, da bodo zopet pristopili, ako se doseže jamstvo, da se bo denar upravljal v Ljubljani.

Po novosadskem kongresu so radi tega naši profesorji v znatnem številu pričakovali, da se bo ustanovila pri nas samostojna kreditna zadruga s sedežem v Ljubljani. Tudi taki, ki so bili prvotno mnenja, da bodo sedaj že vplačani denar zahtevali nazaj, so naravno to namero opustili, če jim je kdo razložil veliki pomen zadruge za njih lastno gospodarstvo. Ustanovni občni zbor te zadruge je bil že sklican za 8. december 1926 — a se ni vršil. Glasovi o zadrugi so utihli, občnega zbora ni bilo, na katerem bi se člani o zadrugi pomenili, pač pa se vrše sestanki pododborov na posameznih zavodih, na katerih se razlaga profesorjem odborovo stališče, naj se posebna zadruga v Ljubljani ne ustanovi, ampak naj se člani povabijo, da pristopijo k centralni zadrugi.

Ljubše bi nam bilo, če bi mogli svoje tozadevno stališče, ki je bilo skozi dve leti skoro soglasno stališče vseh slovenskih profesorjev — vsaj oglasiti se ni dve leti nikdo proti njemu — zastopati na izrednem občnem zboru ljubljanske sekcije Prof. dr. štva, kamor pač stvar po svoji važnosti spada. Ker pa izrednega občnega zbora očitno ne bo, nam preostaja samo ta pot, da po časopisju opozorimo stanovske tovarše na važnost lastne kreditne zadruge v taki obliki, kakor je bila cilj želja mnogih članov.

Naše mnenje je, da naj ustanove profesorji v Sloveniji lastno kreditno zadrugo na ta način, da bo vsak član profesorske organizacije dolžan, vplačevati skozi 5 let mesečno po 25 Din; ta vloga se ne more dvigniti, ampak se izplača lastniku eno leto po izstopu iz društva ali njegovim dedičem takoj po lastnikovi smrti. Korist take ustanove gledamo predvsem v tehle točkah.

I. Zadruga bi predvsem omogočila svojim članom kredit po nizki obrestni meri. Imela bi kakih 400.000 Din neodpovedljivih vlog, ki bi jih obrestoval tako, da bi bila napetost med obrestno mero vlog in posojil ker močnejše majhna (morebiti 2%). Seveda bi se morala posojila dajati samo proti kratkodobni amortizaciji, jamstvu in zagnamni na plačo.

V interesu vsakega profesorja bi bilo, da bi bil kot član te zadruge nekako zavarovan za primer, da pride v denarno stisko. Tistim, ki posojila potrebujejo že danes, ni treba pristopa k zadrugi niti posebaj priporočati; njih denarna zadruga jim govori sama isno dovolj. Enako razumeje pomen zadruge tisti, ki računajo z možnostjo, da bodo prišli v denarno stisko — in kdo more danes reči, da mu s to možnostjo ni treba računati? Če pa kdo to res lahko reče, je pa zani 1500 Din taka malenkost, da bo pri zadrugi že iz kolegalnosti. Kajti pri zadrugi bi morali biti vsi člani profesorske organizacije. Zadruga ima svoj pomen samo, če bo dajala članom kredit po nižji obrestni meri nego drugi denarni zavodi. Zato bo morala imeti neodpovedljive vloge po taki obrestni meri, ki jo bo dolžal občni zbor z ozirom na družbene razmere. Zadruga si ne bo mogla izposojati dosti denarja drugod, ampak bo morala dajati posojila predvsem, ozirom, skoro izključno samo iz lastnih vlog. Zato bi pa ne mogla obstajati, če bi bili pri njej včlanjeni samo tisti, ki posojilo že rabijo. S tem, da si pri zadrugi tudi takrat, ko drugi rabijo svoj denar po nizki obrestni meri, si pridobijo pravico, da si tudi sam zavarovan za slučaj stiske. Zato je naš končni cilj, da bi naj bil pri zadrugi sploh vsak profesor v Sloveniji — brez izjeme.

II. Lastna kreditna zadruga bi bila profesorski organizaciji tudi vir dohodkov. Če računamo, da bi zadruga pri denarnem prometu začela samo 2%, bi značal ta dobiček pri sedanjem številu članov (okroglo 270) kakih 8000 Din. In toliko bi uprava ne stala: bržkone niti polovico te vsote ne. Združena bi bila lahko de facto kar z upravo profesorskega društva.

III. Lastna kreditna zadruga bi poenostavila upravo profesorskega društva. Vsak član bi imel v zadrugi vlogo 1500 Din. Po 5% obresti bi donala ta vloga na leto 75 Din obresti. S tem na bi bila že plačana skoro vsa članarina; odpadlo bi mesečno pobiranje članarine, kar povzroča mnogo izgube časa in denarja. Primankljaj bi se odtegnil članom koncem leta, ako bi se vloga pri zadrugi ne zvišala še toliko (morebiti na 2000 Din), da bi bil vsak član zadruge zaeno dovršen član profesorske organizacije, ker bi obresti vsako leto popolnoma kriše članarino. To bi bila potem res organizacija, po svoji upravi vredna akademika, ker bi ne imela skoro nakega posla s čisto manipulativnimi opravki.

IV. Končno bi pomenilo članstvo pri zadrugi zavarovanje za slučaj smrti za najmanj 1500 Din. Razlogi za ustanovitve lastne kreditne zadruge so po našem mnenju tako na dani, da se bo sleherni začuden vprašal: Zakaj pa profesorji take zadruge ne ustanovijo?

Vzrok temu je za slovenske razmere prav značilen in kadar bo Triglavski ropet v Sloveniji pisnih razgledal o tem, da smo Slovenci v svojem razmerju do države »spänslicher als der Pope«, bo našel dokaz za svojo trditve tudi v obnašanju nekaterih profesorjev glede vprašanja lastne zadruge. Razlog, da si pomisljamo ustanoviti lastno zadrugo, je ta, ker nam je centralna zadruga s sedežem v Zemunu pisala, naj tega nikar ne storimo, ker bo to za slovenske profesorje škodljivo (zakaj, tega ni povedal); naj čakamo na uspeh centralne zadruge in naj k njej pristopimo; če pa že ne maramo pristopiti, naj poličmo vsaj denar za eno leto dol, češ da smo to dolžni storiti na podlagi sklepa splitskega kongresa iz l. 1924.

Pismo samo na sebi bi še ne bilo tako nesreča, toda poleg pisma se pojavljajo češče in češče tudi glasovi, da nam Slovincem sedaj centralna profesorska organizacija neaga baš radi tega, ker se branimo pristopiti k zadrugi. Čujejo se govorice, da centrala neredno odgovarja — če sploh kaj odgovori — na vlogo ljubljanske sekcije, da se deljvo tožave privatnemu poučevanju nemošne, da se pri sestavi načrta za srednješol-

ski zakon ni imenoval v tisti odbor noben slovenski solnik itd.

Morebiti takemu nastopanju centralne ni glavni ali vsaj ne edini vzrok nevolje in »zalaženosti« radi zadruge. Če pa je to glavni vzrok — in profesorji so večino mnenja, da je tako — potem moramo reči samo tole: Če se bomo uklopili nezaluzenim, krivčnim represalijam, si bomo svoj položaj v organizaciji samo poslabšali. Za jutri bo morebiti res bolje — a centrala je izročila našo slabost, dognala je, da lahko vpliva na nas v svojem zmišlu tudi takrat, kadar smo mi popolnoma v pravu in ona stavi neutemelj ne zahteve — in poslednje zlo bo hujše od prvega.

Zelimo, da bi se naši profesorji o teh stvareh temeljito, mirno in stvarno porazgovorili in nato sklenili to, kar jim veleva čut za osebno in stanovsko korist in stanovsko čast.

Zdi se nam potrebno, da ob sklepu še izrečno ugotovimo, da nam teh vrstic ni narekovalo morebiti neumevanje težavnega položaja, v katerem se nahaja vzorno in požrtvovalno delavni odbor ljubljanske sekcije. Popolnoma razumemo, da je odboru mnogo do tega, da bi bil s centralo v dobrih odnosih, in ničesar nismo proti temu, da pristopi k centralni zadrugi vsakdo, kdor to želi. Centrala bi še po besedah predsednika glavne uprave že zadovoljila, če bi pristopilo kakih 30 Slovincem Centralni zadrugi. To število bi se po našem mnenju doseglo tudi, če bi imeli v Ljubljani svojo zadrugo. Nam se namreč zdi samo škoda, da nismo storili ob času, ko smo imeli s tolikim trudom nabranega že precej denarja, vsaj odločnega poskusa, priti do lastne zadruge, na katere pomoč že čaka več članov. Morebiti pa pridemo do te zadruge pozneje.

Uvidevamo pa, da bo tudi sedanja pot odbora prinesla celokupni organizaciji eno korist: če se bo namreč slovenska samostojna organizacija ustanovila kdaj pozneje, nam centrala ne bo mogla očitati, da smo ji s to ustanovitvijo odvzeli kaj članov.

Profesor

Dopisi

Sv. Katarina pri Trbižu. Srebrno poroko je praznoval 7. t. m. ravnatelj baren Bornevega velepodjetja g. ing. Fran Schnibler z go soprogo Hedvigo. Ker je bil odličen pri potovanju, jima je delavstvo privedlo ob povratku prisen sprejem. Postavili so mlaj z lepim pozdravnim napisom, okrasili s cvetjem in zelenjem njihov dom, goreli so lampičniki in pokalo je. Ob prihodu ju je pozdravil s prisrčnimi besedami zastopnik delavstva. Navzoči pevci so zapeli lepe domače pesmi in vse je pozdravljalo s krepkimi »Zivio«-klici svojega priljubljenega ravnatelja. Odlični par je bil nad lepim sprejemom vidno presenečen in se je vsem zbranim s prisrčnimi besedami zahvalil. Gospod ravnatelj je daleč naokoli znan kot pravilčen in ljubeznjiv predstojnik. S svojim postopanjem si je v vsakem oziru pridobil največjo naklonjenost in udanost vseh svojih podložnih. Tudi mi iskreno čestitamo!

Iz Mirne peči. V nedeljo dne 9. t. m. je priredila tukajšnja šola prvo obširnejšo mladinsko prireditev z večjim programom. Lepo je bilo videti naše malčke, kako so nastopali v igri »Dvaker Lenčkar« in v prizoru »Razni rokodelci« z Ribničancem na čelu. Tudi pevske točke so lepo izpadle. Pozna se, da je šola razširjena. V Mirni peči je zavel nov duh. Saj tega tudi treba. Kljub temu, da je bila udeležba dobra in je prireditev izvirno izpala, za kar gre v prvi vrsti čast god. Vrabčevi, je prišlo med prireditelji do remitor. Par pijanih elementov je hotelo pokazati v dvorini svojo podivjanost. Za o se mora šolska mladina dovesti do zanimanja za izobrazbo in družveno delo. Zahvala gre tudi g. kaplanu, ki je dovolil uporabo Društvenega doma za igro, katere čisti dobiček je namenjen za nabavo šolskih potrebnih rečnih učencem.

Stari trg pri Črnomlju. Letos, prvi petek v mesecu in letu jutraj je umrl, previden s svetlimi zakramenti, najstarejši mož v fari, Jožef Butala v Starem trgu št. 3. Rojen je bil v Dolenjih Radenich št. 12 dne 13. marca 1840, poročen l. 1860 s Kat. Lakner, rojeno 22. aprila 1837. Njegova zakonska družica, ki je tri leta starejša, še živi in je še vedno čila in krepka. Preživela sta že skupno srebrno, zlato, denarno in je imalo je še manjkalo do biserne poroke. Pokojni je bil krepka belokranjska korenina, do zadnjega leta vedno čil in krepak; zadnji čas pa ga je zapustil vid. To nadlogo in svojo zadnjo bolezen — bil je bolan nekako tri tedne — je prenašal jako potrpežljivo, da, večkrat je celo prepeval s'repe nabožne pesmice. Skozi vse življenje je bil veren in goreč častilec prav. Srca Jezusovega. Ta njegova gorečnost je proti koncu njegovega življenja vedno bolj narasla. Za o se je to božje Srce poklicalo k sebi ravno na dan. Njemu posebno posvečen. Skozi vse življenje je bil tudi eden najzvestejših pristavev SLS. K večnemu počitku smo ga položili v soboto po sv. Treh kraljih ob 4. uri popoldne ob obilnem spremljevanju sorodnikov in znancev. Naj v miru počiva!

Knjige in revije

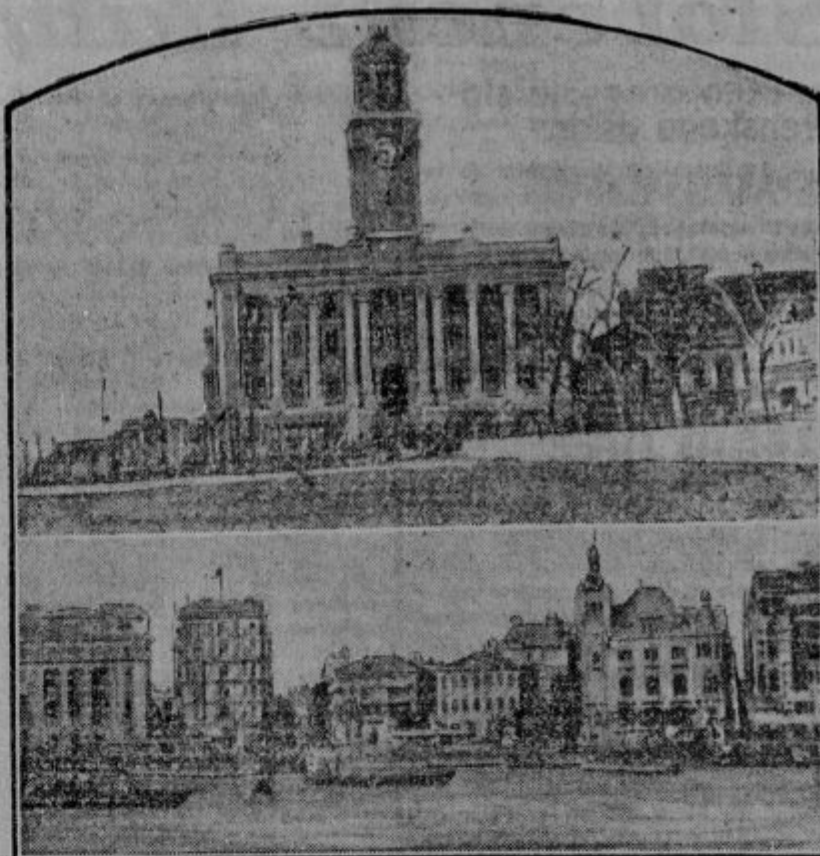
»Savremena Opština«, revija za gospodarski, socialni in kulturni napredek mest in vasi, št. 9 za december 1926 ima sledečo vsebino: 1. Smisel samouprave od dr. Miloslava Stojadinovića. 2. Samouprave in avtonomije od dr. Lazarja Markovića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 3. Občinska samouprava od dr. Velizarja Marinkovića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 4. Za svobodno občino od Svetozarja Pribitičevića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 5. Kaj je občina? od dr. A. Korošca, bivšega ministra in narodnega poslanca. 6. Vas in mesto od. Jov. M. Jovanovića, bivšega ministra in narodnega poslanca. 7. O organizaciji naše komunalne službe od Dragiše Lapčevića. 8. Samoupravno financiranje v letu 1925. od Milorada Tošića. 9. Občinski davek na nezalužno povečanje vrednosti posestev od Dragiše Lapčevića. 10. Prestop iz samoupravne službe v državno od dr. Laze Kosića. 11. Občina in zdravstvo od dr. Sime St. Petrovića. 12. Vas in mesto v Južni Srbiji od Dragana Milčevića. 13. Uprava in samouprava od dr. Miloslava Stojadinovića. 14. Socialni razvoj Splita od dr. Krunoslava Bogo. 15. Belgrad, dva — trije momenti iz njegove komunalne politike od dr. Dušana Pantića. 16. Nekaj o zgradnji ulice v Belgradu od dr. Če. Gjurjevića. 17. Načrt zakona o mestih. 18. Vazneje odločbe Državnega sveta. 19. Razno. 20. Ocene. — Uredništvo in uprava »Savremena Opština« se nahaja v Vuka Karadžića ulici št. 11, L. Belgrad. Naročnina znaša letno 200 Din. Posamezna številka 25 Din. Za inozemstvo 200 Din letno. — Občine, kakor tudi ostali naročniki, se pozivajo, da tekoj poravnajo dolžno naročnino. Naročnino sprejemajo vse pošte v kraljevini na čekovni račun št. 55.143 Poštne hranilnice v Belgradu. — Dr. Korošec članek »Kaj je občina?« je izredno zanimiv. Opusuje doček občin in razmerje stank in države do občin. Aktualno revijo pripravljamo vsem v naročbo.

Baron Pompeo Alois
italijanski poslanik v Albaniji, ki je pri-
pravil zadnjo italijan.-albansko pogodbo.

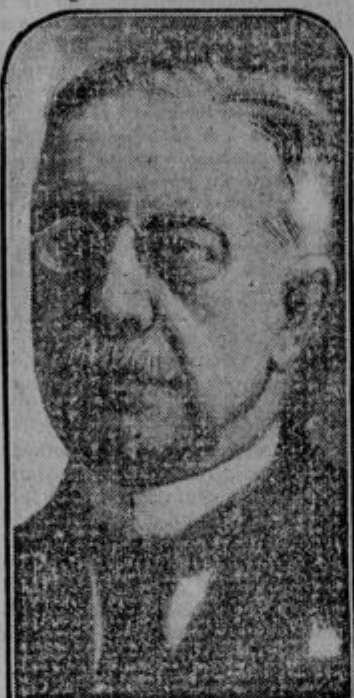
Ahmed Zogu,
predsednik albanske republike.

H hravim dogodkom na Kitajskem:
carinarnica (zgoraj) in pogled na obrežje v Hankovu.

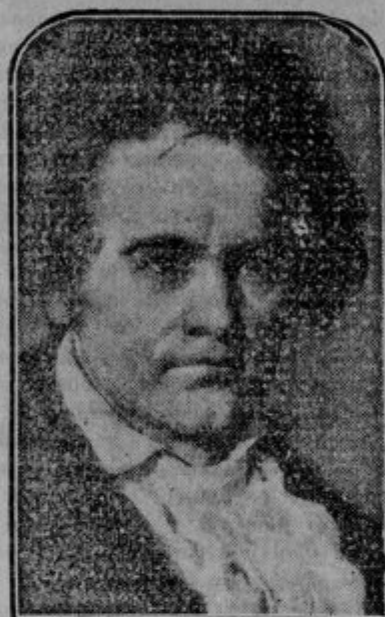
M. v. Neurath
nemški poslanik v Rimu, ki je podpisal
zadnjo nemško-italijansko pogodbo.

dosedanji francoski poslanik v Belgradu.

Baron Šidehara,
japonski minister za zunanje zadeve.

Beethoven,
čigar stoletnico obhajamo letos.

Dr. M. Curtius,
kateremu je poverjena sestava nove
nemške vlade.

Henri Cambon in de Vaux,
francoska poslanika v Sofiji
in Tirani.

J. Š:

Propadanje čl. demo- kratske stranke.

Praga, 10. januarja.

Narodna demokratska stranka dr. Kramarja zastopa koristi bank in je po svojem kulturnem programu svobodomiseln. V glavnih točkah svojega programa se strinja z jugoslovensko samostojno demokratsko stranko. Vendar pa jugosl. SDS v marsičem ni vredna, da velja za sestro čl. nar. demokratske stranke. Čsl. nar. demokratska stranka ima res dobre in spos. bne politike. Vodja dr. Kramar je bil zaradi svojega dela za narod v vojnem času obsojen na smrt. Prvi finančni minister dr. Rašin, ki je kljub mnogo večjim zmešnjavam ko v SHS dvignil čl. krono na mnogo višjo stopnjo od jugoslov. dinarja, stabiliziral valuto in rešil čl. narodno gospodarstvo poloma, je bil demokrat. Čsl. demokraci tudi niso nikdar uporabljali takih metod kakor Pribežević in dr. Žerjav, ko so imeli oblast v rokah. Resno so si prizadevali omiliti slovaško vprašanje in pretirani centralizem na Slovaškem.

Kljub temu pa so spoznali, da je treba poseči po sredstvih obupnežev, kakor ostale »demokratske« stranke, če se hočejo kljub zastareli ideologiji obdržati na površini. Kakor poliska in jučosl. dem. stranka so sprejemali pod svojo streho vse najrazličnejše disidente in skrahirance. Kakor se jučosl. SDS zavzema za hrvatsko narodno cerkev in za pravoslavje, ne iz ljubezni do teh ver, temveč iz človeka

sovraštva do katoličanstva, tako je tudi čl. nar. demokratska stranka delala agitacijo za narodno cerkev, dokler ni začel njen »patrijarh« dr. Farsky nastopati na volivnih zborovanjih nar. socialistične stranke in dokler ni nar. cerkev izdala tik pred volitvami l. 1925 oglasa na vernike v korist nar. socialistom. V krilu čl. demokratske stranke je našla zavetje organizacija husitskih žen in Hudecovi disidenti naprednih socialistov. V svojem okrilju je organizirala celo spiritistična društva (te rešilne biljke se še dosedaj jugosl. SDS menda ni oprijela?). Kakor se v časopisju jučosl. SDS ne priznava ukrajinski in beloruski narode, temveč se hoče te desetmilijonske narode proglašati za Velikorus, tako so tudi čl. demokraci hoteli Ukrajince v Podkarpatski Rusiji, ki pripada Češkoslovaški, pretopiti v Ruse. Dr. Rašin se je sicer takim nevarnim poskusom upiral in je tudi izstopil iz frama-sonske lože, ko je spoznal njihove cilje, toda dr. Rašin je postal žrtev zavratnega napada, a v stranki so se javili cekini.

Ti cekini sicer niso iz iste snovi kot slovenski, vendar je na njih isto prekletstvo; vsak tak poskus se je nazadnje ponesrečil. Tem več nade pa so imeli v svoje najmlajše in najbolj ljubljene in najbolj uporne dete, v fašizem. Fašistični pokret je bil zelo močnejši pred julijem sokolskim izletom, ko je ob času obstrukcije komunistično-socialistični blok s svojimi akcijskimi četami grozil z diktaturo. Praški nemiri, ko je nahujskano komunistično-socialistično delavstvo ranilo 52 policajev, so vzbudili simpatije za fašizem celo v krogih, ki niso bili demokraci nikdar naklonjeni. Kakor

je poročal »Slovenec« že pred izletom in je oktobra l. l. izjavil tudi g. prezident dr. Masaryk, so nameravali fašisti takrat napraviti prevrat. Toda takrat je postal general Gajda neljub getovim krogom in na podlagi več let starih dokumentov iz ministrstva narodne obrambe je nastala tkzv. Gajdova afera, ki je precej škodovala fašističnemu gibanju.

Kljub temu pa so se fašisti naglo širili zlasti med delavstvom na račun socialnih demokratov in socialistov. Delavstvo je spoznalo, da je socialistični program zastarel in da v socializmu ni rešitve. Ekstremni elementi so šli v komuniste, dobijkaželjni med fašiste, ki so jih podpirali podjetniki, trezni in še verni

pa v vrste kršč. socialistov, organiziranih politično v čl. L. S., ki štejejo po uradni statistiki začetkom l. 1926. nad 135.000 članov.

Toda zopet se je ponovila zgodba o cekinu. Na zadnjem običnem zboru dne 1. in 2. januarja t. l. so tudi fašisti odpovedali. Zvolili so si degradiranega generala Gajdo za predsednika, ter se proglasili za neodvisno, kar pomenja ustanovitev lastne stranke. Demokrati pa se tolažijo z bornim ostankom zvestih. Hočejo namreč še en cekin. — Oba nezakonska otroka materializma, socializem in liberalizem, sta bolna. Zdi se, da bodo volitve v oblastne skupščine dale slovenski SDS zadnjo rano — milostni udarec.

Velik požar v Pragi.

V Pragi je bil v nedeljo strašen požar, ki je spravljal na n-rge pol mesta. Višehradске utrdbe se razprostrile čez prošor, ki obsega več sto kvadratnih metrov. Prej je bila v njih artilerijska delavnica. Zadnja leta so služile kot garaže za poštno omni-buse in za avtomobilsko delavnico poštnega ministrstva. V tej zgradbi, ki je nekoč služila kot utrdba, so shranjevali tencin, olje in druge eksplozivne snovi, čeprav se zgradba nahaja sredi mesta.

V nedeljo proti šestim je v mizarskem oddelku nastal ogenj, katerega je zapazil delovodja Kavirek. Neznaten ogenj sta takoj začela dva gasilci. Ker se jima to ni posrečilo, sta poklicala na pomoč gasilstvo. Vseled silnega viharja se je ogenj v času, preden je prišlo gasilstvo, strahno razširil. Okrog pol 9 je bilo že okrog 1000 kvadratnih metrov zgradb v strašnih plamenih. Nevarnost za

okolico je bila velikanska. Celo vrsto hiš so izpraznili. Višehradska stolnica je bila tudi v nevarnosti.

Pri gašenju je sodelovalo gasilstvo iz Prage in okolice, policija, crožništvo, vojaštvo, vendar se je posrečilo rešiti samo dva avtobusa. Več kot dvalet velikih voz je zgorelo. Okrog pol 10 se je porušila streha utrdbe. Okrog pol 11 ponoči je ogenj dosegel zaloge bencina in olja. Posode so začele eksplodirati s strašnim pokom.

Človeških žrtev ni bilo. Po 12 je začel požar pojmajati. Okrog ene je bila nevarnost širjenja požara odstranjena. Šest oseb je dobilo strašne opekline. Radovedno občinstvo je morala policija s silo odganjati. Po eni zjutraj se je posrečilo gasilcem rešiti 11 avtobusov. Požar je trajal do ponedeljka zvečer. Zgradba in prestor sta bila last mestne občine.

Italijani rujejo tudi v Švici.

Tessinska Liberalna družba, v kateri so organizirani švicarski Italijani, je pred kratkim sklenila, da bo praznovala svojo 50 letnico v Milanu na posebno slovesen način. Milanski prefekt pa je po nalogu iz Rima vsako demonstrativno prireditev prepovedal, češ, da Italija ne more dovoliti, da bi inozemske opozicije prirejale na njenih tleh demonstracije proti svoji domovini. Berlinska »Germania« meni, da Italija te prepovedi pač ni mislila iskreno, marveč si je hotela le prihraniti krepko zavrnitev iz inozemstva, ki bi bila prav tačas tembolj upravičena, ko se Italija tako ogorčeno pritožuje proti agitaciji italijanskih emigrantov v Franciji. Razen tega se ji morda zdi koristno, da o priliki pokaže svojo neinteresanost na neodrešenih ozem-

ljih, ki so manjšega pomena. Seveda pri tem njeni odkritosrčnosti ni posebno verjeli. — Kar se tiče Tessinske Liberalne družbe, je bila ustanovljena v času, ko je Garibaldi leta 1878. na ljudskem shodu v Rimu zahteval združitev vseh dežel, v katerih bivajo Italijani in je pri tem izrečno imenoval tudi švicarski kanton Tessin. Končno meni »Germania«, da pomenja tessinsko zborovanje v Milanu nov oblak na evropskem nebu.

Žepni koledarček 1927

z notesom, vezan v platno, Din 10—
JUGOSLOV. KNJIGARNA v Ljubljani.

Gospodarstvo

Gibanje cen v letu 1926.

Indeks cen v trgovini na debelo, ki ga objavlja belgajski »Privredni pregled« kaže v letu 1926 precejšnje spremembe. Primerjajoč indeks cen v decembru 1925 z indeksom v decembru 1926 vidimo, da je isti v l. 1926 padel od 1640 na 1527, torej za 5,6%. Vendar pa tendenca v gibanju cen tekom leta ni bila enotna. Od 1640 v decembru 1925 je indeks cen do februarja padel na 1556. V marcu in aprilu se je nekoliko dvignil naskar je prišel rapidno padati in dosegel v avgustu najnižjo točko — 1443. Če primerjamo indeks v avgustu z onim v decembru 1925 tedaj vidimo, da so v tem razdobju cene padle za 12%. Od avgusta do decembra pa se je indeks zopet znatno dvignil (od 1443 na 1527) tako, da je koncem leta celokupni padec cen znašal le še 5,6%.

Spremembe v posameznih skupinah tudi niso enotne. Indeks cen poljedelskih proizvodov zaznamuje v l. 1926 večje spremembe sezonskega značaja, vendar ka je končna razlika med indeksom v decembru 1925 in decembru 1926 le malenkostna (1478 v decembru 1925 in 1472 v decembru 1926). V skupini »živilna in živilski proizvodi« pa je opaziti močno valovanje. Od 1895 v decembru 1925 je do avgusta 1926 padel indeks cen živine in živilskih proizvodov nič manj kot 27,6% na 1371 naskar se je do decembra zopet dvignil na 1706. Velike spremembe je zaznamovati tudi pri indeksu cen sadja in sadnih proizvodov, ki je od marca do avgusta padel za 31% (od 1538 na 1056) naskar se je zopet nekoliko dvignil in dosegel v decembru 1233 točko. — Gradbeni material se je v teku l. 1926 podražil za 8% (indeks cen se je dvignil od 1774 na 1910); malenkostne spremembe kažejo cene kolonijalnega blaga. Znatilno pa je konstantno padanje cen industrijskih proizvodov; indeks cen industrijskih proizvodov je tekom leta nazadoval za 11,4%, od 1862 na 1650.

Absolutno navišji indeks je zaznamovati koncem leta v skupini gradbenega materiala (1910), najmanjši pa v skupini kolonijalnega blaga.

Statistika dohodnine za leto 1926.

Delegacija ministrstva financ objavlja uradno, da izide dne 13. t. m. v »Uradnem listu« št. 4 ex 1927 statistika v Sloveniji predpisane dohodnine za leto 1926. Iz te statistike je razvidno, da je bilo v letu 1926 v Sloveniji 31.200 dohodninskih zavezancev, ki so imeli skupaj 431.742.000 Din čistih dohodkov.

Od teh dohodkov dobi država na davku 20.480.285 Din; na 10% povišku 291.327 Din; na 15% povišku 420.386 Din, na edinstvenem državnem pribitku 17.907.072 Din, na 30% izrednem pribitku 11.729.712 Din; skupaj torej 50.828.791 Din, t. j. okroglo 50.830.000 Din ali v odstotkih izraženo 11,7% od ocenjenih dohodkov.

Predpis dohodnine poviškov in državnih pribitkov znaša: za mesto Ljubljana 13 milijonov 074.000 Din ali 25,7%, za avtonomna mesta: Celje, Maribor, Ptuj 8.150.000 Din ali 16%, za Prekmurje 1.674.000 Din ali 3,3%, za vso ostalo Slovenijo 27.932.000 Din ali 55%, torej skupaj 50.830.000 Din, t. j. 100% od celokupnega predpisa.

Zivnorojska zadruga za Slovenske gorice. Pretekli teden se je ustanovila za Slovenske gorice v St. Lenartu živnorojska zadruga. V prvem odboru so: gg. Šuman Maki, posestnik v Radehovi, Jakob Arnuš, župan in posestnik v Šetarjevi, Ernest Pollanetz, Henrik Sarnitz, Karl Aubil, vsi posestniki pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, Fran Schön-

wetter, posestnik v Zamarkovi, Ludvik Breznik, pos. v Sp. Zerjavcih in Janez Kolerič, pos. v Zg. Zerjavcih. Član zadruge more postati vsak živnorojec v območju Slovenskih goric, ki se zaveže, da bo pospeševal zadržne cilje. Zivnorojci iz gornjega ozemlja se naj zglasijo v svrhu sprejema v zadrugo do 1. marca t. l. v pisarni Franca Stupica notarja pri Sv. Lenartu v Slov. goricah ter s pristopom prispevajo k gospodarskemu napredku in povzdigi splošnega blagostanja v svoji ožji domovini.

Državni dohodki iz neposrednih davkov. V prvi polovici tekočega proračunskega leta so znašali državni dohodki iz neposrednih davkov 725 milijonov 80.247 Din. Napram proračunu predvidenim dohodkom v znesku 924.220.382 Din znaša torej primanjiljav za prvo polovico l. 1926-27 199.190.135 Din ali 21,5 odst., medtem ko so v proračunu za leto 1925-26 državni dohodki iz neposrednih davkov preokorajili predvideno vsoto za 130 milijonov 906.877 Din. Če računamo, da bodo v drugi polovici tekočega proračunskega leta ti dohodki dosegli isto vsoto kakor v prvi polovici, bodo za celo proračunsko leto 1926-27 znašali državni dohodki iz neposrednih davkov 1450 milij. Din ali za 400 milij. manj kakor predvideno. Iz tega je razvidno, da je v novem proračunu predvidena vsota 1828 milij. Din mnogo previsoka, posebno če vzamemo za podlago naše kalkulacije dohodke v prvi polovici tekočega proračunskega leta.

Vprašanje trgovske pogodbe s Francijo in carina na vino. Kakor se poročja iz Belgrade, so bila pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe s Francijo prekinjena samo radi nesodlasja v vprašanju carine na vino in radi vprašanja zaščite francoskih vin z ozirom na naziv. Francozi so zahtevali, da se zniža carina na vino na 50-60 zl. Din za 100 litrov. 50 zl. Din naj bi se plačalo pri uvozu vin, ki imajo zaščiten naziv z ozirom na kraj, kjer se pridelujejo (torej francoska vina) in 60 zl. Din pri uvozu ostalih vin. (Nekateri slovenski vinogradniki trdijo, da je Francija zahtevala znižanje carine na 80 zl. Din.) Naša delegacija je bila mnenja, da Franciji ne moremo dati glede uvozne carine na vino večjih ugodnosti kakor pa Italiji, to je 100 zl. Din za 100 l. Ker pa so se v zadnjem času našli odnosi s Italijo spremenili, ni izključeno, da se bo med našo in francosko tezo našel kompromis. Težje bo doseči kompromis v vprašanju zaščite francoskih vin glede naziva, ker nimamo še zakona o kontroli vina v naši državi. Ker je potrebno, da se čim prej regulirajo naši trgovski odnosi s Francijo, se pričakuje, da bodo naši delegati in s'rokovnjaki v svrhu nadaljevanja pogajanj v kratkem odpotovali v Pariz.

Likvidacija. Kmečka hranilnica in posojilnica v Naračah, reg. zadr. z neomejeno zavezo, je prešla v likvidacijo.

Održava konkurza. Ker je bila vsa masa razdeljena, je odpravljen konkurz o imovini Slavka Bregarja, trgovca v Novi cerkvi.

Pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe s Nemčijo. V ministristvu za trgovino in industrijo se pripravlja material za trgovska pogajanja s Nemčijo, ki bodo v kratkem prišla. Zagrebška trgovska in obrtna zbornica je radi tega pozvala gospodarske kroge, da ji v najkrajšem času sporočijo želje, na katere naj bi se ozirala naša delegacija pri sklepanju trgovske pogodbe.

Kurz Blerovega posojila. 8. januarja je na borzi v Newyorku dosegel kurz obligacij Blerovega posojila 89 1/2 dol. za nom. 100 dol. To je najvišji kurz, ki je bil kdaj dosežen. Ažijo napram emisij-skim kurzom (20,25) znaša pri tem kurz 4 1/2 dol.

Koncentracija bančne kapitala v Avstriji. V času neutrave povojne konjunktore, povzročene vsled inflacije, je tudi v Avstriji hitro naraslo število bančnih zavodov. Po stabilizaciji valute pa se je njihov izkazal, da je število denarnih zavodov z ozirom na obseg denarnega prometa preveliko. Od leta 1923. se je deloma vsled bančnih konkurzov, deloma vsled likvidacij in fuzij število denarnih zavodov skrčilo na polovico. V početku l. 1923. zaznamuje statistika v Avstriji 76 bank (deln. družb), leta 1924. 68, l. 1925. 51, l. 1926. 43 in v početku leta 1927. le še 38 bank. Vendar koncentracijski proces še ni končan. Računa se, da bo od 76 bank, ki so še poslovale l. 1923., ostalo končno le še 30.

Rekordna produkcija premoga v Nemčiji. V letu 1926. se je v Nemčiji nakopalo 145 milij. ton črne premoga (1923 62,2, 1913 140,7 milij. ton) in 138,3 milij. ton črne premoga (1925 118,2, 1913 87,2 milij. ton). Produkcija črne premoga je prekorajila predvojno produkcijo na sedanjem ozemlju za 8%, produkcijo v l. 1923. pa za 183%; produkcija rjavega premoga na predvojno produkcijo za 59%, prod. v letu 1923. pa za 17%. Značilno je dejstvo, da se je vsled mehanizacije in racionalizacije znatno dvignila produktivnost posameznega rudarja. V primeri z l. 1913. se je na posameznega rudarja in štih odpadkov, produkcija dvignila v Ruhru od 924 kg na 1145 kg (+ 23%), v zgornji Šleziji pa od 1139 kg na 1290 kg (+ 13%).

Likvidnost na evropskem in ameriškem denarnem trgu. V zadnjem času je opaziti veliko likvidnost na zapadnoevropskem in ameriškem denarnem trgu. Nemška državna banka je že znižala diskont od 6 na 5%; pričakuje se, da bodo nemški državni banki v kratkem sledile angleška banka in severnoameriške federativne rezervne banke. Tudi v Avstriji se bo v kratkem znižal oficijelni diskont.

Borza

Dne 12. januarja 1927.

DENAR.

Zagreb, Berlin 13.4903—13.5203 (13.495—13.525), Italija 239.63—241.63 (242.93—244.93), London 275.40—276.20 (275.35—276.15), Newyork 56.65—56.83 (56.63—56.83), Pariz 224—226 (224.83—226.83), Praga 167.80—168.60 (167.75—168.55), Dunaj 7.985—8.015 (7.985—8.015), Curih 10.94—10.97 (10.945—10.975), Amsterdam 22.745—22.805 (22.774—22.834).

Curih, Belgrad 9.11 den. (9.15), Budimpešta 90.60 (90.95), Berlin 123.00 (123.05), Italija 21.95 bl. (22.15 bl.), London 25.17 bl. (25.1775), Newyork 518.75 (518.75), Pariz 20.60 (20.58), Praga 15.35 (15.95), Dunaj 73.05 (73), Bukarest 2.725 (2.75), Amsterdam 207.45 (207.50), Bruselj 72.15 (72.10), Kopenhagen 138.20 (138.15).

Dunaj, Devize: Belgrad 12.47, Koda 188.95, London 34.41, Milan 29.83, Newyork 708.85, Pariz 28.60, Varšava 78.52, Valute: dolarji 706.00, angleški funt 34.24, francoski frank 28.27, lira 29.67, dinar 12.45, češkoslovaška krona 20.97.

Praga, Devize: Lira 142.42, Zagreb 59.30, Pariz 133.90, London 163.27, Newyork 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana, 7% invest. posoj. 83—85, vojna oblikodnina 353—356, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 195—198, 197 zakli., Ljubljanska kreditna 150 den., Merkan 119 90—100, Prasteliona 80 den., Kred. zavod 170—180, Strojne 100 bl., Trbovlje 370 den., Vevče 120 den., Šavbra 55—65, Sešir 104 den.

Zagreb 7% invest. posoj. 82—83, jna oblikodnina 351—355, Hrv. esk. 102—103, raščedion 360—362.50, Ljublj. kreditna 170 den., Sečerna 450—475, Slavonija 32—34, Trbovlje 337—370, Vevče 120 den.

Dunaj, Podon.-savska-jadren. 88.90, Živno 78.20, Alpine 43.75, Greinitz 5.80, Kranjska inu-rijska 47.5, Trbovlje 47.4, Hrv. esk. 14.80, Leykam 13.00, Hipobanka 75.00, Avstr. tvornice za dušik 29.00, Gutmann 35.00, Mundus 139.50.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Cetrtek, 13. januarja: Zaprtlo.
Peček, 14. januarja: Schiller: KOVARSTVO IN LJUBEZEN. Red D.

Sobota, 15. januarja ob 16. uri: Golia: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Dij. predstava pri znanih cenah. Izven.

Nedelja, 16. januarja ob 15. uri pop.: Golia: TRI-GLAVSKA BAJKA. Ljudska predstava pri znanih cenah. Izven.

Ob 20. uri zvečer: Schönthan: UGRABLJENE SABINKE. Izven.

Pondeljek, 17. januarja: Courteline: STALNI GOST — BOUBOURCQUE. Red A.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Cetrtek, 13. januarja: TANNHAUSER. Red E.
Peček, 14. januarja: Zaprtlo.

Sobota, 15. januarja: BRIVEC SEVILSKI. Delavska predstava pri znanih cenah. Izven.

Nedelja, 16. januarja ob 15. uri: Verdi: OTHELLO. Ljudska predstava pri znanih cenah. Izven.

Pondeljek, 17. januarja: Zaprtlo.

Premijera Goldenijeve komedije »Pri lepi krenarice«, naznanjena za petek, se mora radi boleznij v družini g. Gregorina preložiti. V petek se vprizori Schillerjeva tragedija »Kovarsvo in ljubezen« za abonma D.

Mariborsko gledališče

Cetrtek, 13. januarja ob 20: ORLOV. Ab. C. Kupani.

Peček, 14. januarja: Zaprtlo.

Sobota, 15. januarja ob 20. uri: VECNI MLADENIČ. Premijera. Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. A. Danila.

Nedelja, 16. januarja ob 15: VECNI MLADENIČ. Predstava za zunanje goste.

Iz gledališke pisarne. (P. t. abonam.) — Kdor izmed gg. abonantov se želi deležiti današnjega koncerta Glasbene Matice, a ima v gledališču nočjo abonma, si lahko to predstavo ogleda drugje, ako do sedmih zvečer javi to gledališču.

Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. A. Danila. Opozorjamo cenjeno občinstvo na po-

membo slavje, ki bo v gledališču v soboto dne 15. t. m., kjer bo glavni podelilec umetniškega delovanja g. A. Danila. Nastopil bo v naslovni vlogi zabavne in zanimive moderne komedije »Veni mladenič«. Vabila za proslavo smo že razposlali. Če smo slučajno pri tem koga prezrli (kar je bilo pri veliki razposiljavi čisto mogoče), ga vabimo tem potom, rosinu pa, da se vsopnice čimprej rezervirajo. (Tel. 382.)

Naznanila

Druga damska seja za prireditel'ev Tatjaninega večera se vrši v soboto ob 4 uri popoldne. Odbor. »Zenski Pokret« v Ljubljani priredi četirto predavanje v petek, dne 14. januarja t. l. v damski sobi kavarne »Emona« ob 5. uri popoldne. Predava g. Katarina Bogdanović, profesorica iz Belgrade, o temi »Zenske organizacije in ženski klub« na Angleškem.

Redni občni zbor društva drž. pisarniških uradnikov se vrši dne 16. januarja 1927 ob pol 9 v restavraciji Miklič poleg glavnega kolodvora v Ljubljani.

Pridobivate novih naročnikov!

Spori

Važni sporni dogodki.

Wacker si je z zmago nad Slovanom 3:1 priboril dunajski zimski pokal. — DFC je premagal Libeu 10:1, Sparta pa Kolin 5:1. — Hungrari se sedaj na Španskem malo bolje godi in se je borila v Barcelni proti F.C. Barcelona 4:4. — Avstrijci so povsod popravili svoje prejšnje poraze; Admiria se je borila v Parizu proti Red Star Olimpu 3:1, Austria proti močvuri mesta Bordeaux 6:0 (beremo tudi 6:1 in 7:2, vsekakor visoka diferenca), Rapid je pa ostal zmagovit v tekmi z moštvom Kaira 3:0 in je premagal v Aleksandriji »evropski team« (večinoma Angleži) 5:2.

Boj v tenisu med Danci in Čehoslovaki se je končal 3:2. To je bil boj amaterov, zato se tudi brata Koželuha, Macenauer i. dr. niso borili. Z debelimi črkami pišejo listi o zmazi Tildena nad Špancem Alonso; nam se to nič posebnega ne zdi, saj Tilden Alonsa zmeraj premaga.

Italijan Valente je prehodil 20 km v 1:36:59.2.

V zadnjem »Sportnem tednu« smo omenili Avstraleca Charitona in smo rekli, da bo na prihodnji olimpiadi spet nastopil ter da bo tekmoval proti Japoncu Takaši. Svojo izbrano formo je dokumentiral zadnjič s tem, da je plaval pol milije v novem rekordnem času 10:32. Isto razdaljo — pol milije = 880 yrdov = 804 035 m — je plaval Američanka Marta Norelius v Baltimore na Novega leta dan v novem ženskem rekordnem času 12:21; prej Angležinja Edith Manner v 13:01.2. Dalje je plavala Marta 700 y v 9:52.4, 600 y pa v 8:25. — Argentinski plavalec Zorila se je v svrhu trenazhe preselil v Newyork in prav dobro napreduje; postaja Weissmuellerju nevaren. 100 y je plaval v 52 sekundah, samo za 0.4 pod W. rekordom. Tudi Borgn postaja nevaren.

Rudi Wacener je premagal Haymanna ter si je s tem priboril nemško prvenstvo v boksu teške kategorije. — Tex Rickard je sklenil s Tunneyem pogodbo, ki se začne s 1. julijem. Tunney dobi 450.000 dolarjev kot garancijo in še 50 odst. vseh dohodkov, ki gredo nad 1 milijon. Preden pridejo boksorji do Tunneya, bodo morali napraviti tole križavo pot. Najbrž že v februarju se bosta borila Paulino in Berlenbach, če bo premagal Paulino Knuta Hansena. V marcu se bosta borila Maloney in Sharkey in nato zmagovalca iz obeh bojev, četrti boj se bo bil med enim imenovanih štirih bokserjev in med Jackom Delenay. Zmagovalce v tem boju bo nastopil proti Tunneyu. Če bo vse tako šlo, kot si Tex predstavlja, bo to vendarle enkrat prava svetovnopredstvena tekma.

Nad pol milijona je na Nemškem avtomobilov in motornih koles, na Francoskem pa nad 1 milijon. Izredno hitro gre naprej, še pred enim letom je bilo na Francoskem šele pol milijona avtomobilov.

AMSTERDAM 1923.

Niti ne čutimo ne, tako hitro se olimpiada bliža. Ze prihodnje leto bo, Eksekutivno Mednarodnega olimpijskega odbora, te dni v Bruslju zborujo, je obiskalo odposlanstvo holandskega organizacijskega odbora, da se posvetujejo o posameznostih programa za olimpijske igre. Sporazumno z mednarodnimi zvezami predlađa odbor, naj se vršijo tekme v hokeju od 17. do 26. maja, nogometne tekme pa od 27. maja do 15. junija, svečana otvoritev bo 28. julija, konec tekem pa 12. avgusta. Predsednik Baillet-Latour je nato poročal, da so privedla pogajanja med olimpijskim odborom in med veslaško zvezo do obojestransko

Sir H. Rider Haggard:

85

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Nato je duhoven odstranil obvezo in pustil, da je Guatemokova kri kapljala v drugo manjšo skodelo. Potem je stopil k meni, pomočil prst v kri in se me dotaknil z njim na čelo rekoč:

»V prisotnosti in v imenu boga, našega gospoda, ki je vse povsod in vidi vse stvari, te zaznamujem s to krvjo in te naredim s tem, da si od te krvi. V prisotnosti in v imenu boga, našega gospoda, ki je vse povsod in vidi vse stvari, zlijem tvojo kri na zemljo.« (Tako govoreč je zlijl kri na tla.) »Kakor se ta tvoja kri pogrezne v zemljo, tako naj se pogrezne spomin na tvoje preteklo življenje in pozabi, zakaj zopet si se rodil kot član anahuaškega ljudstva. V prisotnosti in v imenu boga, našega gospoda, ki je vsepovsod in vidi vse stvari, pomešam te krvi,« (s temi besedami je zlijl kri iz ene skodele v drugo) in se ž njimi dotaknem tvojega jezika« (tako rekoč je pomočil prst v skodelo in se dotaknil z njim konca mojega jezika) »in ti velim, da prisežeš takole:

»Naj pride vsako zlo, kateremu je podvrženo človeško meso, v moje meso, naj živim v bedi in nesreči, naj umrjem mučen strašne smrti, naj bo moja duša zavržena iz hiše solca in naj tava brez doma v temi, ki je za zvezdami, ako prelomim to svojo prisego. Jaz, Tjule, prisegam, da bom zvest anahuaškemu ljudstvu in njegovim zakonitim vladarjem. Prisegam, da se bom bojeval zoper njegove sovraž-

nike, da bodo uničeni, posebno pa zoper Tjule, dokler ne bodo poginili v morje. Prisegam, da ne bom javno žalil anahuaških bogov. Prisegam, da sem poročen z Otomi, kneginjo rodu Otomi, hčerjo mojega vladarja Montezume, za tako dolgo, dokler bo živea. Prisegam, da ne bom poskusil pobegniti z dežele. Prisegam, da se odpovedujem očetu in materi in deželi, v kateri sem se na novo rodil; in ta moja prisega velja, dokler ne bo ognjenik Popokatepetl nehal bruhati dima in ognja, dokler ne bo nobenega kralja v Tenoktitlanu, dokler ne bo roben duhoven več daroval na oltarjih bogov in anahuaško ljudstvo ne bo več ljudstvo.«

»Ali prisežeš vse reči, vsako in sleherno?«

»Prisežem vse in sleherno,« sem odgovoril, ker sem moral, dasi je bilo v prisegi marsikaj, kar mi ni bilo nič kaj všeč. In čujte kako čudne stvari so se prigodile. Tekom petnajstih let izza tiste noči je ognjenik Popokatepetl nehal bruhati dim in ogenj, kralji so nehali vladati v Tenoktitlanu, duhovniki so nehali darovati na oltarjih bogov, in anahuaško ljudstvo ni bilo več ljudstvo; moja prisega je postala neveljavna. In vendar so duhovni, ki so ustanovili to obliko prisege, vzeli te reči kot primere neminljivosti!

Po prisegi je stopil Guatemok k meni in me objel rekoč: »Dobrodošel, Tjule, brat mi po krvi in sreji! Sedaj si naš in mi pričakujemo od tebe pomoči in sveta. Pojdi, sedi zraven mene.«

Dvomljivo sem pogledal Kuittlahuo, ta pa se je prijazno nasmejala in rekla: »Tjule, sodba je pri kraju. Sprejeli smo te medse in ti si prisegel slovesno prisego, da nam boš brat; ako jo prelomiš, boš umrl grozne smrti na tem svetu, na drugem pa te bodo mu-

čili zlodeji na vekov veke. Pozabi vse, kar je bilo mogoče izrečeno v tej uri pretehtavanja; tehtnica se je nagnila na tvojo stran in bodi prepričan, ako nam ne boš dal vzroka, da bi dvomili nad teboj, tudi ti ne boš imel vzroka dvomiti nad nami. Kot sprog kneginje Otomi si sedaj velikaš med velikaši, imaš čast, dostojanstvo in velika poestva, in kot tak sedi poleg brata Guatemoka in se udeleži našega zbora.«

Storil sem, kakor mi je rekel, in Otomi je odšla iz dvorane. Nato se je Kuittlahua iznova oglasil in je govoril, ne o meni in mojih stvareh, ampak o nujnih državnih zadevah. Govoril je počasi, tehtno, in več kot enkrat je izgubil od žalosti glas. Pravil je o silni nesreči, ki je zadela deželo, o smrti nešteti njeni najvrlejših vojakov, o klanju duhovnov in vojakov na piramidi in o oskrunitvi bogov svojega ljudstva. »Kaj nam je storiti v tej sili?« je vprašal. »Montezuma umira v ujetništvu Tjulov in cgenj, katerega je bil izanetil, požira vso deželo. Noben trud, noben napor ne more streti železne moči teh belih hudičev, ki so oboroženi s čudnim, strašnim orodjem. Dan za dnevom je azteško orožje nesrečno. Kdo, kaj naj jim pomaga sedaj, ko so bogovi, naši varuhi, razbiti prav v njihovih svetiščih, ko teče po oltarjih kri njihovih duhovnikov, ko so orakliji nemi ali pa odgovarjajo samo z besedami čbupa?«

Ko je končal, so vstajali knezi in poveljniki drug za drugim in govorili vsak po svoji pameti. Naposled so bili govorili vsi in Kuittlahua se je ozrl proti meni in rekel:

»Novega svetovalca imamo v svoji sredi, ki pozna vojskovanje in šege belih ljudi, ki je še pred eno uro sam bil bel človek. Ali nima besede tolažbe za nas?«

»Govori, brat,« je rekel Guatemok.

Pripotočamo LJUDSKO KNJIZNICO (jugoslovanska knjižarna v Ljubljani): 19. sv. J. O. Curwund, Kazan, voljč pes. Kanadski roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. sv. Ed. About, Kralj čora, 18 Din, vezan 30 Din. — 21. sv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda, 30 Din, vez 40 Din. — 22. sv. Otoka kaplana Grenta, Popotovanje okoli sveta, Roman v treh delih 48 Din, vez 58 Din.

PRALNICA IN LIKALNICA

HAMANN,

LJUBLJANA, MESTNI TRG št. 8 (NA DVORIŠČU)

zadovoljivega zaključka. Predela za olimpiado so sedaj nekako končana. Že v najbližjem času bo poslala Holandska 53-im v Mednarodnem olimpijskem odboru združenim državam povabila za Amsterdam. Prav zelo radovedni smo, kaj je napravil doslej naš jugoslovanski olimpijski odbor.

HAGENLOCHER PREMAGAN.
V New Yorku se je vršila tekma za svetovno prvenstvo v biljaru. Naslov je branil Nemeč Erich Hagenlocher, ki je bil dobil v Ameriki drugo domovino, izval ga je pa prejšnji svetovni prvak Willie Hoppe. Šlo je na 1500 točk. V prvi rundi, na 500 točk, si je Hagenlocher zagotovil sicer 100 točk več, v naslednjih dveh je bil pa Hoppe boljši in je dosegel 1500 točk, dočim jih je nabral Hagenlocher samo 1387.

Polzvedovanje
Dolžna gospa, ki je pred vstopom v vlak v Litiji pobrala »pelca«, se prosi, da v svojem interesu istega odda v upravnistvo »Slovenca«, ker je dobro znana.
V trgovini Lucin se je v petek našla manjša vsota denarja. Dobi se istotam.

RADIO
PROGRAM.
Breslau 322.6, Praga 248.9, Leipzig 285.8, Frankfurt a. M. 428.6, Brno 441.2, Rim 454.3, Langenberg 468.8, Berlin 483.9, Dunaj 517.2.

Četrtek, 13. januarja:
Breslau, 16.30 skladbe Rih. Straussa, 20.10 večer Arna Holza (recitacije, tenor), 22.15—23.30 lahka godba. — Praga 12.15, 16.30, 20.02 koncert. — Leipzig, 19.30 »Beethovnova« dčba v ogli dalu kulturne. 20.15 Beethovnov simfon. koncert. — Frankfurt, 20.15 koncert, modernih pesmi. 21.15 klasična glasila za gatare. — Brno 18.10 »Dana« je smeri v češki literaturi. 19. koncert profesorjev drž. konservatorija. 20. koncert. — Rim, 21. koncert. — Langenberg, 20.15 »Enoch Arden« (melodrama, uglasbil R. Wagner). 22. lahka godba. — Dunaj, 11, 16.15 koncert, 19.30 angleški večer, 20.05 recitacije iz del K. H. Srobla. 21.05 vesel večer.

Petek, 14. januarja:
Breslau, 16.30 Mozartove skladbe 19 o gledanju upodabljačote umetnosti. 20.15 A. Strindberg: »Rausche«. — Praga 12.15, 16.30, 18. koncert, 20.02 o jubileju »Narodne besede« 1850 v Pragi. — Leipzig, 18.05 iz novih knjig, 19.30 o konjunkturi, 20.15 komična opera »Mojster Grobjanec« (glasba Arnolda Winckelnitz). — Frankfurt, 19.45 o znanstvenih in tehniških pridobitvah, 20.15 vesel večer. — Brno, 19. komorna glasila, 20. recitacije iz del Petra Krieha. 20.50 vojaški koncert. — Berlin, 19.30 o zavarovanju 19.35 o Spinczi, 20.30 komorna glasila (Beethoven). 21.30, 20.30 lahka glasila. — Dunaj, 16.15 koncert, 19.30 angleški večer, 20.05 Leo Gordon: »Belj tovor« (igrokaz).

Sobota dne 15. januarja.
Breslau, 16.30 koncert, 18. iz knjig, 19 o vsestr. 20.25 vesel večer. — Praga, 12.15, 16.30 koncert, 18.15 prenos iz bruskega nar. gledališča: A. Dvorák, »Dimi rje«. — Frankfurt, 17.45 recitacije, 18.45 o sodobni filozofiji 1. V. Viljem Dilthey, 19.15 o modernih režiji, 19.45 o gibanju prebivalstva, 20.15 Strindberg: »Rausche«. — Brno, 19.15 Dvorák: »Dimi rje«. — Rim, 21. prenos iz gledališča. — Langenberg, 20.15 koncerti. — Dunaj, 16.15 koncert, 19.45 Leharjeva opereta »Das Fürstentum«.

RADIO

potrebščine

FRANC BAR, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5 Telef. 407

Vremensko poročilo
Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 12. januarja 1927. Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometar	Temperatura	Rel. vlaga	Veter in brzina	Oblatnost	Vrsta padavin	Najvišja temperatura	Najnižja temperatura
	mm	°C	%	m/s	0-10	ob opazovanju	°C	°C
Ljubljana (dvorec)	7 766.1	-20	84	NE 0.5	10	megla	3.7	-4.4
	8 766.0	-24	86	SW 0.5	10	megla		
	14 762.8	2.4	85	SW 1	9	megleno		
	21 761.3	1.0	85	N 0.5	7	megla		
Maribor	764.3	4.0	70	NW 7	10		12	0
Zagreb	764.6	4.0	81	mirno	10		13	3
Belgrad	763.7	5.0	91	NNW 3	10	po dežju	2.0	9.4
Sarajevo	767.1	-1.0	96	mirno	10	megla	4.0	3
Skopje	762.5	9.0	46	W 3	7		10	5
Dubrovnik	762.2	8.0	56	mirno	1		6	4
Split	764.3	9.0	59	NG 1.5	2	m. lehko	14	9
Praga	762.7	5.0	—	W 3	10		3.0	9.5

Dunajska vremenska napoved za četrtek, dne 13. januarja 1927: Nobene bistvene spremembe; v nižini temperatura nad ničlo.
Povpr. barometer nižji kot včeraj za 3.7 mm.

Naš dobri soprog, oziroma oče itd. gospod

Janko Košan

gimn. prof. v Mariboru, odlik. z redom sv. Save IV. stop.

je danes zaključil svoje požrtvovalno in trudopolno življenje v 70. letu starosti. — Pogreb se bo vršil 14. januarja 1927 ob pol 15. uri iz hiše žalosti, Maistrova ul. 1, na mestno pokopališče v Potrebju. — Sv. masa zadušnica se bo darovala dne 15. t. m. ob pol 9. uri v župni cerkvi Sv. Marije v Mariboru.

Maribor, dne 12. januarja 1927.

ANA KOŠAN, soproga. — Dr. JANKO KOŠAN, LEON KOŠAN in ANICA KOŠAN, očerci. — MARGARETA KOŠAN, roj. SCARPA in FILOMENA KOŠAN, roj. ANTONESCU, snabi. — ODOREL in IRINEL, vnukinji. — Rodbine: KARTIN, VOUSEK in PAUER.

Brez posebnega obvestila. Mestni pošrební zavod.

OPOTARIAMO

na »Mali oglasi«

v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki!

Pregled vremena od 4. do 10. januarja 1927.

(Podatki datirajo od 8 ure dotičnega dne.)

4. Topli atlanteki val je pokrtil v urnem tempu celo Evropo z zmernimi vetrovi in razsežnimi deževnimi okrožji. h katetnim pripada od ranih ur tudi zah. del Slovenije. Veter Košava je bil sicer močan in v hipu se še preobrazuje v južnik in južnozahodnik. V večjem obsegu sneži v Švici in na krajnem severu. V SHS je otopilo za 5 do 6°C.

5. Zahodni tlak se krepi in širi nenehno napro po Evropi; v Mariboru se že pojavlja z. NW struja, na gornjem Primorju z živahno boro. Na dolnjem Jadranu veje tople širice pod vplivom odločnega nižjega tlaka, ki še sicer zaseda znaten del vzhodne Evrope. Deževalo je skoraj po vsej državi najobilneje v Ljubljani (48 mm). V SE SHS je še otopilo, v NW že zahaladilo.

6. Od Islanda nastopa nova depresija, ki bo bržčas dotaknila tudi naše kraje. Severni vetrovi so bili v državi močni, posebno v Primorju (bora). Deževno vreme zaliva danes daljni vzhod in jug; na mnogih mestih je tudi snežilo (Sarajevo). Slovenija je prebila dan brez padavin. Toplota v SHS se nazadovala za 5—7°C vendar so izostali močni mrazi (Sarajevo — 4°).

7. Topli island. val prispel do Alp s slabimi vetrovi, s širokim deževnim pasom. Bora v Primorju popušta in nebo je nad večjim delom države vedro, posebno v SE. V gor. Posavju je megla. Mrz je dosegel znatno nižino (Ljubljana — 10°).

8. Hladni severovzhodni val je zaustavil s svojim krivcem prodiranje toplega islandskega v naše kraje. Oblačnost in meglovitost je sila dneva v naši državi; snežilo je samo v ljubljanskem okraju. V Primorju nastopa široko v zmerni formi. V W SHS je otopilo, v E zahaladilo, ponekod prav močno (Kos. Mitrovica — 19°, Niš — 13°, Skopje — 9°).

9. Hladni NE val, zasidran tudi pri nas, oživlja boro, nudi SHS večinoma vedro, v ostalem oblačno ali meglovito vreme. Precej dežja je padlo v okrožjih Ljubljane, Prage in Male. Mraza, tako nizkega, kakor ga beležimo v Sarajevu (— 11°), Nišu (— 19°) in Kasov. Mitrovici (— 19°), ne najdemo na celi črti do Leningrada.

10. Od Sever. morja se širi k nam toplejša ozračje z vetrovi srednje brzine ter s širšim deževnim (snežnim) pasom. V notranjosti SHS je vreme oblačno, v gor. Posavju meglovito, v Primorju vedro, v celotnem pa precej mirno, nepadavinsko. Deževalo je na Češkem in v Nemčiji. Temperatura je v Sloveniji poudarjena, v ostalem se je z ozirom na včerajšnja zboljšala (Kos. Mitrovica — 13°).

Pregled toplote v gorenji dobi:

Spitsbergi	— 17	— 10	— 13	— 4	— 7	— 6
Leningrad	—	— 2	—	— 11	— 12	—
Moskva	—	— 2	—	— 9	— 16	—
Stockholm	3	— 2	3	— 5	— 1	—
Varšava	2	1	— 2	— 7	— 7	—
Budapest	3	3	— 2	— 6	— 1	— 3
Berlin	0	— 2	— 3	1	0	— 1
München	3	1	1	3	1	3
Seydijford	— 12	— 9	3	— 0	1	— 1
London	1	2	6	4	2	7
Paris	1	2	6	8	2	6
Lyon	3	1	1	—	3	1
Madrid	—	—	—	—	—	—
Rim	11	5	2	— 2	—	5
Anicco	—	—	—	—	9	7
Messana	12	7	21	9	11	13
Sofija	1	2	— 3	— 5	— 16	— 6
Bukarest	—	—	—	—	— 5	— 2
Odesa	—	0	—	— 4	— 6	—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI:

FRANCOSKO — SLOVENSKI SLOVAR.
Sestavil dr. Janko Pretnar. Cena vez. Din 70.—.

SLOVENSKO — FRANCOSKI SLOVAR.
Sestavil dr. Janko Kotnik. Cena vez. Din 70.—.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrst ca 1:50 0m ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglaš 3 ali 5 in. Vglašni na delov vrstic se računajo više. Za odgovor zramo. Na vprašanja brez znambe ne odgovarjemo!

Službe iščejo

Okr. tajnik v p
išče službo kot občinski tajnik. — Ponudbe pod »Rodo«, Ljubljana VII.

Nemščino uočujem!
Iščem službo kot: stroje pisec, korespondent, blagotnik (penzija kot kavcija) ali drugo proti skromni plači. Tudi začasno ali za časa volitv. — Naslov v upravi št. 239.

Iščem mesta
v trgovini ali sličnem. — Grem tudi za samo oskrbo, da mi je omogočen nadaljni študij. — Ponudbe pod »M. J.« na upravo.

Prosje službe
SIVILJO, UCENKO sprejem. — Naslov pove uprava lista pod št. 139.

UCENCA
sprejme knjigovoznica FRANC PAJK, Cankarjevo nabrežje št. 25.

KUHARICA
z dobrimi sprichevali in znanjem nemščine, dobi stalno službo. — Gradšče št. 10, I. nadstr., desno.

Naša obrt

Lisičje, zajčje in druge kože
od divjačine kupuje po najvišji ceni
P. SEMKO, krznar, Ljubljana, Turjaški trg 1.

Stavbno podjetje
ACCETTO & drugovi družba z o. z. Maribor, Franciškan, ul.

Debele
luskinaste otrobe
kupite najceneje pri tvrdki A. VOLK, Ljubljana Redljeva cesta 21.

Restavracija »Zvezda«
v Ljubljani
pod novo upravo se priporoča cenj, občinstvu za obilen obisk. Sprejemajo se abonenti. Dobra hrana in izborna pijača. — Najboljša postrežba. 240

Prosimo,
da zahtevate brezplačen proračun v slučaju nabave novih poslovnih knjig.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.
čitalnica in tvornica poslovnih knjig V LJUBLJANI, Kopitarjeva ulica 6/II.

Prodaja posestiva.
V stečajnem postopanju Vinka Avgušтина v Celju se prodado iz proste roke nepremičnine vl. št. 45 k. o. Košnica in 120 k. o. Lisce ter solastninska pravica do 1/10 vl. št. 81 k. o. Košnica, to je posestvo v Polulah pri Celju, obstoječe iz hiše št. 4 z gospodarskimi poslopji in zemljiškimi parcelami v celotni površini 12 ha, 89 a 95 m². Posestvo je oddaljeno približno 15 minut pešhoje od Celja.
Interesenti se naj zglašijo
dne 25. januarja 1927 ob 9. uri popoldne
v pisarni stečajnega upravitelja dr. Ernesta Kalana, odvetnika v Celju, ker se bo ta dan sklenila prodaja.

Feldzeitung
der 4. Armee - Wiener Illustr. Zeitung - Unteroffizier Zeitung - Volk u. Heer, vse novo vezano, se prod. — Ponudbe na upr. »Slovenca« podruž. Celje. — Tam so tudi vičarjeva vila »Roža« na knjige na ogled. 230 Mirju. Doma od 11.—4.

Pouk
GLASOVIR
poučuje učiteljica. Boro. vičarjeva vila »Roža« na knjige na ogled. 230 Mirju. Doma od 11.—4.

Inserati v »Slovencu« imajo vedno uspeh!

Pekarija v Zagrebu
v sredini mesta na 2 peti, zelo dobro vpeljana, z dobrimi odjemalci, lepim lokalom, inventarjem, telefonom itd., z lepim, ugodnim stanovanjem 2 sob in vseh pritliklin, je naprodaj pod zelo ugodnimi pogoji, event se da v rejem proti kavciji. — Vprašanja pismeno ali ustmeno, na naslov: Pekarina Ormuš, Zagreb, Petrinjska ulica 61.

Razpis.
Mestni magistrat razpisuje oddajo **vodovodno - instalacijskih del** v novih objektih mestne klavnice. — Vsi razpisani podatki se dobe med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica 1/II. — Ponudbe je vložiti najkasneje do 24. januarja 1927 do 11. ure popoldne v podpisnem uradu.

Mestni gradbeni urad ljubljanski.

tovarniški objekt
blizu Ljubljane v najmanjši velikosti 300 m². Želim poleg tudi stanovanje. Natančne ponudbe na upravo lista pod št. 231.

FRANC KENDA
rud. teh. zvaniknika
ki je vršil svojo Dolžnost, ono Dolžnost, ki mu končno kliče: Večnaja mu pamjat in poslednji ... Srečno!
Pogreb dragoga tovariša se vrši v sredo ob 4. uri popoldne od rudnika Zabukovca na farno pokopališče v Griže.
Zabukovca, dne 11. januarja 1927.

Udruženje rudarskih nameščencev.